

Kasr-1 Arifan

ISSN 1307-7902

9 771307 790000

Kasr-ı Hinduvân'dan Kasr-ı Ârifân'a...

“Muhakkak Biz Onu (Kur'an-ı Kerim'i)
Kadir Gecesinde İndirdik.” (Kadir Süresi: 1)

Orucu Bozan ve Bozmayan Şeyler
En Kıymetli Gece; Kadir Gecesi
Ramazan Ayının Fazileti

“Zekât İslâm'ın Köprüsüdür.”

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmet Hoca)

Editörden

Rabbimize sonsuz hamd-ü senâlar olsun ki, on bir ayın sultanı olan Ramazânı Şerif ayına ulaştık. Mevlâ Teâlâ bu mübarek ayın gecesini ve gündüzünü en güzel şekilde ihya etmeye cümlemizi muvaffak eylesin. Şimdiden tutacağımız oruçları, kılacağımız teravihleri, okuyacağımız mukabeleleri me'al-küsür dergâhı izzetinde kabul buyursun.

Ramazân ayını on bir ayın sultanı yapan ve diğer aylara üstün kılan, bu ayda Kur'an-ı Kerim'in nazil olmasıdır. Mevlâ Teâlâ, Kadir Gecesinde ismini zikrettiği gibi, Ramazân ayının ismini de Kur'an-ı Kerim'de zikretmiş ve onu methetmiştir.

Ramazân ayı bu ümmetin ayıdır. Fazileti büyük, kazancı çoktur. Nitekim Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): **“Eğer kullar Ramazân ayında neler olduğunu bilseydiler, elbette ümmetim bütün senenin Ramazân olmasını isterlerdi.”** buyurmuştur. Allah dostları bu aydaki mânevî kazancın büyüklüğünü idrak ettikleri için, altı ay önceden duâ etmeye başlamışlar “Ya Rabbi bizi Ramazân ayına ulaştır” diye...

Ramazân ayı gerçekten de büyük bir mânevî ticaret mevsimidir. İbrahim Nehâî (Rahimehüllah) bu yuruyor ki: **“Ramazân-ı Şerifteki bir oruç bin oruçtan, bir tesbih, Ramazânı Şerif dışındaki bin tesbihten, bir rekat, diğer aylardaki bin rekattan üstündür.”**

Ramazân ayı safa ayıdır. Sabredenlerin ayıdır. Kazanç ayıdır. Gece teravih namazlarıyla, gündüz oruç ve mukabelelerle, verilen fitre ve zekâtlarla Mevlâ Teâlâ'nın birçok emrinin tatbik edildiği mübarek bir aydır.

Ramazân ayı rahmet ve mağfiret ayıdır!

Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): **“Bu ayın başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da Cehennemden kurtuluştur”** buyurdu. Rabbim bizleri, bu ayın başındaki rahmetten ve ortasındaki mağfiretten istifade edip, sonunda da Cehennemden kurtulandan eylesin.

Bu ayda rahmete vesile olacak o kadar çok sebep var ki: Hadîsi şeriflerde beyan olunduğu üzere; sadece oruç tutmak, sadece teravih kılmak veya bu aydaki “bin aydan hayırlı” olan Kadir Gecesinde ihya

etmek bile, başlı başına rahmet ve mağfirete vesiledir. Hatta Ramazân ayının gelmesine sevinmek bile Cehennemden kurtulma sebebidir. Nitekim Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): **“Her kim Ramazân ayının gelmesine sevinirse, Allah onun cesedine Cehennem ateşini haram kılar.”** buyurmuştur. Yani bu ayın rahmet ve mağfiretinden mahrum olmak için ya kâfir olmak lazım, ya da isyanda son derece inatçı olmak lazım. Yoksa biraz gayret eden her mü'min Allah'ın izniyle mahrum kalmayacaktır.

Bu ayda Cennet kapıları ardına kadar açılır, Cehennem kapıları sınıksız kapanır ve bizi Allah'ın rahmetinden mahrum etmek için mesai yapan azgın şeytanlar da zincire vurulur. Bizim iki düşmanımız var: Biri dışımızdaki düşman, şeytan... Diğeri de içimizdeki düşman, nefis... Bu ayda şeytanlar zincirlenip, bağlandı ve hapsedildi. Nefsi de, oruçla biz bağlıyoruz. Böylece bizi Cennet yolundan saptırmak isteyen iki düşman da devre dışı kalıyor. Bunu fırsat bilip aşk ve şevkle ibâdetlerimizi yapalım. Rabbimizin affına ve mağfiretine mazhar olup, Cehennemden kurtulandan olalım inşallah.

Şu hadîsi şerifi de hatırlatayım: **“Cuma günü sâlim olursa (günahsız, huzuru kalple geçerse) bütün hafta sâlim olur. Ramazân ayı sâlim olursa bütün sene sâlim olur.”**

Tüm senemizin kalp huzuru içinde geçmesi, Ramazân ayını huzurlu geçirmeye bağlıdır. Onun için bu ayda kavgadan, polemikten uzak duralım. Her şeye rağmen yine de bir problem çıkarsa, cedelleşmeyip “bu mevzuyu bayramdan sonra hallederiz” diye geçiştirelim.

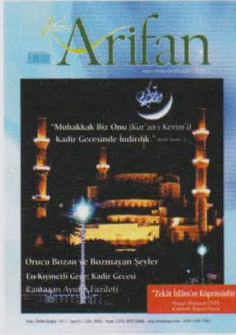
Bu ay vesilesi ile ümmete ilâhî ihsanlar yağar. Rahmân ve Rahîm sıfatlarının tecellisi, tüm âlemi ve gönülleri doldurur. İşte bu nur ayı, kalplerimizi cillalamak ve ebediyete hazırlanmak için bulunmaz bir fırsattır. Rabbim bu fırsatları değerlendirip Ramazânı Şerifin feyzine, bereketine cümlemizi nâil, af ve mağfiretine mazhar eylesin.

Şimdiden hepinizin Kadir Geceniz ve Ramazân Bayramınız mübarek olsun.

M. Özşimşekler

mustafaozsimssekler@arifandergisi.com

Eylül - 2008

Sayı: 12

Yıl: 1

ISSN NO: 1307-7902

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu

Yazı İşleri Müdürü

Bekir ÇALI

Genel Yayın Yönetmeni

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

Pazarlama - Dağıtım

Nusret TEZCAN

Grafik Uygulama

Selçuk ESER

Haber - Araştırma

Nurullah SADIK

Reklam

Hakan SELÇUK

Abone Sorumlusu

Fatih CAN

Yurtiçi Abonelik Bedeli (yıllık)

50,- YTL.

Yurtdışı Abonelik Bedeli (yıllık)

60 Euro / 85 \$

Abonelik için Banka Hesap No

Kuveyt Türk (Bahçelievler Şubesi) 734218-2 No. Hes.

Albaraka Türk (Bağcılar Şubesi) 465001-1 No. Hes.

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-1 No. Hes.

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-101 (\$) No. Hes.

Iban No: TR08 0020 6000 6000 5321 0501 01

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-102 (Euro) No. Hes.

Iban No: TR78 0020 6000 6000 5321 0501 02

Posta Çeki

Posta Çeki 5496163 Bekir ÇALI

Adres

Fevzi Çakmak Mahallesi Dağyolu Caddesi

2/1 Sokak Yılmazlar İş Merkezi No: 1/5

Bağcılar / İSTANBUL

Telefon: 0212 634 01 71

Faks: 0212 634 01 90

www.arifandergisi.com

bilgi@arifandergisi.com

Yayın Türü

Yerel, Süreli, Aylık

Basım Yeri

MİLSAN

Cemal Ulusoy Cd. No: 38/A

Bahçelievler / İSTANBUL

Tel: 0212 471 71 50

* Dergimizde yayınlanan yazı, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam verenine aittir.

ORUCU BOZAN VE
BOZMAYAN ŞEYLER

Mehmet TALÛ

08

En Kıymetli ve Faziletli Gece:

KADİR GECESİ...

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

16

Nefis Dest mu, Düşman mı?

Yakup YAZICI

24

İslâm Hukûkunda Zarûret ve
Kolaylaştırma Prensipleri

Fatih KALENDER

28

İslâm'ın Köprüsü
ZEKÂT

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmet Hoca)

04

Kur'ân-ı Kerim ve Eğitim

Ali Ulvi UZUNLAR

12

Ramazan-ı Şerif
Ayının Fazileti

Adem ŞENER

20

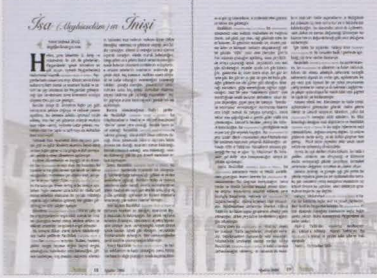
İslâm Hukûkunda Zarûret ve
Kolaylaştırma Prensipleri

Fatih KALENDER

28

Osmanlı'da Ramazan-ı Şerifle
Alâkalı Arşivden Birkaç Not
Ahmet BOZDOĞANLI

32

İsa (Aleyhisselâm)'ın İnişi
Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmet Hoca)

36

Bedenin sürûru ve kalbin huzuru
Ramazan ve Oruç
Ali EREN

40

Bir Peygamber
"Hz. Nuh (Aleyhisselâm)
Nurullah SADIK

44

"İyilik" İyi midir?
"Kötülük" Neden Kötü?
Hamdi KALYONCU

46

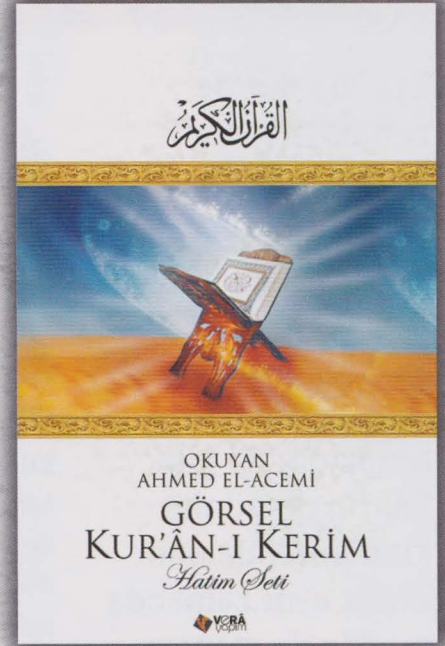
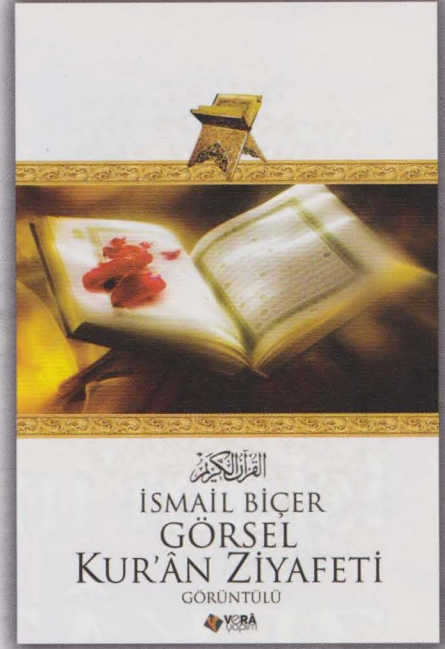

DUYGUSAL ZEKÂ (EQ)
Şerife TORTOP

50

SİNAMEKİ
Yunus ERSİN

56

VCD Hatim Setleri,
Ahmed El -Acemi,
Kabe İmamları, İsmail Biçer,
Abdulbasit Abdussamed,
114 Sure 114 Hafız

Siparişleriniz için
0212 434 1 131
www.arifandergisi.com

İslâm'ın Köprüsü ZEKÂT

Zekât; fakir ile zengin arasına atılan, onları birleştiren bir köprüdür. Zekâtla zengin malı kirden, rûhu cimrilikten temizlendiği gibi, fakirin de gönlü kinden temizlenir. Zekât aynı zamanda madde ile manayı, dünya ile âhireti, fâni ile bâkiyi ve en önemlisi de Allah ile kulu birleştiren bir köprüdür. Zekât vermeyen bu köprüyü yıkmış ve bunların arasını açmıştır.

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
bilgi@arifandergisi.com

Allah'ın fazlından kendilerine verdiğini (onun yoluna vermekte) cimrilik edenler, sakın bunu kendileri için bir hayır sanmasınlar, bilakis bu (cimrilikleri) onlar için bir şerdir. Cimrilik ettikleri şey de kıyâmet gününde boyunlarına dolacaktır. Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Ve Allâh-ü Teâlâ bütün yaptıklarınızdan son derece haberdardır." (Âli İmran: 180)

İmâm-ı Fahrurrazi'nin beyanına göre pek çok ulemaya göre cimrilik, vâcib olan şeyi menetmektir. Zira bu ve benzeri âyeti celilelerde cimrilikten dolayı büyük azaplar görüleceği açıklanmıştır ki, nafîle olan şeyleri terk etmekte azap düşünülemediğinden cimriliğin, vâcib olan şeyleri terk etmekten ibaret olduğu

anlaşmış olur.

Şu halde kendine, çoluk çocuğuna, muhtaç olan ana-babasına ve düşmanı defetmek için toplanan askere yardım etmek vâcib olduğundan, bunlardan herhangi birini terk eden, zekâtı terk eden gibi günahkâr olur.

Ruhul Beyan tefsirinde zikredildiğine göre cömertlik, saadet sebebi olduğu gibi, cimrilik de şekâvet sebebidir. Zira Allâh-ü Teâlâ bu âyeti celilesinde kuluna verdiği malın, fazl-u kereminden ibaret olduğunu beyan ettikten sonra, cimrilerin mallarının kendileri hakkında tam bir şer olduğunu açıklayarak, cimrilik yüzünden Mevlâ'nın fazlının, kahra dönüşeceğine işaret etmiştir.

Yani kullar cimrilik yüzünden, Allâh-ü Teâlâ'nın ihsan ettiği malları, kendileri hakkında şer yapmaktadırlar. Halbuki o fazl-u keremden

ibaret olan malları cömertçe isti'mal etseydiler, elbette onu kendileri hakkında büyük bir hayır vesilesi yapmış olacaklar ve böylece Cennet ehlinde olacaklardı.

Bundan sonra da Mevlâ Teâlâ; **“O cimrilik ettikleri mallar, kıyâmet gününde boyunlarına dolanacaktır.”** buyurarak, dünya ve mal sevgisinin âfetinden haber vermektedir. Zira cimrilik, hırs, haset, kin, düşmanlık, kibir, gazap gibi kötü huyların ekserisi, dünya sevgisinden kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı Efendimiz (*Aleyhissalâtü Vesselâm*): **“Dünyayı sevmek bütün hataların başıdır.”** (Beyhakî, Şuabul İman 7/338, No: 10501) buyurmuştur.

Ebu Hüreyre (*Radyallâhü Anh*) şöyle demiştir: Efendimiz (*Aleyhissalâtü Vesselâm*) şöyle buyurdu: **“Kim ki Allah kendisine mal verir de o malın zekâtını vermezse, kıyâmet gününde zekâtı verilmeyen mal, sahibi için çok zehirli erkek bir yılan suretine konulur. Bu yılanın iki gözü üstünde iki nokta vardır. Bu azgın yılan kıyâmet gününde mal sahibinin boynuna gerdanlık yapılır. Sonra yılan, ağzıyla sahibinin çenesini iki taraftan yakalar. Sonra “Ben senin (dünyada çok sevdiğin) malınım, ben senin hazinenim.”** der. Bundan sonra Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şu meâldeki âyeti okudu; **“Allah’ın fazlından kendilerine verdiği (harcamakta) cimrilik edenler, sakın bunun kendileri için bir hayır olduğunu sanmasınlar. Bilakis bu onlar için şerdir. Onların cimrilik ettikleri şey kıyâmet günü boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin mirası Allah’ındır. Allah bütün yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”** (Âli İmran: 180, Buhârî, Zekât: 3)

Allah’ın fazlından kendisine verdiği malda cimrilik edip, o malı, mülkü, altını, gümüşü yığıp da zekâtını vermeyenler için, pek acıklı bir azap olduğu hakkında pek çok âyeti kerime ve hadîsi şerifler vardır. Bir âyeti kerimede Rab-bimiz: **“...Altın ve gümüşü yığıp da onları Allah yolunda harcamayanlara acı verici bir azabı müjdele. (Bu paralar) Cehennem ateşinde kızdırılıp bunlarla, onların alın-**

ları, yanları ve sırtları dağlanacağı gün (onlara denir ki): İşte bu, kendiniz için biriktirdiğiniz (servet)dir. Artık yıgmakta olduğunuz şeyleri(n azabını) tadın.” (Tövbe: 34,35)

Allâh-ü Teâlâ burada, cimri olan kimsenin uzuvlarını zikrederken “alınları, yanları ve sırtları”nın dağlanacağını beyan buyurmuştur. Bunun sebebi; çoğu kere zengin kimse, zekât isteyecek olan fakiri görünce yüzünü ekşitir. İstemeye başladığında ona yan döner, istemekte ısrar ederse yerinden kalkıp o fakire sırtını döner ve hiçbir şey vermez. İşte bu tavırları Mevlâ beğenmemiş ve azaba müstehak görmüştür.

Bütün mal ve mülkün gerçek sahibi ve yaratıcısı Hz. Allah’tır. Allâh-ü Teâlâ bir imtihan vesilesi olmak üzere kullarının bazılarını bolluk ve genişlik, bazılarını da darlık ve yokluk vermiştir. Bir âyeti

celilede: **“Allah rızık konusunda sizin bazınızı, bazınıza üstün kılmıştır.”** (Nahl: 71) buyrulmuştur. Mevlâ Teâlâ kişilerin tasarrufuna emanet ettiği mallardan, servet üstünlüğü olanların, belli bir miktarını fakire, fukaraya ödemesi gereken bir borç kıldı. Bu durumda zekât, zengin malına karışmış olan fakirin hakkıdır. Nitekim Mevlâ Teâlâ: **“Zenginlerin mallarında fakir ve yoksulların hakkı vardır.”** (Zariyat 19) buyurmuştur.

Zekât; İslâm'ın en önemli üçüncü rüknüdür. Bir imân, iki namaz, üçüncü olarak da zekâttır. Zekâtta; hem artmak ve çoğalmak manası vardır, hem de temizlik manası vardır. Yani zekât veren kimsenin mânen sevabı, madden malı artar. Ayrıca verdiği zekât o kişinin günahlarını temizler, malını temizler, fakirin kalbinden de kini temizler. Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) bir hadîsi şerifte: **“Zekât İslâm'ın köprüsüdür.”** (Suyutî el-Fethu'l-Kebir 2/145) buyurmuştur.

Zekât; fakir ile zengin arasına atılmış olan, onları birleştiren bir köprüdür. Zekâtla zengin malı kirden, rûhu cimrilikten temizlendiği gibi, fakirin de gönlü kinden temizlenir. Cemiyetin iki zümresi arasında bir sosyal yardımlaşma gerçekleşmiş olur, böylece arada oluşabilecek olan muhtemel kıs-

kançlıklar ve düşmanlıklar ortadan kalkar. Zengin ve fakir birbirine kardeşçe ve sevgiyle yaklaşarak sulha kavuşurken, bu sayede cemiyette huzur ve barış ortamı da sağlanmış olur.

Zekât sadece zengin ile fakirin arasındaki bir köprü değildir. Aynı zamanda madde ile manayı, dünya ile âhireti, fâni ile bâkiyi ve en önemlisi de, Allah ile kulu birleştiren bir köprüdür. Zekât vermeyen kimse, bu köprüyü yıkmış ve tüm bunların arasını açmıştır.

Zekât; İslâm'ın en önemli üç rüknünden biridir. Bunların birincisi imân, ikincisi namaz, üçüncü olarak da zekât gelir. Bir hadîsi şerifte Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: **“İslâm beş şey üzerine bina edilmiştir. Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hac etmek, Ramazan orucunu tutmak.”** (Buhârî, İmân: 1, 2, Müslim, İmân: 199-22, Tirmizî, İmân: 3, Neseî, İmân 13)

Zekâtta; hem artmak ve çoğalmak manası vardır, hem de temizlik manası vardır. Yani zekât veren kimsenin mânen sevabı artar, madden de malı artar. Ayrıca verdiği zekât o kişinin hem günahlarını, hem malını, hem de fakirin kalbindeki kini temizler.

Kur'an-ı Kerîm pek çok yerde namazla zekâtı hep yan yana zikreder: **“Namazınızı kılın!”** buyururken, hemen arkasından; **“Zekâtınızı verin!”** diye emreder. Namazla zekât arasında çok kuvvetli bir bağ vardır. Zekât, namazın kardeşidir. Namaz beden ile yapılan, zekât ise mal ile yapılan bir ibâdettir. Namaz dinin direği, zekât ise kantarası, yani köprüsüdür. Biri dini, diğeri de toplumsal âsâyışı muhafaza eden iki ilâhî esastır.

Enes İbni Mâlik (Radiyallâhü Anh)'dan rivâyet edildiğine göre, Resûlüllah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: **“Namazla zekâtı birleştirmeye kadar, zekât vermeyen bir adamın, Allâh-ü Teâlâ namazını kabul etmez. Şüphesiz ki, Allâh-ü**

Teâlâ namazla zekâtı (Kur'an'da yan yana zikretmek suretiyle) **birleştirmiştir, siz onların arasını ayırmayın.**" (Deylemî, Firdevs 5/133 No: 7725, Kenzül Ummal No: 15788)

Görüldüğü gibi Allâh-ü Teâlâ namazı ancak zekâtla kabul ediyor.

Zekâtın namazla aynı ehemmiyet çerçevesinde emredilmesi, İslâm dininin sadece uhrevî hayat ve ibâdetle meşgul olmadığı, aynı zamanda dünya hayatını da tanzim eden bir din olduğu anlaşılmaktadır. Zira namaz dendiğinde âhirete yönelik uhrevî bir ibâdet akla gelirken, zekât denilince para ile alakalı sosyal yaşantı akla gelir. Dolayısıyla, ihtiyaçların ve eksiklerin giderilmesi, bir şeyin alınıp satılması, ticaret hayatı gibi şeyler hep paraya dayanır. Rabbimiz namazla zekâtı bir arada zikredince, İslâm dininin; âhiret hayatını dünya hayatından, dünya hayatını da âhiret hayatından ayırmayan ve ikisini bir arada mütalaa eden bir din olduğu anlaşılmış oluyor.

Demek ki, zekât vermekle kişi, hem maddî ve dünyevî hayatını tanzim edecek, hem de Allah'ın rızasını elde ederek, ebedî hayatını kazanmış olacak.

Zekâtlarını tastamam verenler, dünyada ödemesi gereken bir borçtan, âhirette ise azaptan kurtularak sevaba müstehak olurlar. Zekâtı vermeyenler ise büyük bir günah işlemiş olurlar.

Kur'an-ı Kerîm müşrikleri kötülerken, onların vasıflarından birinin zekât vermemek olduğunu zikreder ve **"Yazıklar olsun o müşriklere ki, onlar zekât vermezler ve âhireti de inkâr ederler."** (Fussilet: 6,7) buyurur. Burada zekât vermenin ve âhirete imân etmenin, mü'minlerin iki temel özelliği olduğuna vurgu yapılmıştır.

Ruhul Beyan tefsirinde zikredildiğine göre:

Rivâyet olunur ki, bir kere Musa (Aleyhisselâm) huşu ve huzur ile namaz kılan bir adama rastladığında: **"Ya Rabbi! Bu kulun ne güzel namaz kılıyor."** dedi. Allâh-ü Teâlâ da: **"Eğer o her gün ve gecede bin rekât namaz kılsa, bin köle azad etse, bin cenaze namazı kılsa, bin kere hac etse, bin kere gazada bulunsa, malının zekâtını ödemedikçe bunlar ona fayda vermez."** buyurdu. (Ruhul Beyan 2/134)

Ebu Hüreyre (Radiyallâhü Anh)'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) vefat edince, Hz. Ebu Bekir (Radiyallâhü Anh) hilâfete seçildi. Bunun üzerine bedevîlerden bir kısmı irtidat ettiler. Ve zekâtlarını vermek istemediler. Hz. Ebu Bekir (Radiyallâhü Anh) onlara karşı savaş kararı alınca Hz. Ömer (Radiyallâhü Anh) bu karara Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in bir hadîsi şerifini delil göstererek: "Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) 'İnsanlar Lâilâhe illallah deyinceye kadar onlarla savaşmaya emrolundum. Bunu söylediler mi benden mallarını ve nefislerini korurlar. (İslâm'ın) hakkı hariç artık hesapları da Allah'a kalmıştır.' buyurmuş iken, sen nasıl insanlarla savaşsın." diyerek karşı çıktı. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir (Radiyallâhü Anh): "Allah'a yemin olsun ki namazla zekâtın arasını ayıranlarla savaşacağım. Zira zekât, malın hakkıdır. Vallahi Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e vermiş oldukları bir öğlağı bile vermektен vazgeçseler, onu almak için onlarla savaşacağım" dedi.

Hz. Ömer (Radiyallâhü Anh) sonradan demiştir ki; "Allah'a yemin ederim, anladım ki Hz. Ebu Bekir (Radiyallâhü Anh)'ın bu görüşü, Allah'ın savaş meselesinde ona ilhâmından başka bir şey değildi. İyice anladım ki bu kararı hakmış." (Buhârî, İ'tisam 2, Zekât I, Müslim, İmân 32 (20), Ebu Davud, Zekât I(1556) Tirmizî, İmân I (2610))

Mevlâ Teâlâ âyeti celilenin sonunda; **"Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır."** buyurmakla da cimrileri, cimrilikten ayrıca menetmiştir.

Şöyle ki: Bir kimse vefat edince malı mülkü arkasında kalan kimseye intikal ettiği gibi, kıyâmet kopunca cümle âlem helak olup Allâh-ü Teâlâ'dan başka mâlik kalmayacağından, sanki bütün mallar vefat edenlerden Allâh-ü Teâlâ'ya intikal etmiş, Allah da onlara varis olmuş gibi kabul edilerek "Göklerin ve yerlerin mirası Allâh-ü Teâlâ'nındır, dolayısıyla bunları Allah'dan kıskanıp da, O'nun yolunda harcamak husûsunda cimrilik edenler, bu malların kendilerine kalmayacağını düşünmeli ve ne büyük günah işlediklerini anlamalıdır." buyrulmak istenmiştir.

ORUCU BOZAN VE BOZMAYAN ŞEYLER

Oruç bir ibâdet olduğu için, her ne suretle olursa olsun başladıktan sonra orucu bozmak günahdır. Hem de büyük günah. Çünkü Ebu Hureyre (Radiyallâhü Anh)'den rivâyete göre, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: “Her kim dinen geçerli bir ruhsat veya hastalık olmaksızın Ramazandan bir günün orucunu yerse, bütün bir ömür oruç tutsa da onu ödemiş olmaz!”

Mehmet TALÛ
bilgi@arifandergisi.com

ORUCU BOZMAYAN ŞEYLER

Soru: Orucu bozmayan şeyler nelerdir?

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Orucu bozmayan şeyler şunlardır:

- 1- Hatırlayınca bırakmak şartıyla, oruçlu olduğunu unutarak yemek, içmek, cinsi münasebette bulunmak.
- 2- Bir kadına bakmak veya onu düşünmek suretiyle inzal vaki olmak, menisi gelmek. (Ancak bu gibi haller orucun sevabını azaltır.)
- 3- Uyurken ihtilam olmak, yani uyurken cünüplük hali meydana gelmek.
- 4- Hanımını sadece öpmek.
- 5- Cünüp olarak sabahlamak ve sabahleyin yıkanmak.
- 6- Ağızına gelen balgamı veya kafasından burun içine inen akıntıyı içine çekip akıntıyı yutmak. Ağızdaki tükürüğü yutmak. Ağızdan dışarı çıkıp ta-

mamen ayrılan tükürüğü tekrar yutmak orucu bozar.

- 7- Yıkanırken kulağına su kaçırmak.
- 8- Kendi isteğiyle olmayarak boğazına duman kaçırmak.
- 9- Boğazına toz girmek veya sinek kaçmak.
- 10- Ağızına aldığı ilacın tadı boğazına varmak.
- 11- Dişleri arasında sahur yemeğinden kalan ve nohut tanesinden küçük olan şeyi yemek.
- 12- Dışardan susam tanesi kadar bir şey olarak ağızının içinde yavaş yavaş çiğneyip yok etmek ve tadı boğazına varmamak. Eğer çiğnemedi dışardan böyle bir şeyi yutarsa oruç bozulur.
- 13- İhlil; yani erkeğin aletinin idrar deliğine, ilaç veya su akıtmak.
- 14- Oruçlu iken kan aldırarak, bıyık yağlamak.
- 15- Oruçlu iken gıybet etmek, yalan konuşmak. (Ancak bu gibi haramları işlemek orucun sevabını yok eder.)

- 16- Göze ilaç damlatmak, sürme çekmek.
 17- Orucu bozmaya niyetlenmek, fakat bozmamak.
 18- Kulağını bir şeyle karıştırıp irin v.b. şeyler çıkmak.
 19- Bir şeyi koklamak.
 20- Kendiliğinden gelen kusuntunun gene kendiliğinden geri gitmesi. Fakat kendiliğinden gelen kusuntuyu iade orucu bozar.
 21- Boğaza parmak salıp azıcık kusmak. Ağız dolu olursa, bozulur.
 22- Kendi elinde olmaksızın kusmak.
Not: *Kusma hadiselerinde, orucu ihtiyaten kaza etmek gerekir.*

ORUCU BOZAN, HEM KAZA VE HEM DE KEFFARET GEREKTİREN ŞEYLER:

Orucu bozan, hem kaza ve hem de keffaret gerektiren şeyler nelerdir?

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Oruç bir ibâdet olduğu için, her ne suretle olursa olsun başladıktan sonra orucu bozmak günahdır. Hem de büyük günah. Çünkü Ebu Hureyre (*Radiyallahü Anh*)'den rivâyete göre, Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) Efendimiz şöyle buyurdu: **“Her kim dinen geçerli bir ruhsat veya hastalık olmaksızın Ramazandan bir günün orucunu yerse, bütün bir ömür oruç tutsa da onu ödemiş olmaz!”**

Binaenaleyh çok çok tevbe-istiğfar etmek ve onu kaza etmek gerekir. Ramazan orucu, dinen geçerli bir mazeret olmadan bozulduğu takdirde, ayrıca keffaret adı verilen dünyevî bir ceza da vardır.

Şimdi orucu bozan, hem kaza ve hem de keffaret gerektiren şeyleri izah edeceğiz:

Önce kaza ve keffaret tabirlerini izah edelim.

Kaza: Bozulan orucu gününe gün tutmaktır.

Keffaret: Bozulan Ramazan orucuna karşılık dünyevî bir cezadır ki sırasıyla:

a- Varsa bir köle azad etmek, hür kılmak.

b- Köle azad etme imkânını bulamazsa, iki ay aralıklı oruç tutmak.

c- Yaşlılık, zayıflık veya hastalıktan dolayı (tabii ki bu mazeretlerin dinen geçerli olması lâzımdır) oruç tutamazsa, altmış fakiri sabah-akşam doyurmaktır. Ya da altmış fitre vermektir. İşte keffaret bunlardan ibarettir. Bunların hiçbirisine gücü yetmezse, Allâh-u Teâlâ'dan afv-ü mağfiret ister.

Keffaret gerektirecek şekilde birkaç defa oruç bozan kimseye, eğer evvelkilerin keffareti yapılmamış ise, hepsine bir keffaret kâfi gelir. Şimdi maddelere geçelim:

- 1- Oruçlu olduğunu bile bile yemek, içmek.
 - 2- Oruçlu olduğunu bile bile cinsî münasebette bulunmak.
 - 3- Ağza giren yağmuru, doluyu veya karı, bile bile yutmak.
 - 4- Sigara, puro vb. şeyleri içmek, enfiye çekmek.
 - 5- Çiğ et vb. şeyleri yemek.
 - 6- Az miktarda tuz yemek.
 - 7- Hanımının veya sevdiği bir başka kimsenin tükürüğünü yutmak.
 - 8- Kil vesaire gibi yemesini adet ettiği bir çamuru vb. şeyleri, meselâ kömür, kül gibi yemek.
 - 9- Hanımını şehvetle öptükten, gybet yaptıktan veya kan aldırdıktan sonra, oruç bozuldu zannıyla bile bile orucu bozmak.
 - 10- Hariçten susam tanesi veya en az o büyüklükte olan başka bir yiyecek maddesini ağza alıp yutmak. Buğday ve arpa tanesi yutmak.
- Kaza ve keffaret gerektirecek şekilde orucu bozan kimseye, aynı gün, orucu bozmayı mubah kılan bir hastalık gelse veya bu kimse kadın ise, hayız kanı gelse veya lohusa olsa keffaret düşer. Çünkü bu durumlarda olan kimsenin orucu zaten bozulacaktı ve sadece kaza gerekecekti. Ancak böyle durumlarda sefere çıkmak keffareti düşürmez.

ORUCU BOZAN VE YALNIZ KAZA GEREKTİREN ŞEYLER

Orucu bozan ve yalnız kaza gerektiren şeyler nelerdir?

Bismillâhirrahmânirrahîm.

- 1- Sade un, sade hamur veya piring yemek.
- 2- Bir defada çok miktarda tuz yemek.
- 3- Yenmesi adet edinilmeyen bir toprağı yemek.
- 4- Zeytin çekirdeğı vb. şeyleri yutmak.
- 5- Ayva gibi olmadan yenmeyen ham meyve yemek.
- 6- Pamuk ve kâğıt gibi yenmesi adet edinilmeyen şeyi yutmak.
- 7- İçi henüz olmamış taze ceviz yutmak.
- 8- Kuru ceviz, fındık, fıstık veya bademi katı kabuğıyla yutmak.
- 9- Taş, demir, bakır, altın, gümüş, toprak yutmak.
- 10- Hukne etmek; yani arkasından ilaç akıtmak, sıringa yaptırmak.
- 11- Burnuna ilaç çekmek, burun damlası kullanmak.
- 12- Boğazına huni ile bir şey akıtmak.
- 13- Kulağının içine yağ, ilaç veya su damlatmak.
- 14- Ağızına aldığı boyalı ibrişim vb. şeyin boyasıyla rengi bozulmuş olan tükürüğünü yutmak.
- 15- Karnında veyahut başında bulunan bir yaraya akıtılan ilaç mideye veya dimağa yani beynin, kafanın

içine ulaşmak. Bu bakımdan zamanımızda, oruçlu iken vurulacak olan iğne veya aşının orucu bozar kabul edilmesi daha ihtiyatlıdır.

16- Boğazına kaçan yağmur veya karı istemeyerek yutmak.

17- Abdest alırken, ağızına aldığı su boğazına veya burnuna aldığı su genzine hata yoluyla kaçmak.

18- Bir başkasının zor kullanmasıyla oruç bozmak.

19- Dişleri arasında nohut tanesi kadar kalan şeyi yemek.

20- Uyurken birisi tarafından boğazına su dökülme.

21- Unutarak yedikten veya içtikten sonra orucu bozuldu zannıyla, bilerek yemek ve içmek.

22- Boğazına parmak salıp kendi isteğıyle kusmak.

23- Ağız dolusu gelen kusmayı iade etmek.

24- Bile bile midesine veya genzine duman sokmak.

Binaenaleyh astım hastalarının kullandığı nefes açıcı fısıs orucu bozar. Çünkü o sadece hava değil, nefes açıcı ilaç içeren özel bir havadır.

25- Tan yeri ağarmışken, vakit var zannıyla yeme ve içmeye devam etmek.

26- Güneş batmadan evvel, battı zannıyla iftar etmek.

27- Ramazan orucundan başka bir orucu bozmak.

28- Cinsel ilişki dışında, kadının bir tarafına temas ettirmek veya öpmek suretiyle inzal vaki olmak, menisi akmak.

29- Ramazan orucuna niyet etmeyerek gündüz yiyip-içmek.

30- Oruçlu iken sefere niyet edip, memleketinden çıkınca orucu bozmak.

31- Hastalık gibi dinen geçerli bir özür sebebiyle orucu bozmak.

32- Arka veya ön uzvuna yağ, ıslak parmağını girdirmek.

33- Ön veya arka organlara, kaybolacak şekilde pamuk ve sargı bezleri sokmak. Böyle kuru maddelerin uçları dışarıda kalırsa, oruç bozulmaz.

34- Oruçlu bir kimseye ok veya mermi gibi bir şey saplandığında, saplanan şeyin ucu dışarıda kalmayacak şekilde vücüd içinde kaybolursa oruç bozulur ve kaza lâzım gelir.

Not: Bu sebeplerden herhangi birisiyle orucu bozulmuş olan bir kimsenin, tan yeri ağardıktan sonra hayzı veya lohusalığı bitip temizlenmiş olan bir kadının, akşama kadar gene imsak etmesi, yani oruçlu gibi durması vaciptir.

ORUÇLUYA MEKRUH OLAN ŞEYLER

Oruçluya mekruh olan şeyler nelerdir?

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1- Bir şeyi tatmak. Kocasını aksi olan bir kadın yemeğin tuzuna bakabilir.

2- Bir şey çiğnemek. Bir kadın ufak çocuğu için, oruçsuz kimse bulamazsa çiğneme yapabilir.

3- Ağzında tükürüğü biriktirip yutmak.

4- Zayıf düşürme ihtimali bulunduğu zaman kan aldirmek, hacamat olmak veya meşakkatli işlerde bulunmak.

5- Nefsinden emin olmayanların hanımını öpmesi, sarılması ve kucaklaması. Bir boşalma olmaması durumunda böyledir. Eğer öpmek veya kucaklamakla boşalma meydana gelirse mekruh olmakla kalmaz, oruç bozulur.

6- Oruçlunun taharet yaparken ilgili mahalli yıkamakta aşırılığa kaçması veya abdestte ağzına-burnuna su verirken suyu aşırı derecede genzine çekmesi ve ağzında tutması.

7- Oruca visâlen, yani iftar etmeden diğer günün orucuna devam etmek.

ORUÇLUYA MEKRUH OLMAYAN ŞEYLER

Oruçluya mekruh olmayan şeyler nelerdir?

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1- Nefsinden emin olan kimselerin hanımını öpmesi, sarılması.

2- Misk veya gül vb. şeyleri koklamak.

3- Gözüne sürme çekmek, göz damlası kullanmak.

4- Bıyığına yağ sürmek.

5- Zayıf düşürmediği takdirde kan aldirmek, hacamat olmak.

6- Misvak kullanmak, ağzını fırça ile yıkamak.

7- Ağzına su almak.

8- Burnuna su çekmek.

9- Su yutmamak veya içeriye su kaçırmamak, şartıyla serinlenmek için yıkanmak.

ORUÇLUYA MÜSTEHAH OLAN ŞEYLER

Oruçluya müstehab olan şeyler nelerdir?

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1- Sahura kalkıp bir şeyler yemek-içmek.

2- Sahuru münasib vakte kadar tehir etmek.

3- Vakit girince iftarı hemen yapmak, iftarda acele etmek.

ORUÇ TUTMAMAYI VEYA TUTTUKTAN SONRA BOZMAYI MUBAH KILAN DİNİ ÖZÜRLER

Oruç tutmamayı veya tuttuktan sonra bozmayı mubah kılan dini özürler nelerdir?

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Özürsüz olarak Ramazan ayında oruç tutmamak hem günahdır, hem de cezası vardır. Ancak bir kimse

aşğıdaki durumlarda Ramazan orucunu tutmayabilir veya başlamış olduğu orucu bozabilir. Ancak sonradan ilk fırsatta tutamadığı oruçları kaza etmesi gerekir.

1- Hastalık: Oruç tutulduğu takdirde hastalığın artması, uzaması veya ölüme sebep olması Müslüman ve mütehassis bir doktor tarafından teşhis edildiği zaman, böyle bir kimse orucuna devam etmez, iyileşince gününe gün kaza eder. Hastalık ömür boyu devam edebilecek türde ise, her gün için bir fitre verir. Hastaya bakan da hasta gibidir.

2- Seferilik, yolculuk: Ramazan ayında seferî olan kimse oruç tutmayabilir. Seferîlik hâli bitince, tutmadığı günleri kaza eder. Oruç tutmasında bir güçlük yoksa, seferî olan kimsenin oruç tutması daha hayırlıdır, faziletlidir.

3- Gebelik ve emziklik: Hamile bir kadın, oruç tuttuğu takdirde kendisine veya çocuğuna bir zarar geleceğinden korkarsa, oruç tutmayabilir, sonra kaza eder. Çocuk emziren bir kadın da oruç tutması halinde sütü azalır oruç tutmayabilir, sonra kaza eder.

4- Düşkünlük ve ihtiyarlık: Vücutta günden güne zayıflayan ve oruç tutmaya gücü olmayan düşkünlük, ihtiyarlar ileride de bu orucu kaza edemeyecekleri sebebi ile her gün için bir fidye verirler. Fidyenin tutarı aynen fitre kadardır. Bu fidyeler Ramazanın başlangıcında verilebileceği gibi, Ramazanın içinde veya sonunda da verilebilir. İsterse fidyenin hepsini bir fakire topluca verir, ayrı ayrı fakirlere de verebilir. Bu durumda olan kimseler, fidye vermeye gücü yetmiyorsa, Allâh-u Teâlâ'dan bağışlanmalarını isterler. Oruç tutmaya gücü yetmeyen yaşlılar ile iyileşme ümidi olmayan hastalar, eğer ileride tutabilecek duruma gelirlerse, tutamadıkları oruçları kaza etmeleri gerekir. Önceden verdikleri fidyelerin hükmü kalmaz, bunlar nafîle bağış sayılır.

5- Bir başkasının zor kullanması: Dediğini yaptırmaya gücüne sahip bir kimse tarafından orucu bozması, bozmadığı takdirde kendisini öldürecek veya vücuduna bir zarar verecek söylenirse, orucunu bozabilir.

6- Şiddetli açlık ve susuzluk: Oruç tutarken kendisinde şiddetli açlık ve susuzluk hissederek oruca dayanamayan ve devam ettiği takdirde ölmekten veya akli dengesinin bozulmasından korkan bir kimse de orucunu bozabilir, sonradan kaza eder.

Not: *Düğün veya ziyafete davet edilmek, sadece nafîle oruç tutanlar için bir özürdür. Nafîle oruç tutanlar bu durumda oruçlarını bozarlar ve kaza ederler.*

Kur'ân-ı Kerim ve Eğitim

Toplumsal, bireysel, ailevi, ekonomik vb. sorunlarımızın tüm çözümleri Kur'an-ı Kerim'de mevcuttur. Ne acıdır ki insanımız bu konuda elinin altında bulunan hazineyi fark edememekte, çözümleri çok farklı kaynaklarda arayarak hem dünyevi hem de uhrevi buhrana sürüklenmektedirler.

Ali Ulvi UZUNLAR
bilgi@arifandergisi.com

Kur'an-ı Kerim ki, insanlığa rahmet olarak gönderilen peygamber Efendimizin (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) canlı örneği olduğu, Ashâb-ı Kiramın ve onların yolunda devam edegelen ümmetin tabi oldukça, hem dünyada hem ahrette mutlu olacağı ilâhî mesajdır. Kur'an-ı Kerim'e uymak; onu okumak, anlamak ve helalini helal, haramını haram kabul ederek hazmetmekle ancak gerçekleşebilir. Eşrefi mahlûkat olarak yaratılan insan Kur'an-ı Kerim'i okumak, ezberlemek, dilini incelikleriyle öğrenerek manasına nüfuz etmekle yükümlüdür. Bu, insan için çok zor olmamakla beraber, insanın hayat programının bir numaralı gündemi olmak zorundadır. Zaten insanoğ-

lunun istediği zaman yapabildiklerini düşündüğümüzde, dünya tarihinden beri bütün canlılar aynı kabiliyette ve aynı uygarlık seviyesinde bulunmasına rağmen, istisna olan insan devamlı gelişmiş ve gelişmeye açık olarak da yaşamaya devam etmektedir.

Hülasa insanoğlu tam manasıyla inanarak Kur'an-ı Kerim'i anlamak, yaşamak ve toplumsal hayatla, müspet ilimle özdeşleştirmek suretiyle, en ziyade mutluluğu ve hazzı yakalayacaktır. Toplumsal, bireysel, ailevi, ekonomik vb. sorunlarımızın tüm çözümleri Kur'an-ı Kerim'de mevcuttur. Ne acıdır ki insanımız bu konuda elinin altında bulunan hazineyi fark edememekte, çözümleri çok farklı kaynaklarda arayarak hem dünyevî hem de uhrevî buhrana sürüklenmektedirler.

Kur'an-ı Kerim'e eğitim açısından bir bakalım. Aşağıda sıralayacağı-

mız birkaç maddelik davranış misallerine nasıl çözüm getiriyor? Nasıl değinmiş? Hep birlikte gözden geçirelim:

- İnsandaki bozgunculuk duygusunu Kur'an mutedil bir dil kullanarak eğitir. Mesela **"Ey insanlar! Bir topluma karşı beslediğiniz kin sizi saldırıya sevk etmesin. İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın. Günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın. Allah'tan korkun çünkü Allah'ın azabı çetindir."**

(Mâide: 2)

- Cehalet vasfı Kur'an'da birçok yollarla eğitilir. İlmin ve âlimin yüce tutulması, insanların ilme teşvik edilmesidir. **"Deki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"** (Zümer: 9) "Rabbim benim ilmimi arttır de" (Tâhâ: 114)

Yine Kur'an-ı Kerim'de tefekkür, teakkül, tebeddüt ve benzeri hasletlerle ilme ve bilgiye davet eden 700'den fazla âyet vardır.

- Şükür: **"Hatırlayın ki Rabbiniz size: Eğer şükrederseniz, elbette size (nimetimi) artıracam ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir!"** (İbrahim: 7) diye bildirmişti.

- İçine düştüğümüz sıkıntı ve zor şartlarda ümitsizliğe kapılmayı Kur'an hoş görmemiş ümitli olmamızı istemiştir. Yakup peygamber, oğullarına şöyle bir öğretilde bulunuyordu: **"Ey oğullarım Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Zira inançsız toplumdan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez."** (Yusuf: 87) Yine Kur'an, "böbürlenip şımaranların sonunun genelde felaket olduğunu ve verilen nimetlere böbürlenmiş insanların Allah-u Teâlâ sevmediğini belirtir." (Nisa: 36 - Lokman: 18)

İnsandaki acelecilik vasfı sabırla eğitilir: **"O halde sen de peygamberlerden azim ve irade sahiplerinin sabrettikleri gibi sabret, onlar için acele etme."** (Ahkâf: 35)

Hülasa; insandaki duygular aşırılığa meyillidir. Burada geçen o aşırı duygular imtihan olarak yaratılmıştır. Kur'an bütün duyguları hep bir seviyede tutmaya çalışır.

İnsanı eğitmek için Kur'an'da kullanılan değişik metodlar mevcuttur. Bunların bir kaçını inceleyelim :

* Misal Yolu İle Eğitim: İnsan ruhunda üstün insanları taklid etme ve örnek alma duygusu vardır. Peygamberimiz Hz. Muhammed (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'i Allah en güzel örnek olarak göndermiştir. Peygamberlikten önce bile şahsi yaşantısında bir terbiyeci ve doğruluk rehberi olmuştur.

Bütün insanlığa hitap eden eğitimcinin (örnek Müslüman) diğerlerine misal teşkil etmesi gerekir. Eğitimcinin, yani model Müslüman'ın yaşantısı belli ve açık olmalıdır. Söylediğini yaşamalı, kişilik bakımından güvenilir olmalı ve kemal vasfını taşımalıdır. Hz. Muhammed'in (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) hayatı her yönüyle bilinir ve ona "el-Emin" denirdi. Hacerül Esved'in yerine konması olayında, peygamberlikten önce olmasına rağmen hakemliği dillere destan idi.

* Kısas Yolu İle Eğitim: İnsan, tarihini bilmek zorundadır. Mazideki önemli hadiseleri büyük bir ahenk içerisinde ortaya koymalıdır. Zikredilen ve zikredilmeyen kötü huylarla alakalı kıssalar anlatarak o huyların düzeltilmesi gerekir. Böylece o yanlış yapan insan, kıssadaki düzeltmeyi kendine örnek alır. Maide: 27-31. âyetlerde Habil'in Kabil'i öldürmesi ve karganın örnek alınarak gömülmesi, Kehf Sûresinin 32-42. âyetlerindeki âsi bağ sahibinin feryatları örnektir. Bu âyetleri, tefsirlerden incelemeniz önemle tavsiye edilir.

* Öğüt Yolu İle Eğitim:

Kur'an aynı zamanda bir öğüt kitabıdır. Öğüt, birine nasihat edip kalbini yumuşatacak ve Allah'ın azabından korkutacak şeyleri anlatmak suretiyle, o kişinin müsbet karakter arzeder duruma gelmesini sağlamayı amaç edinen bir faaliyettir. "Eğer kendilerine verilen öğüdü yerine getirirlerdi, onlar için hem daha hayırlı hem de (imanlarını) daha pekiştirici olurdu." (Nisa: 66)

Lokman Sûresinde (13-19) Hz. Lokman'ın oğluna öğüt vermesi umumu bağlar.

* Şirk koşmaması. Şirk en büyük zulümdür.

* Ana - babasına iyi davranması. Önce Allah'a sonra ana - babasına şükretmesi gerektiği, masiyette onlara itaat olmadığı,

* Bir amelin hardal tanesi ağırlığına da olsa, bir kayanın içinde veya göklerde de olsa Allah'ın (Celle Celâlihü) onu karşısına getireceği,

* Namaz kıl, iyiliği emret ve kötülükten vazgeçmeye çalış. Başına gelenlere de sabret. Doğrusu bunların azmedilmeye değer işler olduğunu,

* Küçümseyerek, insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürümenin Allah'ın sevmediği hasletlerden olduğunu,

* Yürüyüşünde tabii ol, sesini alçalt, seslerin en kötüsünün merkep sesi olduğu söylenir ve nasihat edilir.

* Tergip, Terhib (Teşvik Ve Sakındırma) Yolu İle Eğitim:

İslâm terbiyesinin bu metodu; Allah'ın insanı rağbetten doğan lezzet, nimet, refah ile sakındırmadan meydana gelen elem, acı, kötü sonuç üzerine üzülmeye fitratı ile yaratması üzerine bina edilmiştir

Ceza aslında her şahıs için zaruri değildir. İnsan vardır; bir örnek ve öğüt yeter. Eğer bir kişi örnek öğüt ve hayra davetle ve uzun süre sabırla

yola gelmiyorsa cezaya gidilir.

Kur'an bütün eğitim metodlarını kullanır :

a) Kur'an, insanları Allah'ın razı olmaması ile korkutur.

b) Kur'an bazen (faizi bırakmayanlara karşı örnektir) (Bakara: 275-279) Allah'a ve Resûlüne harp açmakla korkutur.

c) Bazen de âhîret cezası ile sakındırır: "Ve onlar ki Allah ile beraber başka tanrıya yalvarırlar. Allah'ın haram ettiği canı haksız yere öldürürler ve zina ederler. Kim bunları yaparsa günahının cezasını bulur. Kıyamet günü onun için azab kat kat yapılır ve azabın içinde hor ve hakir olarak kalır." (Furkan: 68-69)

d) Bazen de dünyevî ceza ile sakındırır: "Eğer topluca çıkmazsanız (Allah) size acı bir şekilde azab eder ve yerinize sizden başka bir topluluk getirir." (Töve: 39) Zina ve hırsızlık cezası gibi...

Teşvik konusunda hem dünya hem de âhîret hayatında mükâfat vaadedilir. (Nebe: 31-36. – Mütaffifin: 22-26. – İnsan: 11-22. – Gafir: 51. – Hac: 15. âyetler)

Yine sakındırma ile alakalı bu hadîsi şerifi örnek verebiliriz: "Üç kişi vardır ki Allah onlarla kıyamet günü konuşmayacak ve onları tezkiye de etmeyecektir. Hem onlar için acıklı bir azab vardır;

- 1) Kibrinden dolayı elbisesini yerde sürükleyen,
- 2) Verdiğini başa kakan,
- 3) Ticaret malı için yalan yere yemin ederek fiyat yükselten."

Bütün insanların zaaf noktalarını en iyi bilen tabii ki Allâh-ü Teâlâ'dır. Onları en iyi eğitmenin yolunu Peygamberlerimiz (Aleyhimesselâm)'ı da örnek kılarak göstermiştir. Müslüman'a ibâdet ve itaatle birlikte, söz dili ile değil de öz dili, yani davranış ile örnek olmak düşmektedir ki, Rabbim hepimize bu şerefi nasip eylesin.

Rabbim Ramazan ayından ziyadesi ile istifade ederek hâl dilini geliştirme ve yılın on iki ayına mahsus bir özellik hâline getirmeye tüm Müslüman kardeşlerimizi muvaffak eylesin.

Selâm ve duâ ile...

KADİR GECESİ TEBRİĞİ

Bin aydan hayırlı olan Kadir Gecenizi tebrik eder, bu mübarek gecenin günahlarımıza keffâret, bela ve musibetlerin kalkmasına vesîle-i rahmet, rızıklarımıza bereket olmasını Cenâb-ı Mevlâ'dan niyaz ederim.

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmed Hoca)

BAYRAM TEBRİĞİ

Siz Ârifan okurlarının Ramazan-ı Şerif Bayramını tebrik eder, hakiki bayramlara ulaşmak temennisiyle, hepinize dâreyn saadeti dilerim.

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmed Hoca)

En Kıymetli ve Faziletli Gece: KADİR GECESİ...

Kadir Gecesine böylesine kıymet kazandıran ve onu en kıymetli gece yapan, onda inen Kur'an'dır. Cansız, kansız, sıradan bir gece, içinde Kur'an olduğu için "bin ay"dan hayırlı oluyorsa, eşrefi mahlûk olan insanoğlunun içinde, gönlünde, hayatında Kur'an olursa; içinde Kur'an olmayan bin tane insandan daha hayırlı olmaz mı?..

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER
mozsimssekler@hotmail.com

Hakkında sûre nâzil olmuş, hadîsi şerifler vârid olmuş, kıyâmete kadar gelecek olan tüm insanlığa, dünyevî ve uhrevî hayatın saadet reçetesini sunan; insanoğlunu cehalet karanlıklarından kurtaracak yolları tanzim eden Hazreti Kur'an, Kadir Gecesinde indirildi.

Sıradan bir geceyken, onda Kur'an inince "bin aydan" daha hayırlı, daha üstün oldu.

Adamın biri cüzdanını kaybettiği için üzüldü, dertleniyormuş. Arkadaşı demiş ki:

- Yahu bir cüzdan için bu kadar üzülsün mü? Adam cevap vermiş:
- Ben kaybolan cüzdana değil, için-

deki 1000 dolara üzüldüyorum!

Cüzdanı kıymetli yapan içindeki...

Kadir Gecesine de böylesine kıymet kazandıran ve onu en kıymetli gece yapan, onda inen Kur'an'dır. Cansız, kansız bir gece, içinde Kur'an olduğu için bin aydan hayırlı oluyorsa, eşrefi mahlûk olan insanoğlunun içinde, gönlünde, hayatında Kur'an olursa; içinde Kur'an olmayan 1000 insandan daha hayırlı olmaz mı? Nitekim Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): "İçinde Kur'an'dan bir şey bulunmayan kişi harabe ev gibidir" buyurmuştur.

Kadir Gecesi; Rabbimizin mağfiretinin coşup, rahmet deryasına dönüştüğü, Kendisinden isteyen keskinlikle mahrum etmeyeceği ve hayırların bire bin katıyla kabul edildiği çok müstesna bir gecedir. Rabbim o geceye hayırlı-

siyla ulaşıp, en güzel şekilde ihya etmeye bizleri muvaffak eylesin. O gecenin mânevî nasibinden mahrum etmesin.

Kadir Gecesi bin aydan hayırlıdır:

Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'e, kendisinden önceki insanların ömürlerinin ne kadar olduğu bildirilince, kendi ümmetinin ömürlerini onlara göre kısa buldu. Uzun ömürlü olan diğer ümmetlerin işlediği sâlih amelleri, benim ümmetim bu kısa ömürde işleyemez endişesiyle üzülünce, Mevlâ Teâlâ, Habibine Kadir Gecesi ni ihşan etti ve **“Kadir Gecesi bin aydan hayırlıdır.”** buyurdu.

Bu ümmete ihşan edilen tek bir gece, bin aydan hayırlı olunca, bu ümmetin ömrü ne kadar da uzamış oluyor. Bin ay demek; yaklaşık 83 sene 4 ay gibi bir zaman eder ki, bir ömre bedel gece demektir. Bu hesaba göre, Kadir Gecesi bir saatini bile ibâdetle geçirmek, senelerce ibâdet etmeye denktir.

Fakat bir de madalyonun öbür yüzü var. Böylesine kıymetli geceyi ibâdetle değil de, isyanla ve günahla geçirmek ise, senelerce isyana denk oluyor. Onun için sakın ola ki bu geceden gaflet etmeyelim ve bu büyük avantajı, dezavantaja çevirmeyelim.

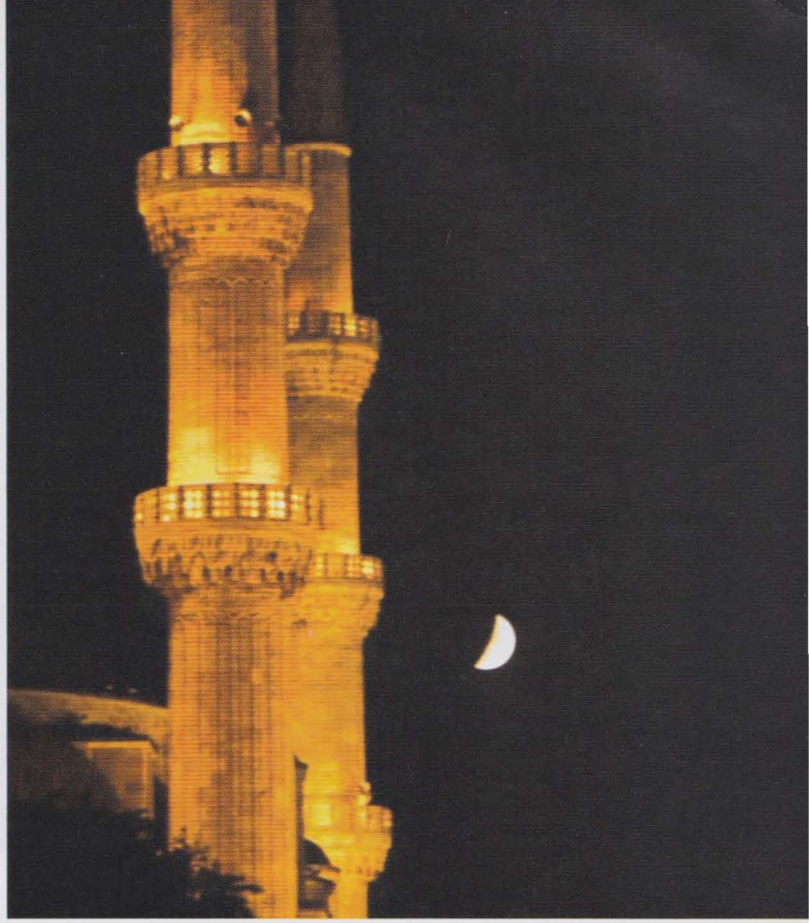
Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) buyuruyor ki: **“Her kim Kadir Gecesi ni; inanarak ve sevabını Allah'tan bekleyerek ikâme ederse, geçmiş bütün günahları af olunur.”**

Bu gece nasıl ikâme edilecek?

Ulemâdan bazısı; “Teravih namazını kılan bu geceyi ikâme etmiştir.” demişler, bazıları da; “O gece kılan herhangi bir namazla, o gece ikâme edilmiş olur” buyurmuşlardır. Bir kısım ulemâ ise; “Kadir Gecesinde akşam ve yatsı namazını cemaatle kılan, bu geceden nasibini almıştır.” demişlerdir. Artık hangi şekilde olursa olsun, o geceyi ikâme edip ihyâ eden, Allâh-u Teâlâ'nın af ve mağfiretine mazhar olacak ve kaç yaşında olursa olsun, geçmiş günahlarına silgi çekilecek.

Kadir Gecesi, hangi gecedir?

Kadir Gecesi ni hangi gece olduğuy la alakalı

olarak her ne kadar birçok rivâyetler varsa da, **“şu gecedir”** diye kesin olarak tayin edilmediğinden, birçok ulemâ onun yeri hakkında çeşitli beyanlarda bulunmuş ve bazı tespitler yapmışlardır. Daha Efendimiz (*Aleyhissalâtu Vesselâm*)'ın sağlığında yken, Kadir Gecesi ni hangi gece olduğuy merak ve araştırma mevzuû oldu.

Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*), bir sene Ramazan ayının başından on gün itikâf yaptı ve (Kadir Gecesi ni) “bulamadım” buyurdu. Bir seferinde ortasından on gün itikâf yaptı, yine “Bulamadım” buyurdu. Daha sonra Ramazan ayının son on gününde itikâf yaptı ve “Buldum” buyurdu. Ama “şu gecedir” demedi, fakat **“Siz (Kadir Gecesi ni) Ramazan ayının son onunda ve tek gecelerde arayın.”** buyurdu.

Yine bu konuyla alakalı olarak Ebu Saîd (*Radiyallâhü Anh*) anlatıyor: “Biz Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'le birlikte Ramazan'ın orta on gününde i'tikâfa girdik, yirminci günün sabahı olunca eşyalarımızı (evlerimiz e) taşıdık. Resûlüllah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) (bir hutbe irad etti ve) şunu söyledi: ‘i'tikâfa girmiş olanlar, i'tikâf mahallerine dönsünler. Zira bu gece bana Kadir Gecesi ni hangi gece olduğuy gösterilmişti, sonra unutturuldu. Siz, son onda ve tek geceler-

de arayın. Ayrıca bu gece kendimi su ve çamur içinde secde eder gördüm.' Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) itikâf mahalline dönünce, o günün sonuna doğru hava bozdu. Mescid o sıralarda (üzeri dallarla örtülmüş) çardak şeklindeydi. Namazı kıldıktan sonra Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) (bize doğru dönünce) burnu ve burun yumuşağı üzerinde su ve çamur bulaşığını gördüm. Bu gece 21. gece idi."

Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in vefatından sonra ise, başta Hz. Ömer (Radiyallâhü Anh) olmak üzere, Kadir Gecesi'nin hangi gece olduğu Ashâb-ı Kiram tarafından araştırıldı ve bu hususta bazı görüşler beyan edilip bir takım tesbitler yapıldı.

Bir keresinde Hz. Ömer (Radiyallâhü Anh) Sahâbe-i Kirâm'ı topladı ve onlara Kadir Gecesi'nin sordu. Onlar Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in hadîsi şeriflerine dayanarak "**Ramazan ayının son on gününde**" olduğuna icma ettiler. Müfessirlerin babası kabul edilen ve "**Tercümânü'l-Kur'an**" ünvanıyla anılan Abdullah İbni Abbas (Radiyallâhü Anhüma) bu konuda söz aldı ve şöyle dedi: "**Ben Kadir Gecesi'nin, Ramazan ayının son on günündeki tek gecelerde aradım. Ancak bu tek gecenin 'yedinci' geceden başkasında olacağını da görmedim. Yani Kadir Gecesi Rama-**

zan ayının 27. gecesidir."

Bunun üzerine Hz. Ömer (Radiyallâhü Anh): "Bunu neye göre söylüyorsun?" diye sorunca İbni Abbas (Radiyallâhü Anhüma) şöyle cevap verdi:

"Allah tektir, teki sever." En sevdiği tek ise 7 dir.

Niçin 7 dersiniz?

Çünkü Allâh-u Teâlâ gökleri ve yerleri 7 kat yaratmış. Günler 7 tane. Ka'be'yi tavaf 7 şavttır. Merve ile Safa arası 7 kere sa'y ediliyor. Şeytana yedişer taş atılıyor. Secdeyi 7 kemik üzerine yapıyoruz. Kitlik ve bolluk seneleri 7, Ashâb-ı Kehf 7 kişi, Fatiha 7 ayet, "Ha Mim"ler 7 tane...

Velhasıl nereye baksan hep "yedi" sayısı karışımıza çıkıyor, ne varsa hep "yedi" üzerine yaratılmış; dolayısıyla Kadir Gecesi de mutlaka 7. gecede gizlidir. Yani Ramazan ayının yirmisinden sonraki 27. gecedir" buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Ömer (Radiyallâhü Anh): "Bizim akıl edemediğimiz konuda, sen aklını çalıştırdın." buyurdu.

Selefi Sâlihinden bazı kimseler de, Kadir Gecesi'nin 27. Gece olduğunun Kur'an-ı Kerim'den çıkartıldığını söylemişlerdir.

Şöyle ki: Kadir Sûresinde "Leyletü'l-Kadr" (Kadir Gecesi)" ifadesi 3 kere geçer. Bu üçünün Kur'an harfleriyle toplam sayısı 27 harftir. Burada geçen her harf bir güne dalalet eder, 27 harf demek, 27 gün demektir. Dolayısıyla bu, Ramazan ayının 27. gecesinin Kadir Gecesi olduğuna delâlet eder.

Ulemânın bir başka tesbiti de şöyledir:

Kadir Sûresi 30 kelimedir. -Yani bir ayın gün sayısı kadar- Sûrenin son ayetinde "**Selâmün Hiye**" O gece Selâm gecesidir." buyrulmuştur. Burada geçen "Hiye" zamiri "O gece" demektir ki, Kadir Gecesi'ne râcidir. İşte bu zamir, Kadir Sûresinin 27. kelimesidir. Bu sûredeki her kelime bir geceye delalet eder. 27. kelimenin manası "**Kadir Gecesi**" olduğuna göre, "**Ramazan ayının 27. gecesi Kadir Gecesidir**" demişlerdir. (Allâh-u Teâlâ en iyi bilendir.)

Böylece, gerek hadîsi şerifler, gerekse ashâbın icmâ-ı ve ulemânın tesbitleri neticesinde, Ramazan ayının 27. gecesi tüm mü'minler tarafından Kadir Gecesi olarak benimsenmiş ve tüm İslâm

âlemi tarafından bu gece Kadir Gecesi olarak kabul görmüştür. Dolayısıyla yıllardır tüm mü'minler Ramazan ayının 27. gecesi "**Kadir Gecesi**" diye itikad ederek camilere koşuyorlar. Ve o geceyi ibâdetle, zikir ve duâyla ihya ediyorlar. Durum böyleyken mümkün mü ki; Mevlâ Teâlâ kullarını mahrum etsin de, milyonlarca inanmış kulunun hüsnü zannını boşa çıkartsın. Nitekim Rabbimiz bir hadîs-i kutsîde: "**Ben kulumun Benim hakkındaki zannına göreyim, kulum Beni nasıl zannederse Ben öyleyim.**" buyurmuştur. Mademki tüm mü'minler Ramazan ayının 27. gecesinin "**Kadir Gecesi**" olduğuna itikad ediyor, öyleyse mesele kalmamış demektir.

Kadir Gecesi niye gizlendi:

Bu gece kesin olarak bilinseydi, bu durum insanları tembelliğe itebilirdi. Çünkü insanlar Kadir Gecesini ihya ettiler mi, "nasıl olsa bin aydan hayırlı olan, bir ömür değerindeki geceyi ihya ettik." deyip ibadeti bırakır ve yatarlardı. Artık ne ibâdet, ne amel... Ve o gece yaptıklarına güvenirler, kendilerine ümit ağır basar ve neticede helâk olup giderdiler. Halbuki az da olsa ibâdetin devamlı olanı makbuldür.

Bir de, insanoğlunun günahlara meyli vardır. Bazı kullar o kıymetli gecede günaha düşebilir. O gecenin Kadir Gecesi olduğunu bile bile günah işlemek, şüphe yok ki daha çirkin ve cezası elbette daha ağır olur.

Kadir Gecesinin gizlenmesindeki birçok hikmetten biri de; insan "Kadir Gecesi kesin olarak şu gecedir" diye bilmediği için, Kadir Gecesi olabilir zannıyla Ramazan ayında her geceyi ibâdetle ihya etmeye gayret eder, böylece pek çok lütuf ve ihsanlara mazhar olur.

Tabi kullara gizli olan sadece Kadir Gecesi değil, bir takım başka şeyler de kulların hayrı için gizlenmiştir.

Mevlâ Teâlâ rızasını ibâdet ve taatlar içinde gizledi: İnsanlar Allah'ın rızasını elde edebilmek için bütün emirleri yerine getirsinler.

Mevlâ gazabını isyanlar içinde gizledi: Ta ki mü'minler Rablerine isyan olan her şeyden kaçsınlar.

Kulların içinde evliyasını gizledi: İnsanların bir kısmı, diğer bir kısmını hor, hakir görmesin ve birbirlerine "**Allah dostu**" olabilir zannıyla hürmet gösterebilirler. Nitekim bir hadîs-i kutsîde: "**Benim velilerim kubbelerimin altındadır. Benden başkası onları bilemez.**" buyruluyor.

Duâların kabulünü gizledi: Kabul edilir ümidiyle çokça duâ etsinler.

İsimleri içinde İsmi Âzam-ı gizledi ki: Allâh-u Teâlâ'nın bütün isimlerine tâzim ederek onlarla duâ etsinler.

Tövbenin kabulünü gizledi: Gece, gündüz, özellikle seher vakitlerinde tövbe etsinler.

Namazlar arasında orta namazı gizledi ki, bütün namazlara dikkat etsinler.

Ecelleri gizledi ki, insanlar her an ölüme hazırlıklı olsunlar.

İsmail Hakkı Bursevi hazretleri Ruhul Beyan tefsirinde buyuruyor ki: "Mevlâ tövbeleri kabul edeceğini vaad etti. Eğer kişiye ne zaman öleceğini bildirmiş olsa, kulların isyanı o zamana kadar devam ederdi. Bu da kulları isyana teşvik olur ki, bu câiz değildir."

Hızır (Aleyhisselâm)'ı gizledi ki; insanlar âlimlere, sâlihlerle, gariplere ve fakirlere "**Hızır**" olabilir düşüncesiyle saygı gösterebilirler. Hani bir söz vardır "**Her geceyi Kadir, her geleni Hızır bil!**" diye, işte buna göre hareket edilirse, ne Kadir Gecesi kaçır, ne de Hızır (Aleyhisselâm)

Kadir Gecesinin kadrini bilenler, her geceyi Kadir Gecesi olabilir zannıyla ibâdetle geçirirken, bu kıymetli gecenin kadr-u kıymetini hakkıyla idrak edemeyenler ise, her geceyi Kadir Gecesi olmayabilir diye ihya etmekten kaçınırlar.

Kadir Gecesi, bu ümmete ihsan edilen çok büyük bir nimettir. Dolayısıyla bu ümmetin Kur'an'la, Allah'a itaatle geçireceği kısacık bir gecesi bir ömür kadar bereketli; fakat Kur'an'sız, günah ve isyanla yaşayacağı koskoca bir ömür ise, bir gece kadar bereketsiz olacaktır.

Mevlâ Teâlâ, her saati senelerle ifade edilen bu mübarek geceyi, en güzel şekilde idrak etmeye bizleri muvaffak eylesin,

Fi Emânillah!

RAMAZAN-I ŞERİF AYININ FAZİLETİ

YA ŞEHİRİ
RAMAZAN

Ramazan-ı Şerif ayı, evliyaullah ve Allâh-ü Teâlâ'nın seçkin kulları için kerâmettir. Ramazan-ı Şerif ayı, göğsün içindeki kalp, insanlar arasındaki peygamber, şehirler içinde Harem-i Şerif gibidir. Deccal'ın Harem-i Şerif'e girmesi yasak olduğu gibi, şeytan da Ramazan-ı Şerif ayında tutuklu olup, insanlara zarar veremez. Peygamberler günahkârlara, Ramazan-ı Şerif ayı da oruçlulara şefaattir.

Adem ŞENER
bilgi@arifandergisi.com

Ramazan-ı Şerif ayı, on bir ayın sultanı ve ayların efendisidir. Kur'an-ı Kerim'in inişi bu ayda başlamıştır. Ramazan-ı Şerif ayı, Allâh-ü Teâlâ (Celle Celâlihü)'ya itaat ve ibâdet, iyilik ve ih-san, mağfiret, rahmet ve rıdvan ayıdır. Ramazan-ı Şerif ayı, içinde bin aydan daha hayırlı olan Kadir Gecesi'ni buldurmaktadır. Ramazan-ı Şerif ayı, mü'min kulun din ile dünya işlerini düzenlediği ve Mevlâ'sına daha fazla yaklaştığı bir aydır. Ramazan-ı Şerif ayı, sevabını bizzat Allâh-ü Teâlâ (Celle Celâlihü)'nün vereceği oruç ibâdetini de içinde bulduran bir aydır. Ramazan-ı Şerif ayı, duâların çokça kabul edildiği, yüksek faziletlere sahip bir aydır.

Ramazan-ı Şerif ayının fazileti Kur'an-ı

Kerim'de şu şekilde beyan edilmektedir: **“Ramazan-ı Şerif ayı öyle bir aydır ki, insanlara hidâyet (doğru yolu gösteren) ve yine hidâyet ve Furkan (doğru yolu gösterici ve hakla batılı birbirinden ayırıcı ayetler)den beyinat (nice açık deliller) olan Kur'an, onda (ki Kadir Gecesinde levhi mahfuzdan birinci kat semaya) indirilmiştir. Öyleyse içinizden kim o ayda hazır olur (misafir olmayarak bulunur)sa, onu (orucunu) tutsun. Kim de hasta olur yahut bir sefer (yolculuk) üzere ise, o halde başka günlerden (oruç tutmadığı günlere karşılık) sayılı günler orucunu kaza etsin. Allah size kolaylık diler, size zorluk dilemez. (Allâh-ü Teâlâ bütün bunları meşru etti) ta ki (dininin hükümlerini öğrenesiniz) sayıyı (Ramazan-ı Şerif günlerinin sayısını) da tamamlayasınız ve sizi (tutamadığınız günleri nasıl kaza edeceğinizi bilme-**

ye, böylece mesuliyetten kurtulmanın yoluna) **hidâyet ettiğinden dolayı Allah'ı tekbir edesiniz** (büyük tutasınız) **ve** (bütün bunlara karşılık) **şükredesiniz.**¹"

Ramazan-ı Şerif ayı evliya ve Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*)'nün seçkin kulları için kerâmettir. Ramazan-ı Şerif ayı, göğsün içindeki kalp, insanlar arasındaki peygamber, şehirler içinde Harem-i Şerif gibidir. Deccal'ın Harem-i Şerif'e girmesi yasaktır. Şeytan da Ramazan-ı Şerif ayında tutuklu olup, bu ayda insanlara zarar veremez. Peygamberler mücrimlere, yani günahkârlara şefaattir. Ramazan-ı Şerif ayı da oruçlulara şefaattir. Kalp, marifet nuru ve imanla süslüdür. Ramazan-ı Şerif ayı da Kur'an-ı Kerim okumak nuru ile süslenmiştir. Ramazan-ı Şerif ayında mağfirete kavuşmayan kimse diğer ayların hangisinde mağfiret olunabilir ki? Bunun için kul, tevbe kapıları kapanmadan tevbe etmeli, Hakk'a inabe ve dönme zamanı geçmeden dönmelidir. Ağlama ve rahmet zamanı geçmeden de ağlamalıdır.

Ramazan-ı Şerif ayının fazileti hakkında Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in birçok hadîsi şerifi vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Hazreti Ebu Hureyre (*Radyallâhü Anh*)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **"Ramazan ayının birinci gecesini olunca, şeytanlar ve cinlerin şirretleri zincire vurulur, Cehennem kapıları kapatılır ve hiçbir kapısı açılmaz. Cennetin kapıları açılır ve hiçbir kapısı kapatılmaz. Bir münadi (çağırıcı) 'Ey hayır dileyen! (Hakk'a ibâdet) gel! Ey şer dileyen! (Günah işlemekten) vazgeç (artık)!' diye çağırır. Allah'ın (bu ayda, iftar saatlerinde) Cehennemden azat ettiği nice kimseler vardır ve bu, her gecedir."**²

Hazreti Ebu Hureyre (*Radyallâhü Anh*)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **"Ramazan ayı girdiğinde Cennet kapıları açılır, Cehennem kapıları kapanır, şeytanlar o ayda zincire vurulur."**

Hazreti Ebu Hureyre (*Radyallâhü Anh*)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **"Ümmetime, Ramazan-ı Şerif ayında beş haslet (özellik) verilmiştir ki, onlar kendilerinden evvel hiçbir ümmete verilmemiştir."**

1- Oruçlunun ağız kokusu Allah indinde misk kokusundan daha hoştur.

2- İftar edinceye kadar melekler onlar için istiğfar ederler.

3- Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*), her gün Cennetini süsler, sonra (ona hitaben) 'Yakında sâlih kullarım kendilerinden sıkıntı ve eziyeti atıp sana varacaklar' buyurur.

4- O ayda azgın şeytanlar zincire vurulur, binaenaleyh başka aylarda yaptıklarına o ayda ulaşamazlar.

5- Ramazan-ı Şerif'in son gecesinde (oruç tutan kullar) affolunurlar.

O zaman 'Ya Resulellah! O gece Kadir Gecesi midir?' diye sorulunca Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*):

'Hayır, lakin çalışan kişiye ücreti işi bitirdiği zaman verilir.'³ diye buyurdu."

Hazreti Ebu Hureyre (*Radyallâhü Anh*)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **"Beş vakit namaz, bir Cuma'dan diğer Cuma'ya kadar, Ramazan da diğer Ramazan'a kadar, büyük günahlardan sakınıldığı takdirde aralarındaki (günah)ları silerler."**

Hazreti Aişe (*Radyallâhü Anha*)'dan rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **"Cuma sâlim olursa (mümkün mertebe günahsız, huzuru kalple geçerse) bütün günler sâlim olur. Ramazan-ı Şerif ayı sâlim olursa bütün sene sâlim olur."**

Hazreti Ebu Said (*Radyallâhü Anh*)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **"Ramazan-ı Şerif'in ilk gecesini olduğunda gök kapıları açılır. Ramazan-ı Şerif'in son gecesine kadar hiçbir kapısı kapanmaz. Onun herhangi bir gecesinde namaz kılan mü'min bir kula mutlaka Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*), her secdesine karşılık bin beş yüz sevap yazar ve ona Cennette kırmızı yakuttan bir köşk bina eder ki, onun altmış bin kapısı vardır. O köşklere her biri de kırmızı yakutla donanmış altındandır. Kul, Ramazan-ı Şerif'in ilk günü oruç tuttuğunda, o günden önceki senenin Ramazan-ı Şerif ayı-**

nın o gününe kadar geçmiş günahları affedilir. Ve her gün, sabah namazından o gün perdeyle örtülünceye (batıncaya) kadar yetmiş bin melek onun için istiğfar ederler. Ve Ramazan-ı Şerif ayında gece veya gündüz yapmış olduğu her secdeye karşılık kendisi için (Cennette) öyle bir ağaç olur ki, bir süvari onun gölgesinde beş yüz sene gider.⁶

Hazreti İbn-i Abbas (*Radyallâhü Anhüma*)'dan rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **“Şüphesiz Cennet, seneden seneye Ramazan-ı Şerif ayı için süslenir ve muhakkak huriler, seneden seneye Ramazan-ı Şerif ayının orucunu tutanlar için süslenirler. Ramazan-ı Şerif ayı girince Cennet: ‘Ey Allah’ım! Bu ayda kullarından bana nasip ayır’ der. Huriler de: ‘Ey Allah’ımız! Bu ayda bizim için kullarından kocalar kıl’ derler. Her kim o ayda bir Müslüman’a iftira atmaz ve sarhoş edici bir şeyi içmezse, Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlühü*) o kimsenin günahlarını siler. Ama her kim de o ayda bir Müslüman’a iftira atar veya sarhoş edici bir şeyi içerse, Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlühü*) o kimsenin bir senelik amelini mahveder. Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlühü*) size kendilerinde yiyip, içip lezzetleneneğiniz on bir ayı tayin etti, kendisi için ise bir ayı ayırdı. O halde Ramazan-ı Şerif ayında (günah işlemekte)n sakının. Çünkü o, Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlühü*)’nün ayıdır.”**

İmam-ı Rabbani (*Kuddise Sirruhü*) hazretleri, Mektûbât’ında bu ayın fazileti hakkında şöyle buyurmaktadır:

“Bilinmelidir ki, Ramazan-ı Şerif ayı, çok büyük bir aydır. Bu ayda, namaz, zikir, sadaka gibi yapılan her nafile ibâdet, Ramazan-ı Şerif ayının dışında yapılan bir farzı edâya denktir. Bu ayda bir farz edâ eden ise, diğer aylarda yetmiş farz edâ etmiş gibidir.

Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) buyurmuştur ki: **‘Kim bu ayda bir oruçluya iftar ettirirse günahları affolunur. Boynu Cehennemden azat olur ve iftar ettirdiği kişinin ecrinden bir şey eksilmeden bir mislini de iftar ettiren alır.’⁸**

Bu ayda kölesinin ve işçisinin işini hafifleteni, Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlühü*) affeder ve Cehennemden

azat eder. Ramazan-ı Şerif ayı girdiğinde Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) bütün esirleri salar ve isteyene izin verirdi.⁹ Bu ayda hayırlara muvaffak olan kişiye, o senenin tamamında Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlühü*)’nün muvaffak kılması refik (yoldaş) olur. Bu ay huzuru kalp olmaksızın (dağınıklık üzere) geçerse, bütün sene dağınıklık üzere geçer. O halde bu ayı ganimet bilerek bu ayda huzuru kalbi kazanmaya çok çalışmak lazımdır.

Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlühü*), Ramazan-ı Şerif ayının gecelerinden her birinde Cehenneme girmeye layık olmuş kişilerden binlercesini mağfiret eder ve bu ayda Cehennem kapıları kapanır¹⁰, şeytanlar zincire vurulur, rahmet kapıları açılır.

İftarı acele yapıp sahurunu geç yapmak sünnetlerdendir.¹¹ Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) bu hususta çok mübalağa göstermiştir. Çünkü bu hal, ihtiyacı ortaya koymaktan ibarettir ki, kulluk makamına da bu yaraşır. Hurma ile iftar etmek de sünnettir.¹²

Teravîh namazını eda etmek ve bu ayda Kur’an-ı Kerim’i hatmetmek sünnet-i müekkeke (kuvvetli sünnet)dendir ve çok büyük bereketler kazandırır. Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlühü*) bizi Habibi hürmetine muvaffak eylesin. Amin!¹³

RAMAZAN-I ŞERİF AYINDA YAPILACAK FAZİLETLİ AMELLER

Ramazan-ı Şerif ayının kendisi bizzat faziletlerin membaı olmakla birlikte bu ayda yapılacak olan bir takım ameller de, diğer aylarda yapılan amellere göre daha büyük faziletler ihtiva etmektedir. Ramazan-ı Şerif ayında yapılacak olan faziletli amellerin bazıları şunlardır:

1- Ramazan-ı Şerif ayında umre yapmak: Hazreti İbn-i Abbas (*Radyallâhü Anhüma*)’dan rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **“Ramazan-ı Şerif ayında bir umre yapmak, bir hacca denktir.”¹⁴**

2- Ramazan-ı Şerif ayında Cuma namazına devam etmek: Hazreti Bera İbn-i Azib (*Radyallâhü Anh*)’den rivâyet edildiğine göre, Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **“Ramazan’daki Cuma’nın üstünlüğü, Ramazan’ın diğer aylara üstünlüğü gibidir.”¹⁵**

3- Ramazan-ı Şerif ayında sadaka vermek: Hazreti Enes (Radiyallâhü Anh)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e: "Hangi sadaka daha üstündür?" diye soruldu. Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): "**Ramazan'daki sadakadır**"¹⁶ buyurdu.

4- Sahur yemeği yemek: Hazreti Ebu Said el-Hudri (Radiyallâhü Anh)'den rivâyet edilen bir hadîsi şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: "**Sahur yemeği yemek berekettir. Bir yudum su ile de olsa onu terk etmeyiniz. Şüphesiz sahur yemeği yiyenleri Allâh-ü Teâlâ (Celle Celâlühü) mağfiret eder. Melekler de onun için istiğfar ederler.**"¹⁷

5- Oruçlu kimselere iftar ettirmek: Hazreti Halid b. Zeyd el-Cüheni (Radiyallâhü Anh)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuşlardır: "**Kim bir oruçluyu iftar ettirirse, oruçlunun sevabından bir şey eksilmeksizin onun sevabı gibi sevap alır.**"¹⁸

Hazreti Selman-ı Farisi (Radiyallâhü Anh)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuşlardır: "**Her kim Ramazan-ı Şerif ayında bir oruçluyu iftar ettirirse, günahlarına mağfiret ve boynunun Cehennemden kurtulmasına vesile olur ve oruçlunun mükâfatından bir şey eksiltilmeksizin iftar ettirene de onun bir misli verilir. Allâh-ü Teâlâ (Celle Celâlühü), bir yudum süt veya su ile oruçluyu iftar ettirene de bu sevabı verir. Bir oruçluyu doyurana Allâh-ü Teâlâ (Celle Celâlühü) benim havzımdan öyle bir şerbet çıkar ki, Cennete girinceye kadar bir daha susamaz.**"¹⁹

6- Hurma veya su ile iftar etmek: Hazreti Selman b. Amir el-Dabbi (Radiyallâhü Anh)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: "**Sizden birisi iftar edeceği vakit hurma ile iftar etsin. Çünkü hurma berekettir. Hurmayı bulamazsa su ile iftar etsin. Çünkü su, temizleyicidir.**"²⁰

Hazreti Enes (Radiyallâhü Anh) şöyle rivâyet etmiştir: "Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) akşam namazını kılmadan önce birkaç taze hurma ile iftar ederdi. Taze hurmayı bulamazsa kuru hurma ile, onu

da bulamazsa birkaç yudum su ile iftar ederdi."²¹

7- İftar etmede acele etmek: Hazreti Sehl b. Sa'd (Radiyallâhü Anh)'dan rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: "**İnsanlar iftar etmeye acele ettikleri müddetçe hayırla yaşamaya devam ederler.**"²²

8- Ramazan-ı Şerif ayında çokça Kur'an-ı Kerim okumak: Ramazan-ı Şerif ayında Kur'an-ı Kerim'i hatmetmek sünneti müekkededir (kuvvetli sünnettir).

Rabbim Receb-i Şerif ve Şaban-ı Şerif ayı boyunca kendisine kavuşmak için duâlar ettiğimiz Ramazan-ı Şerif ayını bizlere mübarek kılıp, bu ayın feyiz ve bereketi ile mânevî terakkiler göstermeyi bütün Ümmet-i Muhammed'e nasip eylesin. (Âmin)

- DİPNOT -

1 - Bakara Sûresi: 185

2 - Tirmizî, Savm: 1, 3/66-67, No:682; Neseî, Siyam: 3, İbn-i Mâce, Siyam: 2

3 - Ahmed İbn-i Hanbel: 2/292

4 - Müslim, Taharet: 16, 1/209, Ahmed İbn-i Hanbel: 2/400

5 - Ali el-Müttteki, Kenzül Ummal: 7/710, No: 21049

6 - Ali el-Müttteki, Kenzül Ummal: 8/470, No: 23706

7 - Ali el-Müttteki, Kenzül Ummal: 8/476, No: 23712; Heysemî, Mecmauz Zevaid: 3/141-142

8 - Ali el-Müttteki, Kenzül Ummal: 8/477, No:23714

9 - İbn-u Ebi Hatim, el-İlel:661; Ebubekir el-İsmailî, Mucemuş Şuyuh:34

10 - Neseî, Siyam: 5

11 - Buharî, Savm:45; Müslim, Siyam:48; Ebu Davud, Siyam:20; Tirmizî, Savm:13; İbn-i Mace, Siyam:24; Darimî, Savm:11; Muvatta, Siyam:6,7; Ahmed b. Hanbel: 5/147, 172, 331, 334, 337, 339; Hakim, Müstedrek:1/431; Beyhekî, es-Sünenül Kübra:4/237

12 - Ebu Davud, Siyam: 21; Tirmizî, Zekat: 26; Neseî, Siyam: 28; İbn-i Mace, Siyam: 25; Ahmed b. Hanbel: 4/17,18,213,215

13 - İmam-ı Rabbani, Mektubat:1/45. Mektup

14 - Buharî, Neseî, İbn-i Mace

15 - Deylemi, Müsned-i Firdevs: 4352

16 - Suyuti, Dürrül Mensur: 1/449

17 - Ahmed b. Hanbel: 3/44, 4/370

18 - Tirmizî; İbn-i Mace; İbn-i Huzeyme; İbn-i Hibban

19 - Ali el-Müttteki, Kenzül Ummal: 8/477, No: 23714

20 - Ebu Davud, Siyam: 21; Tirmizî, Zekat: 26; Neseî, Siyam: 28; İbn-i Mace, Siyam: 25; Ahmed b. Hanbel: 4/17,18,213,215

21 - Ebu Davud, Siyam: 21; Tirmizî, Savm: 10; Darekutni, Sünen: 2/185; Ahmed b. Hanbel: 3/164

22 - Buharî, Savm:45; Müslim, Siyam:48; Ebu Davud, Siyam:20; Tirmizî, Savm:13; İbn-i Mace, Siyam:24; Darimî, Savm:11; Muvatta, Siyam:6,7; Ahmed b. Hanbel: 5/147, 172, 331, 334, 337, 339; Hakim, Müstedrek:1/431; Beyheki, es-Sünenül Kübra:4/237

“Düşmanlarının en tehlikelisi, iki yanın arasındaki nefisidir!” (Hadîs-i Şerîf)

NEFİS DOST MU, DÜŞMAN MI?

Bedir Harbinden dönerken Efendimiz (Sallâllâhü Aleyhi ve Sellem):

“Küçük cihattan büyük cihada dönüyoruz” buyurdu. Ashâb-ı kirâm şaşırarak “bundan daha büyük harp mi var?” deyince Efendimiz: “Evet en büyük cihat, nefisle yapılacak olan cihattır.” buyurdu. Çünkü şu cihat birkaç saat sürdü, ancak nefisle yapılan cihat son nefese kadar sürecektir. Galip gelersen en büyük saâdet, mağlup olursan en büyük felâkettir.

Yakup YAZICI
yakubyazici@hotmail.com

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî (Kuddise Sirruhü) hikâye eder ki: Zamanın birinde Bağdat'ta, geçimini yılan yakalayıp oynamakla temin eden bir yılan varmış. Bir gün bu kişi yılan avlamak üzere dağa çıkmış. Talih o gün yüzüne gülmemiş olacak ki, hiç yılan yakalayamamış. Tam ümidini kestiği sırada bir de ne görsün! Dağın başında iri bir yılan ölü vaziyette yatıyormuş. Adeta yılan değil bir ejderha imiş. Yılan kendi kendine:

- Kısa günün kârı. Dirisi değilse de, bunun ölüsü bile bana iyi para kazandırır. İnsanlar böylesine büyük bir ejderhayı görmek için bile para verirler, demiş.

O kocaman ölü yılanı sarıp sarmalamış, bağlamış. Sürüye sürüye Bağdat'a getirmiş. Tellal çıkarıp ilan ettirmiş. Tellâllar şehrin dört bir yanında:

- Bu güne kadar eşi ve benzeri görülmemiş bir ejderha yakalanmış olup, şehir meydanında teşhir edilecektir. Görmeyi arzu eden meraklılar ücret mukabili temaşa edebilirler, diye ilan etmişler.

Bunu duyan ahâli merakla gelip meydana akın ediyormuş. Yılanı, binlerce insanın toplanmasından keyif duyuyor, onların vereceği bahşışleri hayal ederken yüreğinde ılık ılık bir şeylerin depreştiğini hissediyormuş. Nihayet yılan: “Pamuk eller cebe” diyerek bahşışleri topladıktan sonra, sıra gelmiş ejderhayı göstermeye.

Ejderhanın ipleri çözülüp yavaş yavaş üzerini örten kilim ve çullar üze-

rinden çekildikçe, öğlen güneşi yılanı vurmaya başlamış. Meğer ölü zannedilen ejderha, kış soğuyuyla uyumuş bir canavar değil miymiş? Vücudu ısınan yılan, kimildamaya başlamış. Bunu gören halk hayretlere düşüp, nâralar atıp, feryatlar ederek kaçışmaya başlamış. Binlerce insan ezilip telef olurken ejderha, yılanı bir lokmada yutuvermiş. Daha sonra da meydandaki çadırın büyük direğine dolanıp kendisini bir sıkımsı ki, karnındaki yılanının kemiklerinin çıtırtısını duymayan kalmamış.

İşte bu, nefis canavarının halini anlatan güzel bir temsildir. Nefis, böylesine sinsi, güçlü, korkunç ve tehlikelidir. Onun üzerine şehvet ateşi vurmaya görsün. Dünya sevgisi, makam ve mevki hırsı, lüks ve konforlu yaşama isteği, şöhret arzusu güneş gibi onun iliklerini ısıtmaya başlayınca, artık o nefsi kimse tutamaz.

Sevgili Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) hadîs-i şerîflerinde, bu önemli hakîkati beyan ederek nefsin en tehlikeli ve şiddetli bir düşman olduğunu haber veriyor.

Bedir Harbinden dönerken Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): **“Küçük cihattan büyük cihada dönüyoruz”** buyurunca, ashâb-ı kirâm şaşırarak sordular: “Yâ Resulellah! İlk defa böyle büyük savaş yaptık. Kılıçlar, baltalar, satır ve mızraklar parçalandı. Yetmiş kâfiri hakladık. On dört kardeşimiz şehâdet mertebesine erişti. Bundan daha büyük harp mi var?” diye sorunca Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): **“Evet en büyük cihat, nefisle yapılacak olan cihattır.”** buyurdular. Çünkü şu cihat birkaç saat sürdü ve bitti. Ölenlerimiz şehit, kalanlarımız gazi oldu. Ancak nefisle yapılan cihat son nefese kadar, bir nefes dahi ara vermeden sürecektir. Galip gelirsene en büyük saâdet, mağlup olursan en büyük felâkettir.

Sevgili Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) bir başka hadîs-i şerîflerinde ise sahâbe-i kirâmdan bir zâta şu duâyı öğretiyorlar:

“Ey Rabbim! Beni, bir göz açıp kapatıncaya kadar dahi nefsimin eline bırakma!”

Nefse bir an bile itimat edilmez, teslim olunmaz. Bir lahza kendini ona bıraksan zehrini ruhunun derinliklerine zerk eder.

Nefis denen azgın ejderha nasıl tutulabilir ki?

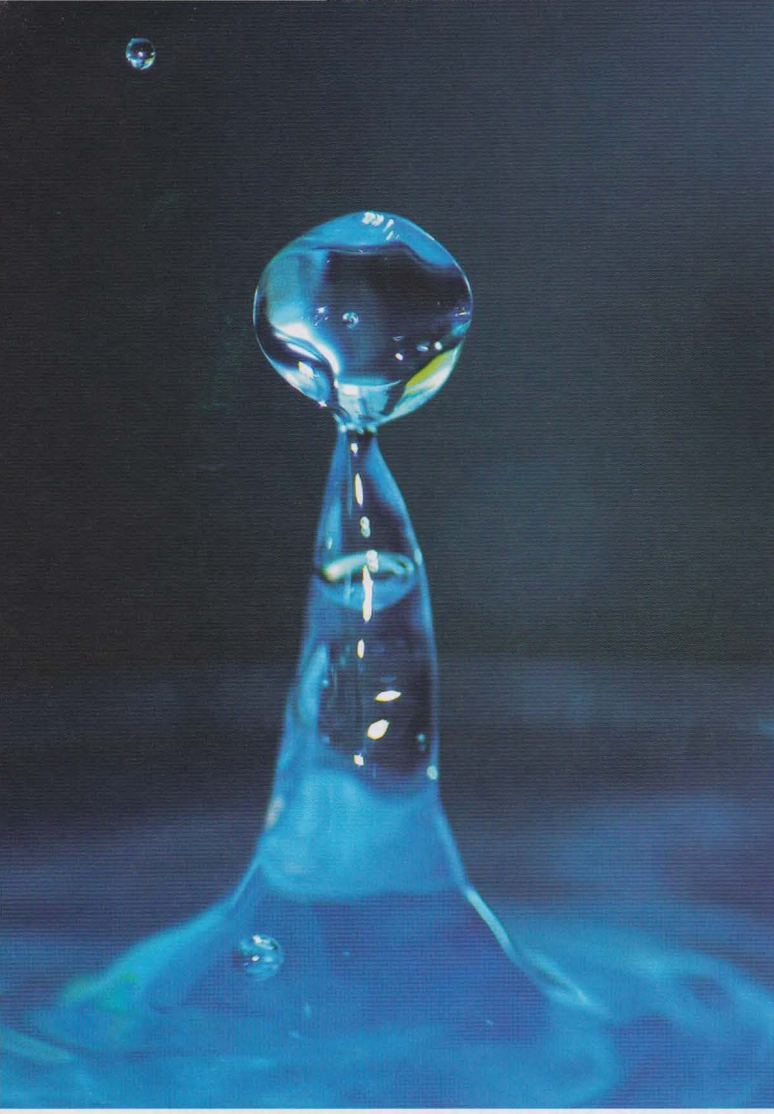
Ancak Hz. Musâ (Aleyhisselâm) bunu yapabiliyordu. O, âsâsını atıp ejderha olduğunda hiç korkmaz, elini ejderhânın ağzına soktuğunda tekrar âsâ haline dönerdi. Bizim böyle bir kerâmetimiz de yok ki, yedi canlı nefis yılanını cansız bir âsâyâ dönüştürelim.

Ancak bizim Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in Asâ-yı Musa'dan daha müessir olan Kur'an-ı Azimüşşân mucizesi vardır. Onun açık âyetleri, dokunduğu ruhlardan hayat pınarları fişkirtip, dinleyene hayat verir. Kişiyi, nefis ve şeytanın azgın dalgalarından oluşan günah, isyan ve tuğyan denizlerinde boğulmaktan korur.

“KENE” VE “ENE” İLLETLERİ

Son senelerde, insanlığın başına belâ olan bir illet zuhur etmiştir. O da “kene” denen bir canlıdır. Bu küçük canlı kırdı, dağda, çayırdaki, bayırdaki, hat-ta şehirlerde farkında olmadan insanın vücuduna yapışmaktadır. Kancalarını insanın derisine geçirip, günlerce orada kalarak kanını emebilmektedir. Kişi durumun farkına vararak, keneyi kendisi çıkarmak gibi bir hata yaptığında ise, bu hayvanın gövdesi kopmakta, kancası ve kafası insanın vücudunda

kalmaktadır. En tehlikelisi ise, bu esnâda kendisini kasan hayvanın vücudundaki sıvı ile birlikte, KKA (Kırım Kongo Kanamalı Ateşli Hastalığı) mikrobunun, insan kanına karışarak ölümüne sebep olmasıdır. Zirâ, ölümcül olan bu hastalığın tedavisi henüz bulunabilmiş değildir.

Fakat bundan daha da tehlikeli bir illet vardır ki, o da "ene", yani benlik, bencillik, nefisperestlik illetidir. "Ene" illetide, kene gibi sinsice kanca- larını ruha geçirmekte, ruhun çeşitli hastalıklara mübtelâ olmasına ve mânen ölümüne sebep olmaktadır. Bu illet kendisini, ucub (kendini beğenme), kibir (büyüklük taslama), gurur (nimetlerle aldanma), meşhur olma arzusu, makam, mevki ve para hırsı şeklinde göstermektedir. **"Herkes beni sevip bana itaat etsin, bana bağlanıp beni büyük tanınsın, her şeyin iyisine ben la- yıgım, en doğrusunu ben bilirim"** gibi düşün- celer, hep bu "ene" hastalığının eseridir.

Aziz Okuyucular!

Siz siz olun, sakın kendinizin veya yakınlarını- zın vücudunuza yapışan bir "kene" görürseniz

çıkarmaya kalkmayın. En yakın bir hekime müra- caatla, steril ve dezenfekte bir ortamda ehil bir kimsenin sizi bu canlıdan tehlikesizce kurtarma- sını temin ediniz.

Aynı şekilde ruhları saran "ene" benlik illetin- den kurtulmak için de gönül doktorumuz Hz. Muhammed Mustafa (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e ve O'ndan dersini ikmal etmiş ehil zatlara mürâcaat ediniz. Bu ilim ve takvâ ehli insanların en büyük alâmetleri, kendilerinin nefis ve "ene" esaretinden kurtulmuş olmaları, dünya, makâm ve şöhret hir- sindan uzak olmalarıdır. Her tarafını "kene" sar- mış bir doktor, başkasına nasıl faydalı olabilir ki?

Kendisi muhtâc-ı himmet bir dede,

Nerde kaldı, gayriye himmet ede.

Şeriat-ı Muhammediyye'den zerre kadar tâviz vermeyen kâmil ve mükemmil (kendisi olgunlu- ğa ermiş, diğer insanları olgunluğa eriştirmeye etkili ve yetkili) bu zâtlar, bir söz ve bakışlarıyla kalpten, nefsin arzu ve hırslarını söküp atarlar. Nefis tezkiyesi ve kalp tasfiyesi ile azgın ve zalim nefsi ıslah ederek onu, sahibine itâatkâr rahvân bir binek haline getirirler. İşte o zaman "Nefsin senin bineğindir, ona yumuşak ve iyi muamele et!" hadîs-i şerîfinin sırrı tecelli eder. Kur'an-ı Kerim ve hadîs-i şerîflerin nurunun aydınlığıyla yedi mertebeyi aşan bu binek, "emmâre" olmak- tan kurtularak "mutmeinne" mertebesine yükse- lir ve ruhu selâmete çıkarır. Kişi, o zaman da şu âyet-i kerimelerin sır ve müjdelerine nâil olur.

"Şüphesiz ki o nefsi arındıran felah bul- muştur." (Şems Sûresi. 9/91)

"Ey Mutmeinne olan nefis! Sen Rabbinden hoşnut, O senden razı olarak Rabbine dön! İyi kullarımın arasına gir. Cennetime gir."

(Fecr Sûresi. 27-30/89)

İşte mübârek Ramazân-ı Şerîf, nefsin elinin ko- lunun bağlanıp, adetâ çuvala konulduğu kutlu bir zaman dilimidir. Nefsin terbiyesi için en büyük fir- sattır. Mevlâ bizlere bu ayın kadr-u kıymetini bil-meyi, şefaatine ermeyi nasip eylesin! Ramazân-ı Şerîfiniz ve bayramınız mübârek olsun!

ikbal

TURİZM

HAC ve UMRE ORGANİZASYONLARI
www.ikbalturizm.com

RÜYA GİBİ BİR UMRE İÇİN

www.ikbalturizm.com

Merkez: Yenidoğan mah Abdi ipekçi cad No:44 C blok K: D:3 Bayrampaşa - İstanbul
Tel: 0212 493 30 30 **Fax:** 0212 613 32 86

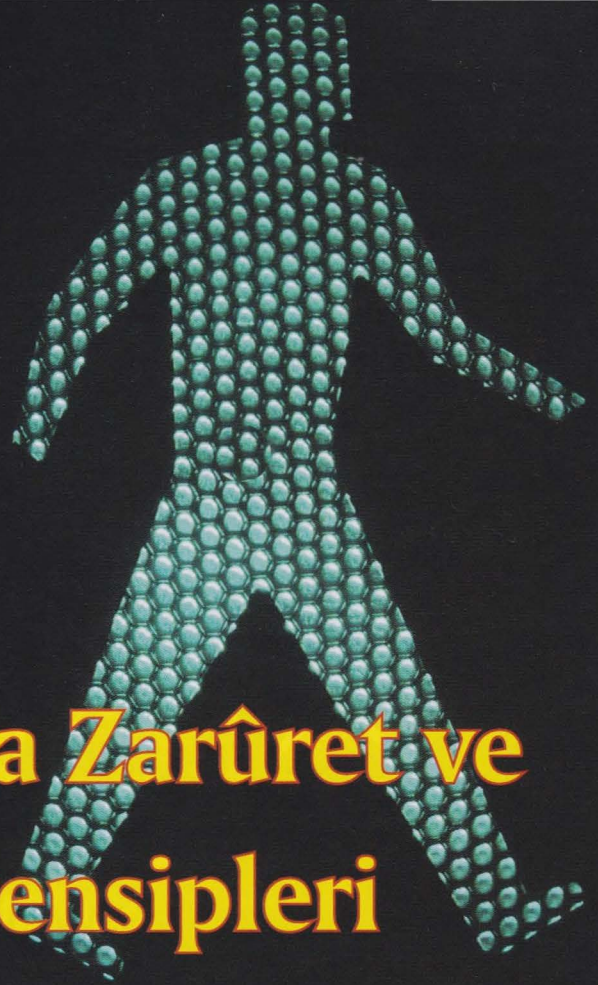
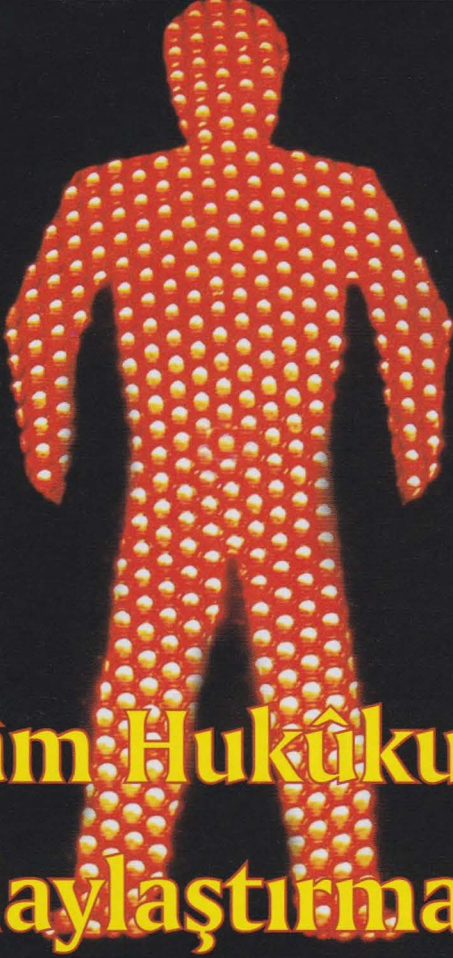
Şube: Cumhuriyet mahallesi platin iş merkezi k:3 no:33 Adapazarı SAKARYA
Tel: 0264 281 68 69 **Faks:** 0264 274 79 39

TEBRİK

Tüm Okurlarımızın, bir ömre bedel olan Kadir Gecesi ve Ramazan-ı Şerif Bayramını tebrik eder, affımıza ve mağfiretimize vesile olmasını Rabbimizden niyaz ederiz.

^{Kadir}Arifan

İslâm Hukûkunda Zarûret ve Kolaylaştırma Prensipleri

İslâm hukûku zarûreti ve bazı yerlerde de hâceti (ihtiyacı); güçlüğü kaldırmak olarak değerlendirerek, normal zamanlarda izin vermediği bir çok meselede zarûrete binâen izin vermiş, hatta bazı yerlerde bu izni farzîyet makamına çıkararak, yapılmadığı takdirde günah olarak saymıştır. Fukahâ arasında bu prensip “Zarûretler yasakları mübâh kılar” şeklinde değerlendirilmiştir.

Fatih KALENDER
bilgi@arifandergisi.com

Bizleri yoktan var edip İslâm nime-tiyle nimetlendiren Rabbimiz'e hamd eder, “Allah katında en sevimli din, geniş ve kolay olan Hanif Dini'dir” diye buyuran Efen-dimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e ve Onun en sıkıntılı olduğu zamanlarda yanında olan ve Allah'tan getirdiği dinin yayılması için son derece gayretlerini sarf eden Âl ve Ashâbına, salât ve selâm ederiz.

Genel prensip olarak câiz olma-yan bir takım dînî meseleler hakkında “zarûrete binâen câizdir” denilerek ilim adına birçok meselelerin konuşulduğunu ve insanlar arasında tedavül ettiğini görmekteyiz. Bundan dolayı bu ayki köşemizde usulle alâkalı olarak “İslâm hukûkunda zarûret, ihtiyaç nedir? Hangi durumda bunlar haramı helâl yapar? İslâm hukukçularının bu konudaki görüşleri nelerdir?” gibi meseleleri ele

alıp inceleyeceğiz.

İslâm Hukûku'nda kabul edilmiş genel prensiplerden biri de güçlüğü kaldırmak ve insanlar için kolaylaştırma nazariyesi olduğu bir gerçektir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm ve Hz. Peygamber (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in sünneti, bu prensibi açıkça ifade etmektedir. İslâm hukûku zarûreti ve bazı yerlerde de hâceti (ihtiyacı); güçlüğü kaldırmak olarak değerlendirerek, normal zamanlarda izin vermediği birçok meselede zarûrete binâen izin vermiş, hatta bazı yerlerde [zor durumda olan kimsenin lâşe veya domuz eti yemesi gibi] bu izni farzîyet makamına çıkararak, yapılmadığı takdirde günah olarak saymıştır. Fukahâ arasında bu prensip, Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin de 21. maddesinde ifade edildiği gibi; “Zarûretler yasakları mübâh kılar” şeklinde değerlendirilmiştir.

Mecelle şârihlerinden Âtîf Efendi, diğer fukahâ gibi mezkur olan kâidenin şerhinde “Zarûretler her memnû olanı

mübâh kılmaz” diyerek sözüne şu şekilde devam etmiştir: “Usûl-u fıkıh ilminde beyan olduğu vecihle haramlık ve yasaklık üç nevidir:

1- Bir başkasını öldürmek veya uzvunu kesmek fiillerinin haramlığı gibi, asla sâkit olmayan yani, kendisine hiçbir şekilde ruhsat verilmeyen haramlıktır.

2- Lâşeyi yemenin haramlığı gibi, zarûret ile sâkit olan haramlıktır.

3-Bir başkasının malını telef etme haramlığı gibi, sâkit olmayıp zarûret vaktinde ruhsata muhtemel olan yani, alâkalandığı yer genel olarak helâl olmaz ise de, haramlığın devam etmesiyle beraber taalluk ettiği fiilin işlenmesi, Allâh-ü Teâlâ tarafından ruhsat verilen haramlıktır.”

Âtif Efendi, yasaklığın bu üç kısmını beyan ettikten sonra “Zarûretler yasakları mübâh kılar” kâidesinin, yasaklığın birinci kısmında geçerli olmayacağını ifade ederek, şayet kişi öldürülmek veya uzvlarından herhangi birinin kesilmesi üzerine tehdit edilse bile, bir başkasını öldürmesi veya herhangi bir uzvuna zarar vermesi câiz olmayacağını ifade etmiştir. Yani bu kişi için her ne kadar zarûret tahakkuk etmişse de, kendisi için yasak olan bu fiili işlemesine fikhen izin verilmemiştir.

Görüldüğü gibi zarûretin oluşması, haram olan bu fiili helâl kılmamıştır. Ancak zarûret kendisi için tahakkuk etmiş olan kimseden öldürme işlemi vaki olması durumunda, kısasın ikrâh-ı mülci’ye ile, zorlayana mı, yoksa öldürme işlemi yapan fâile mi uygulanacağı hakkında ihtilaf olunmuşsa da, mezhep içinde kabul olunan görüşe göre “âmir-i mücbir” dediğimiz zorlayan kimse üzerine uygulanacağı ifade edilmiştir.

Şayet zarûret, yasaklığın ikinci kısmında meydana gelse, bu yasaklık Mecelle’nin 21. maddesi doğrultusunda mübâhlığa, yerine göre de farziyete intikal eder: Ölmek üzere olan kimsenin hayatını korumak için, domuz veya leş etinden yemesinin haramlığının kalkması gibi. Eğer zarûret yukarıda zikri geçen yasaklığın üçüncü kısmında meydana gelse, bu durumda yasaklık küllî olarak mübâh olmazsa da, günahın olmaması ve fâilin de sorumlu olmaması cihetiyle mübâh muamelesi yapılır. Nitekim aklıktan ölmek üzere olan kimsenin (şartları oluşması doğrultusunda) bir başkasının malını rızası olmasa bile alıp yemesi câizdir. Ancak Mecelle-i Adliye’nin 33. maddesi olan “**Zor durumda kalmak başkasının hakkını iptal etmez**” kâidesince de, malını zâyi ettiği kişinin rızasını alması veyahut yediği malın bedelini ödemesi gerekir.

Buraya kadar ifade ettiğimiz meselede, fukahâ arasın-

da önemli bir ihtilaf yoktur. Ancak lugatta şiddetli sıkıntı manasına gelen, dinde de haramı helâl yapan zarûretin târifî, bir de Mecelle-i Adliye’nin 32. maddesi olan “Hâcet umûmi olsun, husûsi olsun zarûret menzilesine indirilir” kâidesinde geçen “hâcetin” manaları hakkında farklı görüşler ileri sürülmüştür. Gücümüz nisbetince bu farklı görüşleri serd etmeye gayret edeceğiz.

Zarûretin târifî: Mecelle şârihlerinden Ali Haydar Efendi: “**Dinin yasak ettiği bir şeyi yapmaya veya yemeye mecbur eden durum**”a, ‘zarûret’ derken, Hidâye şârihi İbni Humam: “**Kişinin öyle bir duruma gelmesi ki, şayet yasak olan şeyi işlemese helâk olmasıdır**” diye beyan etmiştir. Ebubekir Cessas gibi bazı âlimler de: “**Kişinin kendisi veya uzvu helâk olması**” olarak beyan etmişlerdir. Muvâfakat sahibi Şâtıbî ve bu gibi düşünen bazı âlimlere göre de zarûret: “**Dünya ve âhiret maslahatının kıyımı için olmazsa olmaz olan, şöyle ki; yapılmadığı takdirde dünya maslahatı istikametinde câri olmayacağı gibi, âhirette de kurtuluşun olmayacağı ve nimetlerin kaçmasına sebep olan şey**” olarak târif etmişlerdir. Mevsûatil Fıkhiyye’nin ifadesi doğrultusunda usulcülere göre zarûret: الضروريات الخمس (zaruri olan beş şey) dediğimiz “**dinin, nefsin, aklın, nesebin, malın muhafazasından biri üzerine korkmak**” olarak târif edilmiştir. Curcânî gibi diğer âlimler de: “**Kaldırılması mümkün olmayan nazile (gelen bir mesele)**” olarak beyan etmişlerdir. Mâlikîlere göre zarûret: “**Helâktan veya çok şiddetli zarardan korkmaktır.**” Şâfiî fukahâsından olan İmâm-ı Remlî “Nihâyetül Muhtaç” kitabında zarûreti: “**Ölümden veya hastalıktan korkmak veyahut ta bunların dışında abdestin halefi olan teyemmümü, suyun bulunmasıyla beraber mübâh kılan her türlü mahsur**” diye târif etmiştir. Yine zarûretin târifîyle alâkalı üstadım Halil Gönenç hocamızın “**Günümüzün Meseleleri**” adlı eserinde “Muğni El-Muhtac” kitabından naklen şu ifadeler vardır:

Zarûretin çeşitleri, târifleri vardır. Bir kısmı şunlardır:

a) Can veya organ helâkinden endişe etmek.

b) Ölüm veya şiddetli hastalık, ya da onun artmasından veya uzamasından veyahut arkadaşlarından geri kalmaktan endişe etmek, zarûrettir.

Hanbelî mezhebinde zarûretin târifine gelince, mezhepte farklı görüşlerin olduğuna muttalî olduk. Yaptığımız mütâlaa neticesinde mezhep içinde sahih olan târif: “**Kişinin sadece telef olmaktan korkması**” şeklindedir, bunun dışındaki korkulara zarûret demiyor-

lar. Ancak **قيل** ifadesiyle kişinin teleften, zarardan, hastalıktan veya yolda arkadaşlarından geri kalmaktan korkmasına da zarûret diyolarlar.

Genel olarak yukarıdaki târiflere baktığımız zaman, zarûret hakkında munzabıt bir târif getirmenin güç olduğu görülmektedir. Zira bu târifleri furû'î meseleler üzerinde uygulanmasına baktığımızda, bazıları bu târifleri biraz daha genişletirken, diğer bir kısmı da bu çerçeveyi biraz daha daraltmıştır.

Özetlemek gerekirse; kişinin canı veya uzvu üzerine korkması, Hanbelîlerin haricinde genel olarak zarûret olduğu kabul edilirken, bazıları da bu çerçeveyi biraz daha genişleterek **الضروريات الخمس** (zaruri olan beş şey) dediğimiz **dinin, nefsin, aklın, nesebin, malın muhafazasından biri üzerine korkmayı** katmaktadırlar. Bu konuda her ne kadar farklı yaklaşımlar olsa da, usul-ü fıkıh kitaplarımızın, dünyevî maslahatın kısımlarından olan zarûriyyat, haciyat, tahsiniyyat konularına baktığımızda ve bunların reyale olarak furû'î fıkıhdaki uygulamalarını müşahade ettiğimizde **ضروريات الخمس** (zarûri olan beş şey) zarûret olarak tanımlamanın kanaatimce daha şumullü olacağına inanıyorum.

Fukahâ arasında "**zarûret'in, yasakları mübâh kılmasının**" ne demek olduğunda da görüş ayrılığı olmuştur: Zarûretler, haram olan şeylerden bu sıfatı kaldırarak zarûret haline düşmüş kimseye bunları helâl

mi kılar? Dolayısıyla zarûret halinde bunları yapan kimse, helâl olan bir şeyi yaptığı için günah işlememiş mi olur? Yoksa zarûret, haram ve yasak olan şeyin -haram sıfatını değil- onu işlemenin günahını mı kaldırır?

Hanefîler ve onlarla aynı görüşte olanlar, zarûretin mübâh kıldığı yasak ve haramları ikiye ayırıyorlar:

a) Zarûretin haram vasfını kaldırdığı ve mübâh hale getirdiği, dolayısıyla da işleyene günah olmayan haram ve yasaklar. Bu nevi yasaklarda zarûretin hükmü; haramlık vasfını ve işleyenden günahı kaldırmaktır ki, bazen bunu işlemek farz da olabilir.

b) Zarûretin, haramlık vasfını kaldırmadığı, sadece işleyenden günahı kaldırdığı haramlar. Bunlar, işleyene günah olmaması bakımından mübâh, haramlık vasfının kalkmamış olması bakımından ise haram gibidir. Bu nevinin örneği; zorlanan bir kimsenin küfrü (dinden çıkmayı) gerektiren bir iş işlemesi veya mecbur kalan birisinin, diğerine ait malı itlâf ve imha etmesidir.

Şâtıbî'nin, el-Muvâfakât adlı eserinde ifade ettiği kanâatine göre; zarûret ruhsatı gerektirir, ruhsatın hükmü, haramlık vasfı'nın kalmasıyla beraber, mecbur olup işleyenden yalnızca günahı kaldırmak değil, zarûretin ilgili bulunduğu haramdan, haramlık vasfını kaldırmaktır. Şâtıbî'nin bu ifadesinden anlaşılan; zarûretin mübâh kıldığı haramların, Hanefîler tarafından yapılan ikili taksimi gibi olmamasıdır. Şâtıbî, eserinde bu kanâatini isbat için birçok delil serd ediyor, daha sonra da kendi kendine şöyle bir itiraz yöneltiyor: "İslâm âlimleri, mecbur kalan kimsenin, ölmekten korkuyorsa lâşe hayvanı yemesinin gerekli olduğunda ittifak etmişlerdir. (Aslında bu konuda ekseriyetin görüşü her ne kadar böyle olsa da, Ebu Yusuf, Mühezzeb sahibi Ebû İshak ve Hanbelîlerden bir görüşe göre: Muztar durumda kalan kimsenin lâşe veya hınzır eti yemesi her ne kadar mübâh olsa da vacip değildir, nitekim bu konuyla alâkalı Mukarenî, Zuhayli İbni Kudame'nin "Muğni"sinden nakletmiştir.) Şâtıbî'nin sözüne dönecek olursak: Bu, yani mecbur durumda kalan kimsenin, ölmekten korkması durumunda lâşe hayvanının etini yemesinin gerekli olduğu, zarûret hâlinin sevkettiği ruhsatı kullanmasının farz olduğuna delâlet etmektedir. Şu halde bunun hükmü devamlı olarak mübâh olmak değildir..." Şâtıbî, sonra da bu itiraza şu cevabı veriyor: "Helâl yiyecek bulamayan bir kimseye, kendisini açlık sıkıntısından kurtarmak ve sıkıntısını gidermek maksadıyla murdar hayvan etini yeme hususunda ruhsat verilmiştir. Kişi açlıktan ölüm tehlikesiyle karşılaşır ve murdar hayvan etini yemek

suretiyle de tehlikeyi atlatma imkânını bulursa hayatını kurtarmak kendisine -şu âyetle- emredilmiştir: “**kendinizi öldürmeyiniz...**” Abdülkerim Zeydân’ın ifadesiyle sanki Şâtîbî, zarûret haline düşmüş bir kimse- nin murdar hayvan eti yemesine iki yönden bakmıştır.

a) Şârî, umûmî olarak yasakladığı bir şey hakkında ona izin vermiştir, bu yönden bakılınca yemek, ruhsat yoluyla mübâhtır, burada mübâh kılmak ve izin vermek, zarûret hâlinin gerektirdiği bir ruhsat mahiyetindedir.

b) Kişinin kendi hayatını kurtarma yönünden bakmıştır; bu ise farzdır çünkü, yukarıda zikredilen âyet bunu emretmiştir. Şâtîbî’ye göre buradaki farz oluş, ruhsat hükümüyle değil, başka bir delilden (âyetten) çıkarılmıştır.

Zarûretin sevkiyle meydana gelen hükmün fikhî keyfiyeti hakkındaki tartışma ne olursa olsun, bütün İslâm hukukçuları zarûrete düşmüş kimsenin, murdar hayvan eti vb. haram şeyleri yemesine -içine düştüğü zarûret haline bakılarak- izin olduğunda ittifak etmişlerdir. Aynı şekilde bazı zarûret durumlarında, murdar hayvanı yemek gibi ruhsatları uygulamanın farz olduğunda da ittifak edilmiştir; bu farz oluşun “zarûretten mi, yoksa başka bir delilden mi?” doğmuş bulunduğu, somut olarak sonucu pek değiştirmez. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi zarûretler bütün yasak ve haram olan şeyleri mübâh kılmaz. Ayrıca bu mübâh oluştan maksat “yapmak ile yapmamanın eşitliği” manâsında mâlum olan ibâhadır. Bu, Şâtîbî ile onun gibi düşünenlerin görüşüdür. Hanefîler ve aynı görüşte olan diğerlerine göre ise zarûretin bazı yasakları kaldırması, Şâtîbî’nin anlattığı mânâdadır; diğer bazılarında zarûret sadece günahı kaldırır, haramlık vasfını kaldırmaz.

Hâcetin (ihtiyaçın) târifi:

Mecelle-i Adliye’nin 32. maddesindeki “**Hâcet umûmî olsun, husûsî olsun zarûret menzilesine indirilir**” 1 sinde geçen “**hâcetin**” manaları hakkında farklı görüşler ileri sürüldüğünü beyan etmiştik. Elmalılı Hamdi Yazır, İslâm Hukûku adlı eserinde “hâcet”i şu şekilde tanımlamıştır: “Aslında bir diken adı olup, bundan alınarak bir diken gibi insana ızdırap veren ve giderilmedikçe rahat edilmeyen şey manasında kullanılır. Bu itibarla hâcet, nefiste olan bir manadır. Daha sonra hâceti kaldıran husûlû, vücudu matlup olan şeye “hâcet” denmiştir. Bir başka ifadeyle hâcet, kendisinden ihtiyaçsız kalmak mümtenî veya güç olup, gerçekleşmesi istenilen mühimmedir.” Elmalılı devâmen: “Aslında hâcet bazı açılardan zarûretten daha genel bir mana ifade eder. Çünkü zarûretten ihtiyaçsızlık mümkün değilken, hâcette mümkün olabilir. Bundan

dolayı bazı hâcetlere sabır göstermek imkân dâhilinde iken, zarûretlere karşı sabır göstermek mümkün görülmeyebilir.”

Eşbah şârihi Hamevî امردق ب ردق ي ؤرورض لل حيب الم kâidesinin şerhinde Fethul Kadir kitabından naklen burada beş merhaleden bahsediyor: **Zarûret, Hâcet, Menfaat, Zinet, Fudul.**

Zarûret: Kişinin öyle bir duruma gelmesi ki, yasak olan şeyi işlememesi durumunda helâk olacak duruma yakın olması, kişi için zarûrettir ve haramı helâl kılar. Bu târifi yukarıda beyan etmiştik. **Hâcet:** Acıkmış olan bir insan ki, yiyecek bir şey bulamadığı takdirde helâk olmayıp sadece çok sıkıntıda ve meşakkatte olacak. Bu durum kişiye (bizim anladığımız manada) haram olanı helâl kılmaz ancak, farz oruç tutan kimsenin iftar etmesini mübâh kılar. **Menfaat:** Buğday ekmeği, koyun eti veya yalnız yemek yeme isteğinin olması. **Zinet:** Tatlı veya şeker isteğinin bulunması. **Mefdul:** Haram ve şüpheli yemeye geniş olmak.

Bu ve bu gibi ifadelerle baktığımızda bâhusus Mecelle-i Adliye’nin 32. maddesinin de ifadesi doğrultusunda, Eşbah sahibinin de, Elmalılı’nın da sara-haten ifade ettiği gibi; zarûret ile hâcet arasında fark vardır. Ancak Mecelle şârihi Ali Haydar Efendi mezkûr olan kâidenin şerhinde: Eşbah sahibi İbni Nuceym’in, zarûreti, hâcetin gayrı kıldığı, yani hâcet ile zarûretin başka başka olduğunu gösterdiğini ifade ederek sözlerine şu şekilde devam eder: “Halbuki bu başka yerde görülmemiştir diyen Pîri Zâde, Eşbah sahibine itiraz eylemiştir. Yani bu kâidede zikir olunan hâcetten maksut adi (normal) ihtiyaç olmayıp, zarûret olan ihtiyaç olması lazım gelir. Şu halde ‘hâcet zarûret menzilesine tenezzül olunur’ ibaresi, ‘zarûret, zarûret menzilesine tenezzül olunur’ manasında olur ki, bu ibarenin adem-i sıhhati zahirdir demek ister.”

Ali Haydar Efendi’nin bu ibâreleri nakletmesinden anlaşılabilir, buradaki hâcet ile zarûretin aynı şey olduğunu ifade sadedindedir. Ancak zarûretin yukarıdaki târiflerine baktığımız zaman ve hâcet için verilen furû-i misallere baktığımızda, bunun böyle olmadığını müşahade etmekteyiz.

Mevlâ Teâlâ hazretleri hakkı hak bilip tâbi olmayı, bâtili bâtil bilip kaçınmayı ve ilim, amel, ihlâs yolunda dâim olmayı cümlemize nasip eylesin. Selâm ve muhabbetlerimle.

- DİPNOT -

1 - قيل ifadesi, görüşün kime ait olduğunu söylemediğinde zayıf görüş olarak kabul edilir

Osmanlı'da Ramazan-ı Şerifle Alâkalı Arşivden Birkaç Not

Osmanlı'da Ramazan-ı Şerif hazırlıkları Receb-i Şerifle başlardı. Üç aylar ile birlikte bütün Müslümanlar maddi-mânevî Ramazan hazırlıklarını yaparlardı. Tövbe ve istiğfarla başlayan ve zikirle devam eden mânevî temizliğin yanında, sultan saraylarından en mütevazı eve, iş yerlerinden ibâdethânelere varıncaya kadar büyük bir maddi temizliğe de girişilirdi. Sanki cemiyeti daha çok pir-ü pâk olma hâlet-i rûhiyesi kaplardı.

Ahmet BOZDOĞANLI
bilgi@arifandergisi.com

Osmanlı'da Ramazan-ı Şerif hazırlıkları üç ayların başında; bir başka deyişle Receb-i Şerifle başlardı. Üç aylar ile birlikte bütün Müslümanlar yeni bir ruh muhasebesine ve maddi - mânevî Ramazan hazırlıklarına başlardı. Bir Batılı araştırmacının da vurguladığı gibi özellikle Şaban-ı Şerifin on beşinde ihya edilen Berat Kandili sonrası, bu durum gözle görülür bir hâle gelirdi. Bir başka ifade ile Müslümanlar yeni yeni mânevî ufuklara yelken açarlar; imân, irşad ve irfan hizmetlerinde fedakârlık ve sadakat numûneleri olurlardı.

Tövbe ve istiğfarla başlayan ve zikirle devam eden mânevî temizlik; sultan saraylarından en mütevazı eve, iş yerlerinden ibâdethânelere

varıncaya kadar her yeri süpürme, tahtaları fırçalama, halıları silkme, böceklere karşı tütsü yakma, gezici hallaçlara döşeklerin pamuğunu atırma gibi büyük bir temizliğe girişilirdi. Sanki cemiyeti daha çok pir-ü pâk olma hâlet-i rûhiyesi kaplardı. Hazırlıklar, önceden yapılması gereken yiyecek alışverişlerini de kapsardı. Çünkü Ramazan-ı Şerifler en çok ve en kaliteli gıda maddelerinin tüketildiği ve tasadduk edildiği bir aydı. Kiler ve ambarlar çeşit çeşit yiyeceklerle doldurulurdu. Özellikle peynir, reçel, bal, zeytin, zeytinyağı, pastırma, sucuk, un, şeker vb. gıda maddeleri Ramazan-ı Şeriften önce alınırdı. Memur ve askerler başta olmak üzere resmî devlet vazifelilerinin bu konuda maddi sıkıntı çekmemeleri için hem maaşlarının bir bölümü Ramazandan önce veriliyor; hem de Ramazanda "Bayramiyye" ya da "Ramazaniyye" adı ile bunlara çift

maaş veriliyordu. Ramazan münasebetiyle sivil ve askerî vazifelilere birer aylık ikramiye verilmesi hazinede bulunan mâlî müzayaka sebebiyle zaman zaman imkânsız hale geliyordu. Bu durumda bile devlet bazı maddî zararları göze alarak, Devlet-i Âliye-yi Osmaniye için çalışanlara "Ramazan'dan evvel bir maaş verilebilmesi için hazinede mevcut Osmanlı tahvillerinden kâfi miktarının satılması ve yahut rehin verilmesi" gibi riskli ekonomik kararlar bile alabilmişlerdi. Bu da mümkün olmazsa (Sultan II. Abdülhamîd'in çoğu zaman yaptığı gibi) bazı vazifelilerin Ramazaniyesi bizzat Padişah tarafından "ceyb-i hümayundan" Ramazan atiyyesi olarak ödenecekti.

RAMAZAN'IN DUYURUSUNU MEŞİHAT YAPARDI

Ramazanı Şerifin başladığı İstanbul'da "İstanbul Kadısının ilanı" ile Ramazan-ı Şeriften önce duyurulurdu. Ramazan hilâli görülemezse, "tekmil-i selâsîn" ile yani Şaban ayı otuza tamamlanarak Ramazan-ı Şerife başlanırdı. Özellikle Edirne ve Bursa gibi büyük şehirlerin kadı (molla) ve bostancıbaşı'larından "hilalin görünmesi" ile alakalı bilgiler alınır ve ondan sonra durum önceleri İstanbul Kadılığı, on dokuzuncu yüzyıl sonrasında da Meşihat tarafından tüm Müslümanlara duyurulurdu. Ayrıca Kadir Geceleri ve Ramazan Bayramları da bu şekilde duyurulmakta idi. Hava sisli ve bulutlu olduğu zamanlarda da, "tekmil-i selâsîn" uygulaması yapılıyor, ay otuza tamamlanıyordu. Ramazan Bayramının tespitinde de aynı metod izlenmekte idi. Hilâlin farklı görülmesi sebebi ile, nadir de olsa bazı Osmanlı şehirlerinde Ramazan Bayramlarının belirlenmesi hususunda bazı sıkıntılar da yaşanmıştı. 1791'de İstanbul'da Ramazan-ı Şerifin çarşamba gününden başlayacağı tesbit edilmiş, ancak taşrada hangi gün başlayacağını da bilinmesi için; Bursa, Edirne, Bolu ve Zıstovi Kadılarına bir yazı gönderilmişti. Bu yazıda kadılardan bu şehirdeki Müslümanların "oruca hangi gün başladıklarının bildirilmesi ve hilal görülmüş ise sıhhat ve hakikati üzerine ilamıyla beraber şahitlerinin İstanbul'a gönderilmesi" istenmişti. 1793'te ise İstanbul ile Gelibolu'da hilâlin birer gün ara ile görülmesi nedeni ile, Ramazan'ın ilk gününün ve Bayramın doğru olarak takrir ve takvim edilmesi için, Gelibolu'dan rü'yet-i hilâlin sübûtuna dair hüccet ve şahitler istenmişti. İs-

tanbul, hüccet ve şahitlik işine çok önem veriyor, gelen delil ve şahitler tekrar tekrar değerlendiriliyor ve dinleniyordu. Bu iş için İstanbul'a gelenlerin tüm masrafları da İstanbul tarafından karşılanıyordu. 1790'da ilginç bir hadise yaşanmıştı. İstanbul'da Ramazan'ın salı günü, Kütahya'da ise pazartesi gününden başlaması gerektiği, hilalin bu şekilde görüldüğü belirtilerek ne yapılacağına dair yazılan bir takrire devrin padişahı "bu iş benim müdahale edeceğim şey değildir" diyerek karışmamıştı. Ancak 29 Kasım 1902'de Sultan II. Abdülhamîd muhtemelen bu konuda bir kargaşa çıkmaması için "Hilal'in görülememesi üzerine Ramazan ayının Dârü'l-Hilâfetü'l-Âliye tarafında ilan edilen günde başlayacağını" duyurmuştu. Rü'yet-i hilal bir şehirde şahâdetle sabit olduğu zaman, Ramazan Bayramı ilanı için üç gün o şehrin kalesinden top atılıyordu. Leb-i derya ve kale olmayan mahallerde Ramazan ve bayramlarda top atılabilecek yerlerin belirlenmesi, şehrin mülkî ve askerî yöneticilerine bırakılmıştı. İstanbul'da "Bayram günlerinde top atılması Merâsim-i Saltanat'tan kabul edildiği için" top atışlarına Ramazanın sonuncu günü ikindiden başlayarak üçüncü gününe değin devam ediliyordu. Her gün lazım gelen yerlerden beşer adet top atılarak Ramazan-ı Şerife olan sevginin gösterilmesi için Sultan III. Selim altı adet ferman yayınlamıştı. İstanbul'da Ramazan topları Bâb-ı Âli'ce açıklanan muhtelif yerlerden, iftar ve sahur vakitlerinde sürekli atılmakta idi. Bunlar arasında Anadolu Kavağı, Rumeli Kavağı (Boğazkesen), Göksu Yenicesi, Yedikule ve Kızkulesi özellikle meş-

hurdu. Ayrıca yirminci yüzyıl başlarında, Ramazan Bayramının hangi gün olacağını gazetelerle ilan ettirilmesi iradesi de çıkmıştı.

HUZUR DERSLERİ SARAYA HUZUR VERİRDİ

Ramazan-ı Şerifin en önemli faaliyetlerinden birisi de şüphesiz ki; Müslümanların irşad ve ikaz faaliyetleri idi. İlk ikaz ve irşad faaliyetleri ulema tarafından "Huzur Dersleri" adı ile saray'da bizzat padişahın huzurunda yapılırdı. Padişahın huzurunda devrin en seçkin âlimleri Kur'an-ı Kerîm'den devrin problemlerine uygun âyet-i kerimeleri tefsir etmekte idiler. Her yıl Ramazanda padişah huzurunda okunacak tefsir derslerinde bulunması lazım gelen mukarrir ve muhatib efendilerin isimlerini hâvi liste, Meşihatça padişaha takdim edilerek bu derslere katılacak âlimler belirleniyordu. Bu âlimler yanında Ramazan ayında sarayda Kur'an-ı Kerîm kıraat edecek, yani mukabele okuyacak hocaların listesi de her yıl padişaha sunuluyordu. Ayrıca Ramazan'da haremlik ve selâmlık dairelerinde bulunacak, oradakilere mukabele okuma yanında; Kur'an-ı Kerîm öğretecek ve okutacak, teravîh namazı kıldırarak imam ve müezzinlerin isimleri de her yıl saraya takdim edilirdi. Bunun dışında başta Ayasofya, Sultan Ahmed, Bayezid, Süleymaniye, Şehzadebaşı, Yeni Cami gibi selâtin camilerinde, Topkapı, Dolmabahçe, Yıldız, Çırağan ve Beylerbeyi gibi büyük saraylarda güzide hafızlarca asırlardır sürdürülen daimi Kur'an-ı Kerîm hatimleri

de devam ediyordu. Hırka-i Şerif ve Valide Sultan Camilerinde de, her yıl Ramazan-ı Şerif ayında Buhârî-i Şerif hatimleri yapılarak insanımız başka bir mânevî iklimde sokulmakta idi. Ramazan aylarında imsakten sonra Fatih Camii'nde yapılan günlük hatm-i şerifler gönülleri şad ediyordu. Osmanlı Arşiv belgeleri arasında hem Fatih Camii'nde, hem de Ayasofya Camii'nde hatim okuyan hoca efendilere duyulan minnet, gösterilen hürmet, verilen atıyye ve nimetlerle alakalı birçok belge bulunmaktadır. Hatta medrese talebeleri de bu konuda bizzat padişah tarafından mükâfatlandırılmaktaydılar.

Ramazan'da İstanbul camilerinde vaaz ve nasihat edecek hoca efendiler Meşihat tarafından belirlenirdi. Bunlara normal maaşlarından ayrı olarak Padişah tarafından "atiye-i seniyye" adı ile yüklü bir ramazan maaşı verilirdi. Ramazan münasebetiyle camilerde halka vaaz etmek isteyen ve gerekli evsafı hâiz olmayan, ancak zarûret içerisinde olduğu anlaşılan şahıslara, vaaz için izin verilmiyordu. Fakat Ramazan-ı Şerife hürmeten sırf böyle mukaddes bir vazifeye talip oldukları için, yine de onlara Hazine'ce bir miktar para veriliyordu. Daha da ilginç olanı, vazifeye başladıktan sonra camilerde ahâliye "vaaz yerine mânâsız ve gülünç şeyler anlatan" vâiz ve kürsü şeyhlerinin vazifelerine son verildiği halde; onların bile parası Meşihatça ya da Padişahın ceyb-i hümayunundan ödeniyordu. Mart 1893'te Sultan II. Abdülhamîd'in emri ile, Ramazan ayının yaklaşması sebebiyle taşrada bulunan

askerlere vaaz ve nasihat vermeye gidemeyecek olan yaşlı ve mazereti olan âlimlerin de, padişahın ihسانından yararlandırılmaları kararı alınmıştı. Ramazan ayında camilerde mukabele okuyan meşhur hafızların ücretleri ise; hükümetten verilmekte olan tahsisat yanında Evkaf'tan verilen paralarla karşılanıyordu.

Orduda irşat ve dinî hizmetlere de çok önem verilmişti. 1893 Ramazan-ı Şerifinde Beyoğlu kışlasında bulunan askerlere her sene Ramazan ayında imâmet ve nasihat etmekte olan zat, vilâyetine gittiğinden, yerine Saadeddin Efendi'nin görevlendirilmesi uygun bulunmuştu. Ayrıca her yıl Ramazanda asâkir-i şahâneye, teravîh ve vakit namazı kıldırmak üzere talebe-i ulûm (medrese talebeleri) arasından seçim yapılarak, ehil olanlar ordugâhlara gönderilmekte idiler. Bunlar gittikleri yerde askerlere vaaz ve nasihat da yapmakta idiler. Ramazan'da padişahın daha sıkı korunması zarûreti sebebi ile "Ramazanda padişah maiyetindeki asker ve zabıtana verilmekte olan vaazların kesilmesi dolayısı ile" Dersiam Trabzonlu Emin Efendi ve bazı müderrislerin, 18 Nisan 1890'da buna tekrar müsaade edilmesi için Sultan II. Abdülhamîd'e müracaat etmişler ve bu istek kabul olunmuştu.

CERR'İN HAKİKİ VECHESİ

Medrese talebeleri üç aylarda kendilerine verilen tatil haklarını memleketlerinde değil, Anadolu ve Rumeli'nin muhtelif yerlerinde irşad ve talim faaliyetleri ile geçiriyorlardı. Bunun karşılığı da halkın gönüllü yardımlarından oluşan ve "cerr" adı verilen küçük miktarda yardımları da kabul ederek, bunu yeni yılda kendi eğitim-öğretim giderleri için kullanıyorlardı. Cerr sisteminin hem talebenin yetişmesine, hem de yaygın eğitimin gerçekleşmesine büyük yardımları olmuştu. Birçok müderris bu sistem sayesinde derslerini açık alanda yapma, mahsulünü gösterme imkânına kavuşuyordu. Bir büyük İslâm âliminin de dediği gibi, bu sistem ile "ağaç dalından veriyordu". Sistem, talebeler açısından da çok önemli idi. Böylece hem öğrendiklerini tatbik etme, bir nevi staj yapma imkânı elde ediyorlar; hem de halkı daha iyi tanıma imkânı elde ediyorlardı. Talebe, cerr faaliyeti ile gerek daha sonra yapacağı vazife açısından olsun, gerekse halkı tanıma açısından olsun bilgi ve tecrübe kazanması, halkla kaynaşması ve icâzet aldıktan sonra da toplum bünyesiyle en üst düzeyde imtizaç edebilme imkânlarına sahip oluyordu. Medrese talebelerinin gidecekleri yerler bizzat Meşihat

tarafından belirleniyor, bunların bir listesi saraya da sunuluyordu. Özellikle Sultan II. Abdülhamîd bu medreselilerin faaliyetleri ile yakından alakadar olmuştu. Hatta bazı medreselilerin, Ramazan ayında tedrisat sonunda talebelere verilen maaşların farklı olmasından dolayı şikâyetlerini dikkate alarak; onlara verilen cerr arasındaki farklılığı gidermeye yönelik îânelerde bulunmuştur. 3 Mart 1893'de bir iradede "tahsil-i ilim için olmayıp üç aylar münasebetiyle cerr için İstanbul'a gelmek isteyen talebelere izin tezkeresi verilmesi"ni isteyen Sultan II. Abdülhamîd, 25 Kasım 1895'te; "Üç aylar münasebetiyle cerr için taşraya gidecek talebe-i ulûma verilmesi, usûl ittihaz olunan mebâliğin i'tâsiyla sızlanmaya meydan verilmemesi"ni istemişti. Cerr için çıkan talebelere meccânen tren ve vapur biletleri verilmekte, gittikleri yerlerde serbestçe cerr almalarına (yardım toplamalarına) izin verilmekte, talebelere Meşihatça azık ve yol bedeli ödenmekteydi. 13 Mayıs 1886'da bizzat Sultan II. Abdülhamîd tarafından cerr gidecek olan talebelere verilmek üzere, Meşihata (Şeyhülislâmlığa) yüz bin kuruş gönderilmişti. Sultan II. Mahmud da; 10 Haziran 1811'de bir Hatt-ı Hümayun ile "cerr için azimet eden talebe-i ulûmdan iki efendiye mümkün olan yardımın yapılması için, Selanik Müşîri ile Bosna'da bulunan Feyzi ve Mustafa Paşalara yazılı tavsiyede" bulunmuştu.

İsa (Aleyhisselâm)ın İnişi

❦ Ahmet Mahmut ÜNLÜ ❦
bilgi@arifandergisi.com

YAHUDİ VE HİRİSTİYANLARIN, İSA (Aleyhisselâm) HAKKINDAKİ İHTİLÂFI

Mevlâ Teâlâ âyet-i celilenin sonunda: **“Hakikaten onun hakkında ihtilafa düşenler de, elbette bu hususta bir şüphe içindedirler. Onların bu hususta zanna uymaktan başka hiçbir bilgileri yoktur.”** buyurmuştur.

Bu ihtilafa düşenlerin kimler olduğu hakkında iki görüş vardır.

Birinci görüşe göre bunlar Hıristiyanlardır, çünkü onlar Yahudilerin İsa (Aleyhisselâm)ı öldürdükleri hususunda ittifak etmişler, ancak bu öldürmenin şekli hakkında ihtilâf etmişlerdir.

Şöyle ki, Hıristiyan firkalarının en büyükleri üçtür bunlar da; Nestûriye, Melkâniye ve Yakûbiye'dir.

Nestûriye mezhebinin inancına göre, İsa (Aleyhisselâm) lâhut cihetinden (mânevî yönden) değil, nasut cihetinden (maddi bakımdan) çarمیha gerılmıştır. Hukema (filozoflar)ın ekserisi de bu görüştedirler.

Melkâniye mezhebine göre ise öldürme ve çarمیha germe işi İsa (Aleyhisselâm)ın lâhutuna (ruhuna) bizzat ulaşmasa da, ihsas ve şuur (hissetme ve anlama) suretiyle ulaşmıştır.

Yakûbiye mezhebine göreyse, öldürme ve asma işi, iki cevherden meydana gelmiş tek bir cevher olan İsa (Aleyhisselâm)ın kendisinde vuku bulmuş, yani ruh ve bedeni birlikte katledilmiştir.

İşte bu hususta Hıristiyan mezheplerinin görüşlerinin açıklaması bundan ibarettir ki, Mevlâ Teâlâ'nın: **“Şüphesiz İsa hakkında ihtilâfa düşenler de bu hususta bir şüphe içindedir”** kavli şerifinden kastedilen mana budur.

İkinci görüşe göre ihtilâfa düşenler, Yahudilerdir. Onların ihtilâfi hakkında da iki vecih vardır:

I – Yahudiler, İsa (Aleyhisselâm)a benzeyen şahsı öldürünce bu benzerlik, öldürülen kimsenin sadece yüzünde meydana gelmiş, İsa (Aleyhisselâm)ın bedeninin sureti o kişiye verilmemişti.

Onlar bu şahsı öldürüp, onun bedenine baktıklarında: “Yüz İsa'nın yüzü, ama beden başkasının bedendir.” dediler.

2 – İmam-ı Süddî (Rahimehullah) şöyle buyurmuştur: Yahudiler İsa (Aleyhisselâm)ı on havarisıyla beraber bir evde hapsedmişlerdi, bu arada Yahudilerden biri İsa (Aleyhisselâm)ı çıkarıp öldürmek için içeri girdi.

Tam o sırada, Allâh-u Teâlâ, İsa (Aleyhisselâm)ın suretini içeri giren bu şahsın üzerine attı. İsa (Aleyhisselâm) ise göğe kaldırıldı, derken onlar o adamı yakalayıp İsa (Aleyhisselâm) diye öldürdüler sonra da: “Eğer bu İsa ise, bizim arkadaşımız nerede? Eğer bu arkadaşımız ise, İsa (Aleyhisselâm) nerede?” diyerek aralarında ihtilâfa düştüler.

Mevlâ Teâlâ âyet-i celilenin sonunda: **“Onu yakinen öldürmediler.”** buyurmuştur ki, bu tabir iki şekilde anlaşılabilir.

Birincisi: Öldürme işinin kesin olmadığıdır. Buna göre onlar, İsa (Aleyhisselâm)ı öldürüp öldürmedikleri hususunda şüpheye düşmüşler, Mevlâ Teâlâ da bu âyet-i celilesinde Habibine; “Yakinî olan, onların Onu öldürememiş olduklarıdır.” şeklinde haber vermiştir.

İkincisi: Onların öldürdükleri şahsın kimliği hakkında ihtilâf etmeleridir ki, buna göre mana: Onların öldürdükleri o şahsın, İsa (Aleyhisselâm) olduğundan emin olmadıkları, aksine öldürülenin kimliği hakkında şüphe içinde olduklarıdır.

İSA (Aleyhisselâm)IN GÖĞE KALDIRILIŞI

Tefsir-i Kebir'de zikredildiğine göre, İsa (Aleyhisselâm)ın göklere kaldırılışı: **“Bilakis Allah Onu kendisine (ikinci kat semadaki mânevî huzuruna) yükseltmişti ve Allah (istediğine engel olunmayan) bir Aziz, (hiçbir işine itiraz edilemeyen) bir Hakîmdir.”** (Nisa Suresi: 158) âyet-i kerimesiyle sabittir.

Bu âyet-i celilenin bir naziri (benzeri) de: **“Ey İsa! Şüphesiz ki seni öldürecek olan (onlar değil) Benim, seni kendime (yükseltip) kaldıracak, seni küfredenlerin içinden tertemize çıkaracak ve sana tâbi olanları kıyamet gününe ka-**

dar kâfirlerin üstünde kılacak da (Benim)." (Âli İmran Sûresi: 55'den) kavli şerifidir.

Hâzin ve Âlusî tefsirlerinde zikredildiğine göre, âyet-i celilede geçen ve asıl lügatında öldürme manasında olan: **"Teveffi"** kelimesi: **"Ve Allah'ın elçisi Meryem'in oğlu İsa'yı öldürdük."** demeleri yüzünden (Yahudileri lânetledik ve türlü türlü belâlara çarptırdık) halbuki Onu ne öldürebildiler, ne de asabildiler, fakat o (öldürdükleri) onlara, teşbih edildi (İsa (Aleyhisselâm) gibi gösterildi). Onun hakkında ihtilâfa düşenler bundan dolayı tam bir kararsızlık içindedirler; Bu hususta zanna uymak dışın-da hiçbir (sağlam) bilgileri yoktur: Kesin olarak onu öldürmediler.

Bilakis Allah Onu (İsa (Aleyhisselâm)ı) kendi (nezdi)ne kaldırmıştır ve Allah (daima) Azîz (ulu), Hakîm (her işi yerinde olan)dır." (Nisa Sûresi: 157 – 158) mealindeki âyet-i celilelerden, bir de Hasan-ı Basrî (Radıyallâhu Anh)dan rivayet edilen: **"Şüphesiz İsa öldürülmemiştir ve muhakkak ki O, kıyamet gününden evvel size dönecektir."** (İbn-i Cerîr-i Taberî, No: 7129, 3/288, Âlusî, 1/179, İbn-i Kesir, 1/322) hadîsi şerifinden dolayı öldürme manasına gele-meyeceğinden, iki şekilde tefsir edilmektedir:

1 – Takdimsiz ve tehirsiz (hiçbir kelime yerinden oynatılmadan) âyetin zahirine göre verilen manadır ki, bu da birkaç türdür.

a) Buradaki "teveffi" tam manasıyla almak demektir. Buna göre mana: **"Ey İsa! Şüphesiz Ben seni hem ruhunla, hem bedenle yerden alacağım ve Kendime yükselteceğim."** demektir.

Bu manaya göre, İsa (Aleyhisselâm)ın ruhunun kaldırılıp, cesedinin dünyada kaldığını iddia eden Hristiyanlar reddedilmektedir.

b) Teveffi öldürme manasındadır. Buna göre mana: **"Ey İsa! Ben seni öldürmek isteyenleri sana musallat etmeyerek, seni düşmanlarından kurtaracağım ve vakti geldiğinde senin ruhunu Ben alacağım."** demektir.

Buradaki teveffi'ye uyutma, şehvet gücünü öldürme, gibi manalar verilmişse de, sahih olan görüş; Allâh-u Teâlâ'nın İsa (Aleyhisselâm)ı öldürmeden ve uyutmadan göklere kaldırdığıdır.

İmam-ı Kurtubî ve İmam-ı Taberî de bunu seçmiştir. İbni Abbas (Radıyallâhü Anhüma)dan rivayet edilen

sahih görüş de budur.

2 – Bu âyeti celilede takdim ve tehir vardır ki, takdiri: **"Ey İsa! Şüphesiz Ben seni kendi (nezdi)me yükselteceğim ve seni kâfirler(in kötü muamelelerin)den tertemiz edeceğim ve seni (yeryüzüne tekrar indirdikten sonra Ben) öldüreceğim."** demektir.

Ayeti celilede geçen: **"Seni Bana yükselteceğim"** ifadesi, kıymetli kıldığım ve meleklerime karargâh yaptığım göklere yükselteceğim demektir ki, Mevlâ Teâlâ, İsa (Aleyhisselâm)a tazim için Onu göklere kaldırmasını, Kendi mânevî huzuruna yükseltmek saymıştır.

Nitekim İbrahim (Aleyhisselâm)ın Iraktan Şam'a hicret ederken: **"Şüphesiz ben rabbime gidiciyim."** (Sâffât Sûresi: 99'dan) buyurması da bu kabildendir.

Hacılara, züvârullah (Allah'ın ziyaretçileri), mücavir (Kabe-i Muazzama'da devamlı kalan)lara da, cârullah (Allah'ın komşuları) denmesi, hep onların şanını büyütmek içindir. Zira Allâh-u Teâlâ Hazretleri mekândan münezehtir.

Ayet-i celilede geçen: **"Ben Seni, o kâfirlerden temizleyeceğim."** ifadesi, İsa (Aleyhisselâm)ı göklere kaldırarak onların kötü muamelelerinden kurtarma manasına gelebileceği gibi, Onun hakkında almış oldukları öldürme kararından kurtarma manasına da gelebilir.

Kâfirlerden maksat, özellikle Yahudiler olabileceği gibi, İmam-ı Hasen'den rivayete göre, Hristiyanlar, Mecusîler ve kavminin kâfirleri de buna dahildir.

Her hâl-u kârda Allâh-u Teâlâ Hazretleri, kâfirleri necaset gibi sayarak: **"Seni (o pislerden) temizleyeceğim."** buyurmuş, **"O kâfirlerden"** buyurarak da, pis olmalarının sebebinin, kâfirlikleri olduğunu beyan etmiştir.

Nitekim diğer bir yerde: **"Ey İman edenler! Müşrikler ancak bir pislidir."** (Tövbe Sûresi: 28'den) buyurarak bu manayı açıklamıştır.

Kazî, Hâzin ve Âlusî tefsirlerinde zikrolduğuna göre: **"Sana uyanları kıyamete kadar kâfirlerin üzerinde kılacağım."** kavli şerifindeki, "İsa (Aleyhisselâm)a uyanlar"dan maksat: Tevhid (Allah'ı birlemek) de Ona uyan ve sözünü doğrulayan, Ümmet-i Muhammed'in Müslümanlarıdır.

Bunların, İsa (Aleyhisselâm)ın dinine uyan Havariler ol-

duğu da söylenmiştir. Bu hususta birçok görüş varsa da, doğrusu birinci görüştür. Zira İsa (Aleyhisselâm)â hakkıyla uyanlar, onun, Allâh-u Teâlâ'nın kulu, resulu ve kelimesi (baba vasıtası olmadan: "Ol" emriyle yarattığı bir zat) olduğuna şahitlik eden Müslümanlardır ki, onların mülkü (saltanatı) kıyamete kadar baki (devamlı)dır.

İsa (Aleyhisselâm)ı sevdiğini ve ona uyduklarını iddia eden Hıristiyanlar ise, İsa (Aleyhisselâm)â en fazla karşı gelenlerdir. Ve İsa (Aleyhisselâm) onların şirkine (onu Allâh-u Teâlâ'ya ortak etmelerine) katiyen razı değildir.

Mamâfih bir kavle göre bu âyet-i celilede Hazreti İsa'ya tabi olanlar Hıristiyanlar, inkâr edenlerse Yahudilerdir.

Ayet-i celilede geçen üstünlükten maksat: İzzet (ululuk), nusret (yardım) ve açık delillerle galibiyettir ki, bu, kıyamete kadar her zaman geçerlidir.

Zira Müslümanlar, İslâm dininin üstünlüğüne dair delil getirme bakımından her zaman kâfirlerin üstünde olmuş ve olacaklardır.

Fakat izzet ve nusret manasındaki üstünlükler, peygamberlere hakkıyla ittibaya (onlara tam manasıyla uymaya) ve getirdikleri dinleri hakkıyla yaşamaya bağlıdır ki, bu ittibada ne kadar ilerleseler de kâfirlere o kadar üstün olurlar, gevşedikleri nisbette de saltanatları çöker.

İsa (Aleyhisselâm)â uyanların Hıristiyanlar olmasına nazaran, onların kâfirlere galip oluşu, İsa (Aleyhisselâm)ı inkâr eden Yahudilere kılıçla galip olmalarıdır.

Gerçekten de Hıristiyanlar, Yahudilere karşı daima galip ve hâkim durumda bulunmuşlardır. Yahudilerin, Hıristiyanlara galibiyeti hiç duyulmamıştır.

Bu takdirde Hıristiyanların İsa (Aleyhisselâm)â uymalarından maksat, gerçek din bakımından değil, sevgi ve bağlılık iddiası itibarıyla olan bir uymadır.

Hıristiyanların büyük bir kısmının, İsa (Aleyhisselâm)ın asil yaydığı tevhid dininden bir nasipleri yoksa da, zahiren ona karşı bir sevgi ve bağlılık göstermiş olduklarından, Yahudilere karşı üstün olmuşlardır. Asıl gerçek ise ahirette ortaya çıkacaktır.

Bundan dolayı Mevlâ Teâlâ âyeti kerimenin sonunda: **"Sonra ancak dönüşünüz Banadır, işte o zaman kendisine ihtilâf etmiş olduğunuz şeyler hakkında Ben hükmedeceğim."** (Âli İmran

Sûresi: 55'den) buyurmuştur.

Müslümanlarsa peygamberlerin hiç birisinin arasını ayırmaksızın hepsine inandıkları için, her zaman devletleri bulunmakta ve kıyamete kadar da buluncaktır.

Ancak İslâm milletinin bazen kuvvetli bazen zayıf olmaları ise; İslâm'ı tam yaşayıp yaşamamalarına bağlıdır.

İSA (Aleyhisselâm)IN MEVLÂ TEÂLÂ'YA YÜKSELTİLMESİNİN MANALARI:

Şu bilinsin ki Allâh-u Teâlâ İsa (Aleyhisselâm)â bir çok belâ ve sıkıntının ulaştığını açıkladıktan sonra Onu kendisine yükselttiğini zikredince, bu açıklama, İsa (Aleyhisselâm)ı kendisine yükseltmesinin, mükâfat bakımından Cennetten ve ondaki cismâni lezzetlerden daha büyük olduğuna delâlet etmektedir ve bu âyet-i kerime ince düşünenlere, rûhânî saadetlerin bilinmesinin kapısını açmaktadır.

Müşebbihe mezhebi Allâh-u Teâlâ'ya yön isnad etmek hususunda bu âyet-i kerimeyi delil getirmişlerse de, ehli sünnet buna şöyle cevap vermiştir: Buradaki yükseltmeden maksat, kendisinde Allah'tan başkasının hükmü geçerli olmayan bir yere yükseltmedir. Nitekim:

"Bütün işler ancak Allah'a döndürülür." (Bakara Sûresi: 210'dan) âyet-i celilesiyle, **"Kim Allah'a ve Resûlüne muhacir olarak evinden çıkar."** (Nisa Sûresi: 100'den) kavli-i şerifinde, Mevlâ Teâlâ hakkında bir mekân kastedilmemiştir.

Ancak Mevlâ Teâlâ'nın emriyle Medine-i Münevvere'ye yapılan hicret Allah'a hicret sayılmıştır.

Yine İbrahim (Aleyhisselâm)ın: **"Şüphesiz ki ben, Rabbime gidiciyim"** (Sâffât Sûresi: 99'dan) sözünden de, Mevlâ Teâlâ'nın emriyle, Harran (Urfa)'dan Şam-ı Şerif'e yaptığı hicret kastedilmiştir.

Âlusî tefsirinde zikredildiği üzere Ebû Hayyan'a göre burada bir muzaf mukadderdir ki, bunun takdiri: **"Allah Onu semasına yükseltti"** demektir.

Nitekim Mîrac hadisesinde Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)den sahih olarak rivâyet edildiğine göre, İsa (Aleyhisselâm) ikinci kat semada diridir ve yer yüzüne inip, Deccal'ı öldürerek, yeryüzü zulümle doldurulduktan sonra, onu adâletle dolduruncaya kadar ikinci kat semada ikâmet edecektir.

Sonra yeryüzünde kırk sene yaşayacak veyahut semaya kaldırıldığı otuz üç yaşından kırka kalanı tamamlayacak (yedi sene yaşayacak), sonra diğer insanlar gibi ölecek Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in hücre-i saadetlerinde defnolunacaktır.

Bu husustaki diğer rivâyetler bundan sonra gelecek bölümde kaynaklarıyla birlikte zikredilecektir.

İmam-ı Katade (Rahimehullah) buyurmuştur ki: Allâh-u Teâlâ, İsa (Aleyhisselâm)ı semaya yükselttiğinde Ona tüy gjydirmiş ve Onu nura gark ederek yemek içmek lezzetini ondan kesmiştir.

Artık O, arşın etrafındaki meleklerle beraber uçar olmuş, böylece hem insî, hem melekî (melek sıfatlarını takınmış bir insan), hem de semavî ve arazî (gök ve yer ehli) olmuştur.

Seçkin görüşe göre İsa (Aleyhisselâm)ın semaya kaldırılışı, kendisine benzeyen kişinin çarmıha gerilmesinden önce olmuştur. O kişinin asılmasından sonra, havarilerden bazısının İsa (Aleyhisselâm)ı yeryüzünde görmeleri ise, ruhun tatavvuru (bir halden diğer bir hale geçmesi) kabilindedir.

Zira kudsî (her türlü kötülükten arınmış olan peygamber ve veli)lerin ruhları en yüce makamlara yükseltirse de, onlar için bu âlemde değişik şekillerde görünme kuvveti vardır.

Nitekim bu ümmetin velilerinden birçoğunun, sağlıklarında ve vefatlarından sonra değişik şekillerde ve mekânlarda görüldükleri, çokça rastlanan bir gerçek olup, bu husustaki menkıbeleri, çokluğundan dolayı anlatmak dahi mümkün değildir.

İSA (Aleyhisselâm)IN GÖKLERE KALDIRILMASINDAKİ HİKMET:

Ruhul Beyan tefsirinde zikredildiğine göre, Allâh-u Teâlâ İsa (Aleyhisselâm)ı göklere kaldırarak, onun meleklerle beraber olmasını ve meleklerin onunla bereketlenmesini dilemiştir.

Çünkü İsa (Aleyhisselâm) Allâh-u Teâlâ'nın kelimesi ve rûhu (babasız olarak Allah'ın ruhundan üflenerek yaratılmış bir peygamber)dir.

Nasil ki beşerin babası Âdem (Aleyhisselâm) Cennette yaratılıp kendisine eşyanın isimleri öğretilerek meleklerle karşılaştırılıp, neticede meleklerin secdelerine mazhar olmuş ve böylece Âdem (Aleyhisselâm) ile beraberlikten meleklerle bir bereket hâsıl olmuşsa,

İsa (Aleyhisselâm)ın beraberliğinden de melekler istifade etmişlerdir. Nitekim:

“Şüphesiz ki İsa'nın hâli Allah indinde Âdem'in hâli gibidir.” (Âli İmran Sûresi: 59'dan) kavli-şerifinden bu hakikate işaret edilmiştir.

Peygamberler arasında İsa (Aleyhisselâm)ın göklere yükseltilmesinin hikmeti hakkında şöyle de denmiştir: İsa (Aleyhisselâm)ın dünya âlemine girişi (babasız olduğu için) şehvet babından olmadığından, dünyadan çıkışı da harikulâde olmuştur.

Dolayısıyla O, kudret kapısından girip, izzet kapısından çıkmıştır. Vehb ibni Münebbih (Radıyallahu Anh)ın buyurduğuna göre, İsa (Aleyhisselâm)a otuz yaşında peygamberlik verilmiş, otuz üç yaşında Allâh-u Teâlâ Onu semaya kaldırmıştır. Dolayısıyla nübüvvet süresi üç senedir.

Eğer burada: **“Allâh-u Teâlâ İsa (Aleyhisselâm)ı semaya kaldırdıktan sonra tekrar dünyaya niçin döndürmeyip inişini âhir zamana bırakmıştır?”** denecek olursa, buna cevaben denir ki:

“İsa (Aleyhisselâm)ın inişi kıyamete alâmet ve umûmî veliliğe nihayet olsun için, Allâh-u Teâlâ Onun dünyaya döndürülmesini tehir etmiştir. Çünkü İsa (Aleyhisselâm)dan sonra gelecek hiçbir veli yoktur.

Allâh-u Teâlâ devre-i Muhammediye'ye (Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in peygamberlik dönemine) şeref vermek için, onu Muhammed (Aleyhisselâm)ın şeriatı üzere bulunan bir Nebiyy-i mürsel (İsa (Aleyhisselâm) gibi büyük bir peygamber) ile sona erdirmiştir.

Neticede Yahudi ve Hıristiyanlar da İsa (Aleyhisselâm) vasıtasıyla Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in şeriatına iman edecek, Allâh-u Teâlâ Onun sebebiyle ümmet üzerine nübüvvet ahdini yenileyecek.

Hazreti Mehdî ve Ashab-ı Kehf'de Ona hizmet edecek, evlenecek, çocuğu olacak, kendisi ümmeti Muhammed içinde bulunacak ve velilik cihetinden Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in vârislerinin sonuncusu olacaktır.”

İbni Şahin (Rahimehullah)dan rivâyet edildiğine göre, peygamberlerden dört tanesi diridir, bunlardan ikisi semada (İsa ve İdris (Aleyhisselâm) ikisi de yeryüzünde (Hızır ve İlyas (Aleyhisselâm)dir. Hızır (Aleyhisselâm) denizde, arkadaşı ise karadadır. (Süyûtî, Dürül Mensur: 5/432)

Bedenin sürûru ve kalbin huzuru: Ramazan ve Oruç

Efendimiz: “Sizden iftar edecek kimse, iftarını hurma ile yapsın. Çünkü hurma berekettir.” buyurmuştur. Bunun sebebi, hurmada her şey bulunduğu gibidir. Oruçlu kimse iftarını hurma ile yaparsa, yediği hurma o insanın dokusu / parçası olur. Böylece hurmada bulunan üstünlükler, o insanın vücuduna intikal etmiş; Allah’ın, hurmanın içine yerleştirdiği bu sonsuz üstünlükler yiyene de geçmiş olur.

Ali EREN
alieren_vakit@mynet.com

Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*), Receb ve Şaban ayında şu duâya devam etmemizi tavsiye buyuruyorlar:

“Allahım! Bize Receb ve Şaban ayını bereketli eyle ve bizi Ramazana kavuştur.”

Bizi, maddî ve mânevî bereketler deryası olan Ramazan ayına kavuşturan Rabbimize hamd-ü senâlar olsun. Ayrıca duâ ederiz ki, kavuştuğumuz mübârek Ramazan ayı ümmet-i Muhammed’e hayırlı uğurlu olsun.

İslam âlimlerinin, Müceddîd-i Elf-i Sâni / İkinci Bin’in Yenileyicisi olarak övdükleri İmâm-ı Rabbânî (*Kuddise Sirruhû*) hazretleri, Peygamberimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)’den sonraki bin senede zühur eden mânevî halleri içinde toplayan Mektûbât isimli kıymetli eserinin 162. mektubunda, Ramazan ayı hakkında

kıymetli ve mühim bilgiler veriyor. Şöyle buyuruyor:

“Her türlü hayrın Ramazan ayında bulunmasının izahı şudur:

Kur’an-ı Kerîm, Allah kelâmı olması sebebiyle, Kelâm sıfatının tecellîsidir. Kelâm sıfatında, Cenâb-ı Hakk’ın bütün üstünlükleri olduğu için, bütün hayırlar Kur’an’da toplanmıştır. Ramazan ayı ile Kur’an arasında ise eksiksiz bir bağ ve tam bir irtibat vardır. Kur’an’ın Ramazan ayında indirilmesinin sebebi, Ramazan ve Kur’an arasındaki bu alâkadan ileri gelmektedir.

Allâh-ü Telâlâ şöyle buyurmuştur:

‘Ramazan ayı, insanlara yol gösteren, hidâyeti, doğru ve yanlış ayırdedip açıklayan Kur’an’ın indirildiği aydır.’ (Bakara, 185)

Kadir Gecesi de aynı olup Ramazan ayının özüdür. Ramazan ayı çekirdeğin kabuğu, Kadir Gecesi o çekirdeğin özüdür.

Bir kimse Ramazan ayında ibâdetlere

tam yapışır, onun hayır ve bereketlerinden lezzet alırsa / alabilirse, o senenin tamamında da öyle olur. Bütün sene boyunca nice hayır ve bereketlere kavuşur.

Allâh-u Telâhâ hazretleri hepimizi bu mübârek ayın hayır ve bereketlerine kavuştursun ve bizi bu büyük rızıkla nasiplendirsın. (Âmin)

Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz buyurdular ki:

'Sizden iftar edecek kimse, iftarını hurma ile yapsın. Çünkü hurma berekettir.'

Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), kendileri de iftarını hurma ile yaparlardı.

Hurmada bereket olmasının sebebi şudur:

Hurma ağacının yaratılmasında, insanın yaratılmasında olduğu gibi (dağınıklık değil) topluluk ve adâlet vardır. Hurma ağacı Âdem (Aleyhisselâm)'ın yaratıldığı çamurun kalanından yaratılmıştır. Bunun içindir ki Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) onun hakkında, **'Hurma ağacı Âdemoğlunun halasıdır'** buyurmuştur.

Buyurmuşlardır ki: **"Halanız olan hurma ağacına hürmet ediniz. O, Âdem'in (Aleyhisselâm) yaratıldığı çamurun kalanından yaratılmıştır."**

Hazret-i Resûl-i Ekrem (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz'in, hurma hakkında **'Berekettir'** buyurmasının sebebi, hurmada her şeyin bulunduğu dandır.

Oruçlu kimse iftarını hurma ile yaparsa, yediği hurma o insanın dokusu / parçası olur. Böylece hurmada bulunan üstünlükler, o insanın vücuduna intikal etmiş; Allah'ın, hurmanın içine yerleştirdiği bu sonsuz üstünlükler yiyene de geçmiş olur.

Yiyen herkes hurmadan faydalanırsa da oruçlu kimse, şehvetlerden ve dünyanın geçici zevklerinden uzak durduğu için, onun iftarda yediği hurmadan istifadesi çok daha fazla olur.

Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), **"Mü'minin sahurunun hurma ile olması ne güzeldir."** buyurarak, sahurda da hurma yemenin faydasına işaret buyurmaktadırlar. Bu da hurmanın insan dokusuna karışıp insanın hakikatini tamamladığı içindir. Yoksa sadece beslenmek mânâsını anlamamak gerekir.

İnsan sahurda hurma yerse, vücudunda hurmadan bir parça olacağı için, çeşitli şeyler yemiş gibi gıda almış olur ve tesiri iftar vaktine kadar devam eder.

Hurmanın bu maddî ve mânevî fâidesi, dînî ölçülere göre hareket edildiği ve azıcık bile olsa bu ölçülerden ayrılınmadığı takdirindedir.

Hurmanın maddî cihetiyle maddî fayda temin edilir, mânevî cihetiyle de hakikate erişilerek bereketlerine kavuşulur. O zaman hurma, insanın mânevîyatını da beslemiş olur. Böyle olmazsa, onu yiyen sadece maddî bir gıda almış olur. Faydası sadece maddî olur ve mânevî sığıktan kurtulamaz."

Değerli okuyucular, hurma bulunmadığı zaman iftardan önce su, zeytin veya tuz alınmalıdır. Ondan sonra yemeğe devam edilir.

Gün boyunca aç kalan vücut, iftar yemeğiyle gevşer ve insana ağırlık çöker. Bu durumda akşam namazını geciktirme ihtimali olanlar, önce birkaç lokma atıştırıp namazlarını kılmalı sonra yemeğe devam etmelidirler.

Ramazanda iftarı hemen yapıp sahurunu ise geç, gecenin sonuna doğru, yani imsak vaktine yakın zamanda yapmakta da maddî ve mânevî fâideler vardır.

Ramazan ayı, sadece oruç ayı değil. Bu ay aynı zamanda başka ibâdetlerin de yapıldığı bereketli bir aydır.

Meselâ gündüzleri tuttuğumuz oruçtan başka, geceleri de terâvih namazları kılıyoruz.

Fitrelerimizi bu ayda veriyoruz.

İtikâfa bu ayda giriyoruz.

Sevabı daha çok olduğu için zekâtlarımızı bu ayda veriyoruz.

Sadakaya bu ayda daha fazla ağırlık veriyoruz.

Kur'an-ı Kerîm'in indirilmeye başladığı ay olması hasebiyle, hâfizlar câmilerimizde mukâbeleler okuyorlar, bizler de dinliyoruz. Kur'an okumak sünnet, okunan Kur'an'ı dinlemek farz olduğu için, dinleyenlerimiz bu ayda oruç sevabından başka ikinci bir farz sevabı daha kazanıyorlar.

Kendimiz de bu ayda daha çok Kur'an okuyor ve sünnet olduğu için Ramazan ayında Kur'an hatmi yapıyoruz.

Böylece nurlanan kalplerin tesiri yüzlere vuruyor, yüzler de parıldamaya başlıyor.

Güneşin her şeyi aydınlattığı gibi, Ramazan ayı bütün insanlara tesir ediyor ve bu ayda şeytanlar bağlandığı için, diğer zamanlarda işlenen suçlarda açık bir azalma görülüyor... Çünkü, Ramazan ayının başından sonuna kadar gök kapıları ardına kadar açılıyor ve gök yarılmışçasına yağın sağanak yağmur gibi bayrama kadar bereket, nur ve feyiz yağıyor...

Bu feyiz ve nurlar, her kulun dört yüz dirhem alabileceği şekilde yağıyor. Ama tabii ki herkes mânevî kabı kadar alıyor...

Bu mübârek ayın bereketleri eskiden beri her sene tekrarlanıp duruyor.

Kur'an-ı Kerîm, Ramazan ayında Kadir gecesinde indirilmeye başladığı gibi, diğer semâvî kitaplar da bu ayda indirilmiştir.

İbrâhim (Aleyhisselâm)'a indirilen sahifeler Ramazan

ayının üçüncü gecesi indirildi.

Dâvud (Aleyhisselâm)'a indirilen Zebur, Ramazan ayının on sekizinci gecesi indirildi.

İsa (Aleyhisselâm)'a indirilen İncil, Ramazan ayının on üçüncü gecesi indirildi...

Ramazan ayının değerini bir hadîsi şerifin mânâsından hareketle biraz anlamaya çalışalım. Ebu Hüreyre (Radiyallahü Anh) Hazretleri'nin rivâyet ettiği bir hadîsi şerifte Peygamberimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyuruyorlar:

"Bir adam bir gün nâfile oruç tutsa, sonra kendisine dünya dolusu altın verilse, yine de tutmuş olduğu orucun karşılığını almış olmaz."

Evet, nâfile oruçlar Allah indinde bu kadar değerli ve sevabı da bu kadar çok. Buna rağmen, bir kimse ömrü boyunca nâfile oruç tutsa, tuttuğu bu oruçların tamamı bir günlük farz orucun yerini tutmuyor.

Öyle olduğu halde, Ramazan ayında yapılan nâfile ibâdetlere farz sevabı veriliyor. Bu husus, hadîsi şerifle sabittir.

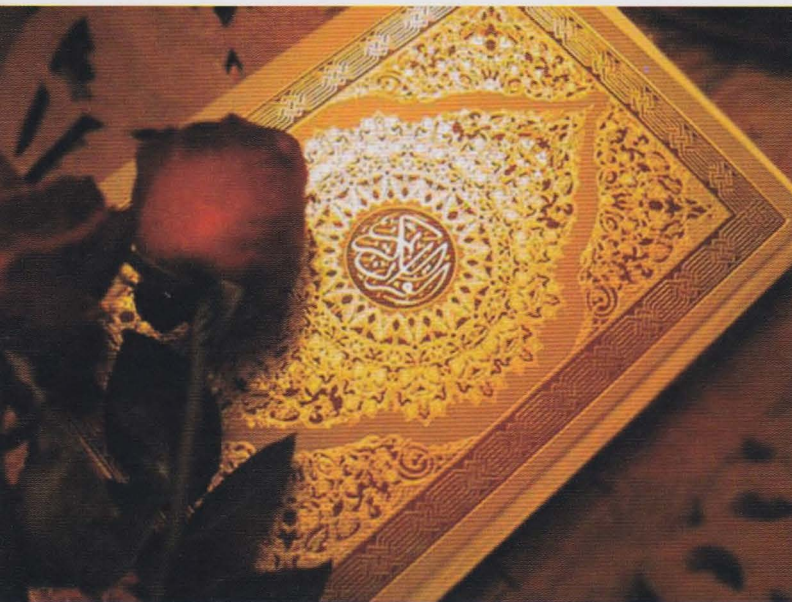
Demek ki, insan bir ömür boyu elde edemeyeceği sevaplara, Ramazan ayında kavuşmuş olmaktadır...

Yukarıda İmâm-ı Rabbânî (Kuddise Sirruhü) hazretlerinden naklen ifadeye çalıştığımız gibi, Ramazan ayıyla Kur'an arasında sıkı bir irtibat vardır. Nitekim Peygamberimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem), Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah (Rahimehumullah) hazretlerinin rivâyet ettiği bir hadîsi şerifte şöyle buyuruyor:

"Kur'an ve oruç kıyamet gününde kula şefa'at ederler. Oruç; 'Rabbim! Ben onu yemeden ve şehvî arzularından alıkoydum. Onun için bana şefa'at hakkı tanı' der. Kur'an da; 'Onu gece uykusuz bıraktım. Uykusunu terk ederek beni okudu. Bu sebeple ona şefa'at etmeme izin ver' der. Bu ikisi şefa'at ederler."

Ramazan ayında oruç tutmak farz, bu ayda bir defa Kur'an hatmi yapmak ise sünnettir. Bir taraftan oruç sevabına kavuşurken bir taraftan da Kur'an nuruyla nurlanmak için gayret etmeli, 11 ayın sultanı dediğimiz Ramazan ayını gâfletle geçirmemeye çalışmalıyız...

Unutmamalıyız ki, bu ayda derlenip toparlanamayanların, diğer aylarda toparlanmaları çok zordur...

özlü sözler...

“Ey iman edenler! Sizden öncekilere farz kılındığı gibi, oruç size de farz kılındı. Umulur ki sakınırsınız.”

(Bakara: 183)

“Her kim dinen geçerli bir ruhsat veya hastalık olmaksızın Ramazandan bir günün orucunu yerse, bütün bir ömür oruç tutsa da onu ödemiş olmaz!”

(Hadîs-i Şerif)

“Kur’an bütün kemâlâtı câmi olup, Ramazan ayı ise o kemâlâtın neticesi ve semereleri olan bütün hayırları câmidir. Bu müinasebetten dolayı Kur’an bu ayda nâzil olmuştur”

(İmam-ı Rabbani)

“Elinde Kur’an olanın ve onunla amel edenin sırtı yere gelmez. Osmanlı devleti, Kur’an’la Osmanlı oldu.”

Mahmut USTAOSMANOĞLU

Mide derdi olmasaydı, hiçbir kuş tuzağa düşmezdi.

(Şeyh Sâdi ŞİRÂZÎ)

Bir Peygamber

Hız. Nuh (Aleyhisselâm)

Nurullah SADIK
nurullahsadik@hotmail.com

Nûh (Aleyhisselâm)'in kavmi artık iyice yoldan çıkmıştı. Ve asırlar süren dâvet neticesinde görülmüştü ki, yeni nesiller eskilerden daha münkir olmaktadır. İbn-i İshak şöyle demektedir: "Bir sonraki asır geldiğinde o nesil, bir öncekinden daha berbat oluyordu. Sonra gelen nesiller; 'bu adam babalarımızla, dedelerimizle birlikte yaşamıştı ve Onun hiç bir sözünü kabul etmemişlerdi. Bu deliden başka biri değildir' diyorlardı."¹

Bu kavmin sapıklığı "gayretullaha" dokundu. Böylece Allâh-ü Teâlâ, onların umûmen helak olmasını diledi; Nûh (Aleyhisselâm) da Allah'ın iradesine tâbi olup, kâfirlerin aleyhinde şöyle duâ etti.

"Ey Rabbim! Kâfirlerden hiç kimseyi yeryüzünde bırakma! Çünkü Sen onları bırakırsan, kullarını saptırırlar; sadece ahlâksız ve kâfir kimseler yetiştirirler. Rabbim! Beni, ana - babamı, imân etmiş olarak evime girenleri, imân eden erkekleri ve imân eden kadınları başışla. Zâlimlerin de ancak helâkini arttır."²

Nûh (Aleyhisselâm)'ın yaptığı duâların ardından Allâh-ü Teâlâ'dan şöylece vahiy geldi:

"Kavminden daha önce imân etmiş olanlardan başka, artık hiç kimse imân etmeyecek. O halde, onların yapmakta oldukları şeylerden dolayı üzülme. Gözetimimiz altında ve vahyimize göre gemiyi yap. Zulmedenler hakkında Bana bir şey söyleme. Çünkü onlar suda boğulacaklardır."³

Nûh (Aleyhisselâm) da bu emir üzerine, imân edenlerle beraber gemiyi inşa etmeye başladı. O zamana kadar görülmemiş büyüklükte olan geminin planlarını bizzat Cebrâil (Aleyhisselâm) bildirmiştir. Kur'an-ı Kerim'in buyurduğu şekliyle gemi; elvahlı ve düsurlu idi (ve hamelnâhu alâ zâtî elvâhi ve düsur⁴). Elvah; levhin çoğuludur. Levh (levha) da tahta gibi yassı şeylere verilen isimdir. Düsür ise; disarın çoğuludur ve geminin parçalarını birbirine bağlayan nesne (çivi, halat, perçin vb.) anlamlarına gelmektedir. Müfessirler bu bilgilerden geminin, birbirine perçinlenmiş tahta

plakalardan inşa edildiğini söylemişlerdir.

Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), geminin yapımı hakkında şöyle demiştir: "Nûh, kavminin arasında dokuz yüz elli sene kalmıştı. Bu zaman zarfında onları hakka davet etti. Son zamanlarına doğru bir ağaç dikti. Ağaç (mucize eseri olarak) her taraftan çok büyüdü. Sonra onu kesip gemi yapmaya başladı. Onun yanından geçerlerken, Ona ne yaptığını soruyorlar ve Onunla alay ederek şöyle diyorlardı; 'onu yap; karada gemi yapıyorsun; bakalım nasıl yüzdüreceksin?' Nûh (Aleyhisselâm) da onlara; 'yakında bileceksiniz' diyordu."⁵ Ve yine ona; "Nebiliği bırakıp, marangozluğa mı başladın" diyerek eğleniyorlardı⁶.

(Nûh) gemiyi yapıyordu. Kavminden ileri gelenler her ne zaman yanına uğrasalar, onunla alay ediyorlardı. (Nûh) dedi ki: "Bizimle alay ediyorsanız, sizin bizimle alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz. Artık, geldiği kimseyi rezil eden azabın kime geleceğini, kimin üzerine sürekli bir azabın ineceğini ileride anlayacaksınız."⁷

Geminin inşası hızla sürerken putperest topluluk mü'minlerle alay ediyor, geceleri de geminin içine girip ihtiyaçlarını gidermek suretiyle pisletiyorlardı.

Nûh (Aleyhisselâm)'ın yaptığı geminin şekli ve büyüklüğü hakkında İbn-i Abbas (Radıyallâhü Anhüma)'dan şöyle bir rivâyet vardır: "Hz. Nûh'un babasının dedesinin (Hz. İdris'in) zıra'ıyla geminin uzunluğu üç yüz zıra'; eni elli zıra'; yüksekliği otuz zıra'; su seviyesinden yukarısı ise altı zıra' idi. Katlara ayrılmış olan geminin üç kapısı bulunmaktaydı. Bu kapılar üst üste açılmıştı."⁸

Yukarda geçen rivâyetten anlaşıldığına göre o zamanki zıra' ölçü birimi, bugün bizim bildiğimiz zıra'dan daha büyüktür. Bundan ötürü geminin ebatlarını tam olarak belirtebilmek mümkün olmasa da -zıra'- ölçü biriminin günümüzde bilinen değerleriyle bir tahmin yürütebiliriz.

Zıra': El, kol uzunluğu. Bir kolun dirseğinden, orta parmak ucuna kadarki uzunluk ölçüsü. 75 - 90 santimetre arası bir uzunluktur.

Buna göre geminin tahminî ebatları şöyledir; uzunluğu: 270 metre, eni: 45 metre, yüksekliği: 27 metredir.

Geminin teknik özelliği hakkında en anlamlı yorumu Elmalılı Hamdî Efendi yapmıştır. “(Fârret-tennûr) tandır kaynamaya başlayınca”⁹ âyetinde geçen “fârret-tennûr” kelimesine istinaden, Hz. Nûh’un gemisinin buharlı bir gemi olduğunu şöylece tefsir etmiştir:

Tennur: Lügatte kapalı bir ocak, bir fırındır ki, dilimizde “tandır” olarak kullanılır. Feveran kelimesi de biliniyor ki, kuvvet ve şiddetle kaynamak ve fişkırmaktır. Şimdi biz gemiden söz edilirken “tam ocak feveran ettiği sırada yük emri verildiğini” işittiğimiz zaman o geminin hareket etmeye hazır bir vapur olduğunu anlamakta hiç tereddüt etmeyiz.¹⁰

Geminin yapımı tamamlanmasından sonra, Cenâb-ı Hakk’ın ilâhi emri geldi:

“Her cins canlıdan (erkekli dişili) birer çift, bir de kendileri hakkında daha önce hüküm verilmiş olanlar dışındaki âilen ile, imân edenleri ona yükle.”¹¹ Gemiye binme işlemi tamamlandıktan sonra cereyan eden olayları Cenâb-ı Allah şöyle anlatmaktadır:

Biz de göğün kapılarını, dökülürcesine yağın bir yağmurla açtık. Yeri de kaynaklar halinde fişkırttık. Derken, sular takdir edilmiş bir iş için birleşti.¹²

Müfessirler yukarıdaki âyette geçen: “Yeryüzünü pınar pınar fişkırttık.” sözünden Tûfan hâdisesinin tüm dünyaya şâmil olduğunu söylemiştir.

Tüm dünyayı yutan bu Tûfana hiçbir şeyin mukavemet edebilmesi düşünülemez; öyleyse Hz. Nûh’un gemisi de ancak Allah’ın kudretiyle yüzmüştür ki, Cenâb-ı Allah şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz su bastığı vakit sizi gemide Biz taşıdık ki, bu olayı sizin için bir uyarı yapalım ve belleyecek kulaklar da onu bellesin.”¹³

Gemi, inkâr edilen kimseye (Nûh’a) bir mükafat olarak gözetimimiz altında yüzyordu.¹⁴

Nûh (Aleyhisselâm) dahi şöyle demiştir: **“Onun yüzüp gitmesi de, durması da Allah’ın adıyladır.”¹⁵**

İnsanın aklına şöyle bir soru gelebilir: “Bütün dünyayı yutan bunca su nerden geldi?” Bu sorunun cevabını İbrahim Hakkı hazretlerinin Mârifetnâme’sinde bulmaktayız:

“...Eyaziz, malûm olsun ki, müfessirler ve muhaddisler demişlerdir ki: Hak Teâlâ, yukarıda anlatılan denizin (uzay denizi) altında olan hava denizinin ortasında, yerle gök arasında bir su denizi daha yaratmıştır. **“Ona yasak**

deniz” derler. **Bu denizin suyuyla Nûh Tûfanı olmuştur.** Nûh kavmi onunla helâk olmuştur.”

İbrahim Hakkı hazretlerinin bu ifadesine şöyle bir yorum yapmak gerekir:

Atmosfer yedi tabakadan oluşmaktadır, bunlar: 1- Troposfer (izn-i İlâhi ile yağmurların olağan şekilde oluştuğu tabaka), 2- Stratosfer, 3- Ozonosfer, 4- Mezosfer, 5- Termosfer, 6- İyonosfer, 7- Ekzosfer (bu yedinci tabaka yaklaşık olarak 500 km.’den sonra başlar ve gezegenler arası geçiş bölgesine kabaca 10.000 km.’ye kadar uzanır).

İbrahim Hakkı Hazretleri’nin, “yasak deniz” tâbir ettiği; atmosferin ikinci tabasından itibaren 10.000 km.’ye kadarki tabakalardan biri veya birkaçıdır. Atmosfer tabakasında 10.000 km. yüksekliğe ulaşıldığında ise, basınç düşüklüğünden ötürü elementler atomlarına ayrışır. Sözün kisası tüm dünyayı yutabilecek kadar su, atmosferde mevcuttur; fakat bu denizi (yoğunluğunu kaybettiği için, hatta atomlara ayrılmış olduğu için) çıplak gözle görebilmek mümkün değildir.

Bu denizin gökyüzünde durması Rabbimizin kudretiyle olduğu gibi; birden boşalması da ancak Rabbimizin kudretiyledir.

Arz da her tarafından sular kaynatmaya başladı. “Yeri de kaynaklar halinde fişkırttık.” âyeti kerimesindeki, “yerden pınarın fişkırmasını” somutlaştıran bu ifadeye göre, su sanki yerin tümünden kaynıyor, sanki yeryüzünün tümü sayısız pınarlara dönüşüyor.

İşte böylece gökten yağın yağmurla, yerden fişkıran sular birleşince, sular yükseldi ve her yer sular altında kalarak büyük bir tufan oldu.

DEVAM EDECEK...

- DİPNOT -

1 - Taberî, a.g.e., I, 182

2 - Nûh Sûresi 26-28. âyet meâlleri

3 - Hûd Sûresi 36, 37. âyet meâlleri

4 - Kamer Sûresi 13. âyet

5 - Taberî, Tarihul-Rasul vel-Mulûk, Beyrut 1967, I, 180

6 - a.g.e., I, 183

7 - Hûd Sûresi 38, 39. âyet meâlleri

8 - Taberî, a.g.e., I, 182

9 - Hûd Sûresi 40. âyet meâli

10 - Kur’an-ı Kerîm Tefsiri (Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır)

11 - Hûd Sûresi 40. âyet meâli

12 - Kamer Sûresi 11, 12. âyet meâlleri

13 - Hâkka Sûresi 11, 12. âyet meâlleri

14 - Kamer Sûresi 14. âyet meâli

15 - Hûd Sûresi 41. âyet meâli

“İyilik” İyi midir?

“Kötülük” Neden Kötü?

“İyilik” ticari bir kavram değildir. “İyilik”, karşılığı bu hayatta beklenen bir davranış olamaz. Karşılık beklenen, esasen “iyilik” olmaz; çıkarıcılık olur. Yani bu bir tür ticarettir. Ve ticarete her zaman verilenden daha fazlası gözetilir.

Psikolog Dr. Hamdi KALYONCU
www.hamdikalyoncu.com

İyi ve “kötü” kavramlarının hayatımızı yönlendirmedeki etkisi inkâr edilemez. Ancak bu kavramların dayanağı nedir?

“İyi” neden iyidir? Ya da “iyi” iyi midir? “Kötü” niye ve kime göre kötüdür?

Bu kavramların yerli yerine oturması ancak “günah” ve “sevap” kavramlarının anlaşılması ile mümkündür.

İyi ve kötü, sevap ve günah ile bağlantılı olmazsa, “iyi” iyi değil, ancak “kötü” iyidir dendiğinde karşı çıkmak zordur!

“Sevap” ve “günah”, öte dünyanın varlığına inananların itibar ettiği kavramlardır...

Öte dünya yoksa, “sevap” ve “günah” kavramları da dayanaksız kalır. Ve de hayatımızda yer edemez!

Sevap ve günahın olmadığı bir yaşamda ise “iyi” ve “kötü” kavramları hangi mantıkla kendine yer bulacak?

“İyilik” ticari bir kavram değildir. “İyilik”, karşılığı bu hayatta beklenen bir davranış olamaz. Karşılık beklenen, esasen “iyilik” olmaz; çıkarıcılık olur. Yani bu bir tür ticarettir. Ve ticarete her zaman verilenden daha fazlası gözetilir.

Daha azını vererek, daha çoğunu elde etmek ticaretin mantığı!. Bunun ise “iyilik”le alâkası yoktur. Yani “iyilik” ticari bir kavram değildir!

Sadece karşılığında hiçbir şey beklemeden birine sağlanan fayda “iyilik”tir. Halbuki, karşılık olmayacaksa, birine fayda sağlayacak işler neden yapılsın?.

Hayat sırf bu dünyada ise ve yapılan işlerden burada bir kazanç yoksa, başka hayat da olmadığına göre “iyilik” neden “iyi” olsun?

“Öte”lere inandırmayan birinin bir baş-

kasına karşılıksız bir fayda sağlamasının mantığı nedir? Daha fazlasını getirmiyorsa, böyle bir işte kazanç yok demektir. Kazanç yoksa, bu "ticaret" değildir.

"İyilik" ticaret değilse nedir?

Mantıklı davranmak, "fayda"ya, yani "kâr"a yönelmeyi gerektirir. Kâr yoksa, eylem mantıksızdır. Kötü sayılmalıdır.

"Sevap" gibi ötelerde görülecek bir büyük mükâfat düşünülüyorsa, kişinin asla karşılıksız vermemesi gerekir. Gücü yettiğince "alması" mantıklı olur.

Kişinin, başkalarının zararını düşünmeden, hep kendi kârını düşünmesi en mantıklısı! İşte o zaman "kötülük" en iyi yol olacaktır.

Hiçbir şey vermeden, hak etmeden, mümkün olan en fazlasına en kolay yoldan erişmek.! Ne kadar da kârlı!

Soyup soğana çevirmek; almak, hep almak! Hatta çalmak! Aldatmak! En fazlasını, hiçbir şey vermeden alabilmek!

Emeksiz elde etmek! Dünyevî bakışla en mantıklı olan bu! Kötülmüş! Kime ve neye göre?

Kazanmak neden "kötülük" olsun?!

Hem "vermek" ne demek? Neyin karşılığında? Verilecek ve daha fazlası geri alınmayacaksa, ne aptalca bir davranış!

Ne demek "iyilik?"

Karşılığı ne?

Verilecek, dağıtılacak idiyse neden kazanıldı? Bunca gayret niye idi ki?!

Karşılık yoksa vermek yok! Başka hayat yoksa karşılıksız vermek kazanç değil! Kazanç yoksa vermek neden? O zaman "iyilik" yok!

"Kimse kusura bakmasın.!" demeli.

"İyilik" iyi değildir; en iyisi "kötülük"tür.

Buyurun size "yaşanılır" bir dünya!

Başka dünya yok nasılsa!

Bazıları biraz az yaşayacak, ama na'palım! Ne kadar ekmek, o kadar köfte! Yoksa tersi miydi?

"BİLİM" ve "DİN"

"Bilim" hayatı kolaylaştırır, "din" ise anlam kazandırır.

İnsanlar;

"kolay, ama anlamsız bir hayat" yaşamaktansa, "zor, ama anlamlı bir hayatı" tercih ederler.

Sırf bu sebeple bile dini, hayattan kolay söküp atamazsınız!

İdeal olan ise;

İnsanlara "hem kolay, hem anlamlı bir hayat" sunabilmektir.

İnsana yapılacak en büyük kötülük; onu, "bilimsiz din" ya da "dinsiz bilim"den birini seçmeye zorlamaktır.

"Siz ne yapıyorsunuz yaa..!"

Şehrin en kalabalık caddesinde bir adam bağıyor;

"-Durun! İnin arabadan aşağı! Nereye gidiyorsunuz? Ölüm var! Ölüm..!"

Siz ne yapıyorsunuz yaa..! Sen! Sen nereye gittiğini sanıyorsun? Nereye koşuyorsunuz böyle? Niye kaçıyorsun, dursana!

Çökün yere! Başınızı ellerinizin arasına alın! Düşünün, titreyin! Yarın öleceksiniz!

Şoför! Durdur arabayı; gitme dur! İn aşağı, indir şunları!

Uyanın! Uyanın! Aklınız yok mu sizin? Bu ne gaflet! Bırakın beni, ben deli değilim! Asıl siz delisiniz! Ne yaptığınızdan haberiniz var mı sizin?

Nereye gittiğinizi biliyor musunuz! Gâfiller! Ne bakıyorsunuz? Durmayın tövbe edin! Ölüme gidiyorsunuz.

Cehennem var! Cehennem..!

Yanacaksınız!"

"-Ne diyo bu adam yaa! Deminden beri arabaların önünü kesiyor, yumrukluyor, yolcuları aşağı indirmeye çalışıyor! Kimse de durduramıyor! Zaptedemiyorlar"

"-Nasıl durdursunlar ki! Adam ızbandut gibi! Görmüyor musun?"

"-Ne biçim vuruyor, arabanın camlarını kıracak neredeyse!"

"-Baksana adamın yakasına yapıştı. Nasıl sarsıyor öyle! Polis yok mu?"

"-Deli yaa bu adam, götürsünler bunu!"

"-Bize doğru geliyor!"

"-Hadi uzaklaşalım! Tehlikeli olabilir!"

"Çabuk yürü!"

Bir Sahabi...

Ömer B. Kattab (Radıyallâhü Anh)

Ahmet MEDENİ
bilgi@arifandergisi.com

Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh)'ın dönemi fetihlerle doludur. İslâm orduları, ayak bastıkları di-yarlara sulhu, sükûnu, hürriyeti ve adâleti götürdüler. Adâlet onun devrinde taçlandı. İşte bu adâlet dağıtan fetihlerle derlenen gonca güller, kısa sürede Suriye, Irak, İran, Horasan, Mısır, Kudüs ve Akdeniz kıyılarını İslâm topraklarına katmıştır.

Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh) döneminde İslâm coğrafyasının genişlemesi sebebiyle, nice milletler, nice medeniyetler İslâm toplumuna katılmış oldu. Hal böyle olunca asayişin temini ve içtimaî bir kargaşanın meydana gelmemesi için, bir takım siyasi ve idari kurumların yapılandırılması lazımdı. Bundan ötürü Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh) bir taraftan İslâm'ın insanlığa tebliğinin önündeki engelleri kaldırmak için ordular sevkederken, diğer taraftan da henüz müesseselerine kavuşmamış olan devleti hızla teşkilatlandırmaya ve devletin idârî temellerini sağlam esaslar üzerine oturtarak olgunlaştırmaya gayret etti.

Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh) devrinden önce, orduya katılan askerler ve bunlara dağıtılan paralar belirli defterlere yazılıp kayıt altına alınmazdı. Bu durum, normal olarak bazı karışıklıkların çıkmasına sebep olur, gelir ve giderlerin hesabını yapmak mümkün olmazdı. Gerçi ilk zamanlar buna pek ihtiyaç da yoktu. Ancak devletin sınırları genişleyince, bu geniş coğrafya içerisinde devletin etkinliğini sağlayabilmek için bir takım düzenlemeler yapılması zarûreti doğunca, Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh) ilk olarak askerlerin kayıtlarının tutulduğu ve savaş ganimeti ve fey (savaşız elde edilen ganimet) gelirlerinin dağıtımının kaydedildiği "divan" teşkilatını kurdu.

Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh), yargı işlerini de bir düzene koymak için, vâlilerden ayrı ve bağımsız çalışan kadılar tayin eden ilk kimsedir. Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh), tayin ettiği kadılara, görevlerini ne şekilde ifâ etmeleri gerektiğine dair talimatlar verir ve onların bu çerçevede dışına çıkmamalarını tembihlerdi. Onun, üzerinde tizlikle durduğu ve asla müsamaha göstermediği en önemli konu, adâlet meselesiydi. O, makam, rütbe, zenginlik ve soyluluk gibi hiçbir ayırım gözetmeden

hakların sahiplerine verilmesi konusunda son derece hassas davranırdı. Haklar konusunda; onun yanında bir köle ile efendisi arasında fark yoktu.

Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh) yönetimi altında bulunan toprakların en ücra köşesinde dahi, adâletin eksiksiz yerine getirilmesi, muhtaç ve yoksul kimselerin gözetilmesi konusunda çaba gösterirdi. Bu gibi durumlardan zamanında haberdar olabilmek için de, istihbarat birimleri kurdu. Muhtaç kimseler konusunda ise din ayrımı gözetmez, Hristiyan olsun Yahudi olsun tüm yoksullara yardım ederdi.

Hz. Ömer devrinde, İslâm devleti bağımsız bir devlet olmasına ve çok geniş bir coğrafi sahada ekonomik faaliyetlerin yürütülmesine rağmen, bu topraklarda kullanılan paralar yabancı kaynaklıydı. Mesela; Irak ve İran bölgelerinde Fars dirhemi; Suriye ve Mısır taraflarında ise Bizans dinarı tedavülde bulunmaktaydı. Bu durum bağımsız bir devlete yakışmayacağı için, ayrıca ilerde ekonomik bir bağımlılığı da beraberinde getireceğinden dolayı, Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh) bu duruma da müdahale etti ve Hicrî 17. yılda para bastırarak piyasaya sürdü.

İslâm devletine dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı güvenliği sağlamak ve orduları düşman bölgelerine yakın yerlerde bulundurabilmek için, Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh) ordugâh şehirler tesis etti ve bu şehirlerin kurulacağı bölgeleri bizzat kendisi tespit ve tayin etti. Basra, Medâin, Kûfe, Fustat gibi pek çok ordugâh şehir kurdurdu. Bunun dışında, başka askerî amaçlarla da çeşitli yerlerde merkezler oluşturdu.

Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh), görev verdiği memurlarına karşı gayet sert ve ciddi davranır, onların halka karşı haksızlık etmelerine kesinlikle göz yummaz, gerektiğinde sert sözler söylemekten sakınmazdı. Halka karşı ise gayet şefkatli davranır, onların dert ve sıkıntılarını öğrenip, halkına yardımcı olmak için gece-gündüz demeden çalışırdı. Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh)'ın: **"Dicle kenarında aşırsa bir kurt koyunu, Adli İlâhî Ömer'den soracak onu"** sözü ise, O'nun bu konudaki hassasiyet ve gayretini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Hz. Ömer (Radıyallâhü Anh) şehrin merkezinden uzak olan bölgelerde yaşayan halkın durumunu görmek ve onların sıkıntılarını varsa bunları yakînen müşahede et-

mek için çok seyahatler yapmıştır. Çoğu zaman geceleri uyumaz, tebdili kıyafetle halkın arasına karışıp; kim aç kim tok, kimin derdi, sıkıntısı var bunu yerinde tesbit edip, mümkün mertebe onların derterine çare bulmaya çalışırdı. İslâm tarihinde adâletin timsali olarak yerini alan Hz. Ömer (Radiyallahü Anh), kendisinin bu sıfatla anılmaya ne kadar layık olduğunu şu rivayet edilen olay açıkça anlatmaktadır.

İdârî işlerinde Hz. Ömer (Radiyallahü Anh)'a yardımcı olan ve O'nunla birlikte bazen bu teftişlere iştirak eden Eslem (Radiyallahü Anh), İkinci Halife Hz. Ömer (Radiyallahü Anh)'ın halk ile olan münasebetinden söz ederken, bu gün için hayal bile edemeyeceğimiz ve tüm idarecilere örnek teşkil edecek şu müthiş olayı anlatmıştır:

"Bir gece yine beraber dolaşıyorduk. Medine'de şehrin bitimindeki Vâkım tepelerinden birinde dolaşırken, bir evden ağlaşan çocuk sesleri geliyordu. Hemen o tarafa doğru yöneldik, eve gidip baktığımızda gördüğümüz manzara şuydu. Bir kadın, ocaktaki kaynayan tencereyle meşgul oluyor, etrafında da birkaç çocuk ağlaşıp duruyorlardı.

Hz. Ömer (Radiyallahü Anh) kapıdan seslendi:

- Be kadın! Bu çocuklar neden ağlıyor?!
- Açlıktan!..
- Peki şu vakte kadar onları neden doyurmadın?
- Onlara yedirecek bir şeyim yok ki, yedireyim...
- Öyleyse, ocaktaki şu tencerede pişirdiğin nedir?
- Tencerede sadece su var. Yemek pişiriyorum diye çocukları avutmaya çalışıyor ve uyumalarını bekliyorum.

Hz. Ömer (Radiyallahü Anh), tencerenin kapağını kaldırıp bakınca, kadının dediği gibi içinde sudan başka bir şey yoktu. Bunun üzerine kadına:

- Bu kadar açlık ve sıkıntı içinde olduğunuz halde, durumu neden halifeye bildirmedin?

Kadın Halifeyi tanımamıştı. Zaten bu saatte burada ne işi vardı ki Halifenin? Kim bilir nerede keyfinde, alemindeydi. Birden kaşlarını çatarak:

- Hangi Halifeye bildirelim? Hem bu yükü üzerine alır, hem de açların yardımına koşmaz, böyle halifelik olur mu? Allah'ın huzurunda onun iki yakasına yapışacağım.

O koca Ömer (Radiyallahü Anh) birden mesuliyet duygusuyla titredi ve dedi ki:

- Siz derdinizi anlatmaz, gidip durumunuzu bildirmezseniz, Ömer halinizi nasıl bilsin? Onun işleri çoktur, belki de sizin durumunuzu sormaya fırsat bulamamıştır.

- Öyle şey olur mu? Madem derdimizi bilmeyecek,

niçin Ümmetin idaresini üzerine aldı?

Bu cevap Hz. Ömer (Radiyallahü Anh)'ı büsbütün sarstı. Ağlamaya başladı. Başka bir şey demeden bana dönerek; "Haydi Yürü!" dedi. Hızla Beytü'l-Mâl'e gittik. Un, yağ ve biraz da hurma alarak, çuvalı ağzına kadar tıka basa doldurduktan sonra dedi ki:

- Eslem! Çuvalı sırtıma kaldır!

- Ey Mü'minlerin Emiri, bırakın bu çuvalı ben yükleneyim.

- Hayır Eslem. Varsın bunu Ömer taşınsın, fakirleri tesbit edemediği için yorulsun. Bu çocukların hesabı âhirette benden sorulacak, Allah Ömer'i affetsin!

Çuvalı sırtlanıp doğruca bunu kadının evine getirdi. Tencereye kendi eliyle un ve yağ koydu. Bir taraftan da ateşi yakmaya çalışıyordu. Saçı sakalı toz ve kül içinde kaldı. Yine bütün ısrarıma rağmen bu işleri yapmama müsaade etmedi. Kadın yardımcı olmak istedi, ama ona da: "Sen çocuklarınla meşgul ol!" diyerek bir taraftan tencereyi karıştırıyor, bir taraftan da ateşe üflüyordu. Hatta dumanların, sakallarının arasından girip çıktığını görüyordum. Velhasıl bu şekilde yemeği pişirdi, sonra çocukları tencerenin etrafına topladı ve elleriyle çocuklara yemek yedirip karınlarını doyurdu. Çocuklar iyice doyunca, geri çekilerek onları seyretti. Çocuklar gülüşüp oynasınca kadar bu şekilde durdu. Bunun üzerine yaşlı kadın dedi ki:

- Siz bu hilâfet işine Ömer'den daha layıksınız.

Oradan ayrılırken Hz. Ömer (Radiyallahü Anh) kadına seslendi:

- Yarın Ömer'e uğrada, Beytü'l-Maldan size geçimlik bir şeyler ayırsın!

Kadıncağız ertesi gün çekinerek de olsa, geçimlik bir şeyler istemek üzere, Halifenin kapısına geldiğinde bir de ne görsün, akşam kendisine un ve yağ getirip eliyle yemek yapan kişi orada. Buna çok memnun oldu ve "Emire'l Mü'minin nerede?" diye sordu. Hz. Ömer (Radiyallahü Anh) tebessüm ederek: "Ömer benim." deyince, kadın hayretler içinde kaldı. Akşam söylediği sözleri hatırlayınca da son derece utandı, mahcup bir tavırla tekrar tekrar özürler diledi. Ve anladı ki, Halife Ömer (Radiyallahü Anh) boş durmuyor, halkından gafil değil. Gece gündüz etrafı gezip, darda ve sıkıntıda olanlara bizzat yardım elini uzatıyor. Son derece razı olduğu halde duâlar ederek oradan ayrıldı.

DEVAM EDECEK...

DUYGUSAL ZEKÂ (EQ)

Kuralları öz disiplin kurarak sevgiyle öğreten ebeveyn:

Yasaklama ile izin verme arasındaki hassas dengeyi muhafaza eden; çocuğuna bilinçli sevgi ile yaklaşan, denetleyici olmaktan ziyade rehberlik edici ebeveyn tipidir. Bu anne – baba tarzının, yüksek EQ'lu çocuk yetiştirmeye en kabiliyetle olduğu

Şerife TORTOP
guliruh sarim@hotmail.com

Duygusal zekâ diye tanımlanan, duygusal ve sosyal becerileri ifade eden EQ kavramı son yıllarda ortaya atılmasına rağmen çok önem kazanmış durumdadır. Gerek özel aile hayatında gerekse sosyal hayattaki başarılar için IQ'dan çok "EQ"ya ihtiyaç olduğu görüşü gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Ancak bugün standartlaşmış bir takım zekâ ölçekleriyle IQ'yu ölçmek mümkünken, EQ için böyle bir test yoktur. IQ daha çok doğuştan geldiği halde, EQ eğitimle çok gelişim gösterebilen, az kalıtım yüklü bir yetenektir. Dolayısıyla bu iki kavram birbirinin karşısı değil, aksine tamamlayıcıdır.

Fakat yapılan araştırmalar, günümüz çocuklarının eskilere göre IQ'su daha yüksek, EQ'sunun ise daha düşük olduğunu göstermektedir.

Teknolojik gelişmelerle beraber bü-

tün dünyada refah seviyesinde çok artış oldu. Ancak istatistiklere göre suçlarda, geçimsizliklerde, ahlâkî değerlerin gittikçe zayıflamasında ve ruhsal hastalıklarda da büyük bir artış oldu.

Refahın en üst seviyesini yaşayan Amerikan gençliğinin yaşamındaki bir günün kesitini "Çocukları Savunma Fonu" şöyle veriyor:

Her gün:

* Yirmi beş yaşın altındaki 3 genç AIDS nedeniyle ölüyor ve 25 tanesine HIV virüsü bulaşıyor.

* 6 çocuk intihar ediyor.

* On sekiz yaşın altındaki 342 çocuk şiddet suçlarından tutuklanıyor.

* Ergen annelerden 1407 bebek doğuyor.

* 2833 çocuk okulu terk ediyor.

* 6042 çocuk tutuklanıyor.

* 135.000 çocuk okula silah götürüyor!¹

Batılı uzmanlar bu olumsuz tabloyu çocuklarda EQ seviyesinin gittikçe düşmesine bağlıyorlar. Dolayısıyla duygusal zekâyı geliştirme üzerine yoğun

çalışmalar yapıyorlar.

Dini, güzel ahlâktan ibaret sayan bir inancın mensubu olmamıza rağmen, Türkiye'mizdeki gençlerimizin durumunun da hiç iç açıcı olmadığını görüyoruz. Üstelik stres, depresyon da çağın hastalığı olarak kabul edilmiş durumda.

IQ'su yüksek bile olsa, duygular ihmal edilir ve zayıflarsa insan robotlaşır. İnsanı insan yapan değerleri, sevgi ve saadeti yitirdikten sonra bir takım akademik kariyerler elde etmiş olmak asla başarı sayılamaz.

YÜKSEK EQ'LU ÇOCUK YETİŞTİRMEK

*** Yüksek EQ'lu çocuk yetiştirmek için öncelikle yüksek EQ'lu bir ebeveyn olmak gerekir.**

Uzmanlar, çocuklarına gösterdikleri tutum dolaşısıyla ebeveynliği üç temel tipte toplamışlardır:

1) Baskıcı, Sert Ebeveyn Tipi: Çocuğu kendi istediğı kalıba sokmak için baskıcı kurallar koyan, doğal çocukluk hallerine bile hoşgörüsüz, tenkidci olan; sık sık cezalar veren ebeveyn tipidir.

Katı kurallar ve sıkı denetim altında kalan çocuk, genelde mutsuz olmaya meyilli, içe dönük, kendine ve başkalarına karşı güvensizdir. (Bknz. Çiçeklerimiz Solmasın say.64)

2) Serbestiyetçi Ebeveyn Tipi: Olabildiğince onaylayıcı ve sevgi dolu olmaya çalışan, aşırı hoşgörü ve düşkünlük tavrı sergileyen ebeveyn tipidir.

Çocukların kendi doğal eğilimlerine göre gelişmeleri gerektiğine inanır; katı isteklerde bulunmazlar. Bunlar tamamıyla çocuk merkezlidirler.

"Çocuk merkezli eğitimin, her türlü aşırı hoşgörülü çocuk yetiştirme uygulamasını haklı çıkardığı bir çağda yaşıyoruz. Bu felsefe anne - babaları evde tutarlı bir disiplin uygulamaktan caydıran, çok sayıda serbestiyetçi doktrin türetmiştir. Bir zamanlar değer taşıyan çocuk merkezlilik ilkesi, bugünün çocuklarında ve gençlerinde ben-merkezciliğı teşvik için kullanılmıştır." (Profesör William Damon)

3) Kuralları Öz Disiplin Kurarak Sevgiyle Öğreten Ebeveyn: Yasaklama ile izin verme arasındaki hassas dengeyi muhafaza eden; çocuğuna bilinçli sevgi ile yaklaşan, denetleyici olmaktan ziyade rehberlik edici ebeveyn tipidir. Öz denetim ve disiplin vardır.

* Bu anne - baba tarzının yüksek EQ'lu çocuk yetiştirmeye en kabiliyetli olduğu varsayılmaktadır.

* Serbestiyetçi ebeveyn en kolay ve en zararlı olanıdır.

Çocuğun odasını toplamak, ev ödevini onun yerine yapmak kolaydır. Ama ona odasını toplama, ödevini

yapma sorumluluğunu vermek zordur. Asıl olan da bu sorumluluğı kazandırmaktır.

Tatil döneminin en hareketli gününde alışveriş merkezinin züccaciye bölümünde çalışan bayan tezgahhtarlar, birçok müşterileri gibi oldukları yerde donakalmışlardı. El işlemeli nadide vazo ve bardakların, tabakların sergilendiğı cam vitrin önünde 6 - 7 yaşlarında bir erkek çocuğı sağa sola çarparak ve tekmeler atıp avazı çıktığı kadar bağırarak, şiddetli bir öfke nöbeti geçiriyordu.

Aynen çocuğı gibi çevresindekilerden bihaber olan anne, çok rahat bir şekilde çocuğunun yanına oturdu ve konuşmaya başladı:

- Bak hayatım! Ağlamak yerine ne olduğunu bana anlatmalısın. Böyle devam edersen sorunun ne olduğunu anlayamam. Dahası sana da yardımcı olamam. Çok öfkeli olduğunu görüyorum ama bir şeyler yapmamı istiyorsan, seni kızdıran şeyin ne olduğunu bana söylemek zorundasın. Çocuk:

- Şimdi ben sana söyleyeceğim, diye mırıldandı.

Mağaza sahibi, çocuğı da, annesini de dışarıya atabilme gücünü bulup bulamayacağını düşünüyordu. Ama olayın neticesine olan merakı daha ağır bastı ve seyretti...

- DİPNOT -

1 - Lawrence E. Shapira- Yüksek EQ'lu Bir Çocuk Yetiştirmek - Varlık Yayınları-2004 say.21

Gözyaşları Aksın Bu Gecelerde

Şerife TORTOP
guliruh sarim@hotmail.com

Mevsimler gelir; sararan yaprakları savuran rüzgârıyla, tozu dumana katan fırtınasıyla...
Kimini sevindiren, kimini derin düşüncelere gark eden yağmuruyla, karıyla, kışıyla...

Mevsimler gelir; ılık ılık esintileri, mor sümbül ve menekşe üzerinde uçuşan kelebeği, uzaktan uzağa kulakları okşayan bülbül sedâsıyla insanı büyüleyiveren.

Ve mevsimler gelir; cennet rayihalarıyla, Dost'tan dosta, lütuf ve ikrâmlarla muştular saçan... Mânevi iklimi çepeçevre kuşatıverir arzı ve semâyi; rehâvetli rüyasından bir türlü uyanamayan insanı...

Rahmet damlaları ulaşır; en kurak, en çorak yamaçlara. Âb-ı hayat bir zemzem gibi yetişir, ölmeye yüz tutmuş viran gönüllere.

Recep, Şaban ve Ramazan aylarından oluşan mânevi mevsim, derinden derine o rûhanî edasıyla gülümseyerek "Ben geldim" der, bütün yer ve gök ehline...

Hele o, Mevlâ'nın kullarına özel davetiye olarak gönderdiği nazlı geceler, bir ışık yumağı gibi gelip sarar, her bir yanımızı, yaramızı... Öteler ötesinden renk renk sayfalar açtırır, gönül defterlerimizde.

Firaktan, aşktan ve ufukların gerisinde hep parlayıp sönen vuslattan, demet demet numûneler getirir önümüze. Karanlık, dipsiz dehlizlerde çırpınan kalblerimize, ıslıl ıslıl güneş huzmeleri gönderir; Regâib, Mirac, Berat ve Kadir geceleri...

Tavanların altından gök kubbeleri seyredenler, yıldızlar altında taht kuranlar, görürler gök kapılarının bir bir açıldığını; isyankâr ve aciz olan kulların, gözyaşı ve nedâmet içinde yaptıkları duâların, Rahman'ın katına ulaştığını...

İşte hüznün son demini yaşarken yüreklerimiz, ışık mevsimin ışık günlerinde, gecelerindeyiz. Ümidimiz o ki, o nur huzmeleri yol bulsun taşlaşmış kalplerimize ve oradan ağlamayı unutan gözlerimize...

Kuruyan göz pınarları aksın; aksın da yıkasın günah kirlerimizi. Arındırsın kararan ruhumuzu ve bedenimizi.

Gözyaşları aksın bu gecelerde olabildiğince; bir ırmak olsun. Ki, o ırmağın açtığı yoldan ulaşsın mahzun ve kırık gönüllerin yaptığı duâlar; tek sahibimize, tek kurtarıcımıza, tek yaratıcımıza...

**"Ağlayın su yükselsin,
Belki kurtulur gemi.
Anne seccaden gelsin,
Bize duâ et emi"** ¹

- DİPNOT -

¹ - Necip Fazıl Kısakürek

Altın Silsile

EBU'L HASEN-İ HARKÂNÎ

Ebü'l Hasen-i Harkânî (*Kuddise Sirruhû*) kendi zamanında eşsiz bir insandı. Kutbuz-zaman, Gavsüd-devran idi. Onun büyüklüğünü duymayan kalmamıştı, hemen herkese manen yön veren bir gönül sultanıydı. İnsanlar istifade etmek ve duâsını almak için her yandan akın akın ziyaretine gelirlerdi. İran'da, Bistâm'a bağlı bir kasaba olan Harkân'da dünyaya geldi. Asıl adı; Ali b. Cafer, künyesi ise Ebu'l Hasen-i Harkânî'dir.

Şemali: Uzun boylu, güzel yüzlü, alnı geniş, gözleri irice olup, kumral renkli idi. Suret itibarıyla Hazreti Ömer (*Radiyallâhu Anh*)'a çok benzerdi.

Tasavvufta bağlılığı, Sultân-ül Ârifin Bayezid-i Bistâmî'yedir. Tabi doğumu onun vefatından seneler sonra olması hasebiyle, Bayezid-i Bistâmî'nin rûhâniyetinden istifade ederek "üveysî" tarikla yetmiş ve kemâl bulmuştur. Bayezid-i Bistâmî hazretleri, henüz Hasenü'l Harkânî doğmazdan evvel Onun zuhur edeceğini ulvî evsaf ve makamlara sahip olacağını bildirmişti.

Bu hadiseyi Mevlânâ Celâleddin-î Rûmî şöyle hikâye etmektedir: Bayezid-i Bistâmî hazretleri bir keresinde müridleri ile birlikte giderlerken, kendisini bir feyiz, bir cezbe kapladı ve manevî bir hâl içine girdi. Bu hâl üzerinden kalkıp kendine geldiğinde: "**Bana Harkân tarafından öyle birisinin kokusu geliyor ki, yıllar sonra oradan bir er zuhur edecek ve zamanın kutbu olacaktır.**" buyurdu.

Ve Bayezid'in vefatından yıllar sonra Ebu'l Hasen-i Harkânî hazretleri zuhur etti. Ve Bayezid'i rüyasında gördüğünü ve irşadına mazhar olup, feyzine müstağrak olduğunu söyledi. On iki sene Harkân'dan Bistâm'a, mürşidinin kabri şerifini ziyaret için geldi. Sabah erkenden Bayezid'in kabri şerifine gider, kuşluk vaktine kadar orada kalır, ondan mânen ilim ve ilâhî mârifet sırları alırdı. Kabri her ziyarete gelişinde yolda Kur'an-ı Kerim'i hatmederdi. Şeyhinin kabrine hürmetle yaklaşır, vaziri-

felerini yapar ve şöyle duâ ederdi: "**Ey Bârî Hüda! Bayezid-i Bistâmî hazretlerine ihsan etmiş olduğun ilim ve hikmetten, giydirdiğin libas-ı mârifetten bir nasip de izzet ve celâlin için Ebu'l Hasen kuluna da ihsan eyle!**" diye tazarru ve niyazda bulunurdu. Ve ziyaretini tamamlayıp oradan ayrılırken bir kere olsun arkasını dönmemiş, yüzü hep kabre dönük ayrılmıştı. Böylece tam on iki yıl, adeta şeyhinin türbesinin bekçiliğini yaptı. Bu on iki senelik hizmetin sonunda Bayezid Bistâmî (*Kuddise Sirruhû*)'nun mânevî işareti ile irşada mezun ve tarikatı yaymaya memur oldu.

Âriflerin büyüklerinden Şeyh Ebu'l-Abbas Kassâb da, Ebu'l Hasen-i Harkânî daha doğmadan onun geleceğini müjdelemiş ve şöyle buyurmuştu: "**Gün gelecek, bana gelen bu ziyaretçilerin yolu değişecek, benden sonra Harkânî'ye ziyaret için kabilelerle insanlar gelecektir.**" Nitekim onun buyurduğu gibi, ziyaretler ve topluca gelmeler, vefatından sonra hep Harkânî'ye oldu.

Ebu'l Hasen-i Harkânî hazretleri, Ebu'l-Kasım Kuşeyrî, Ebu'l-Abbas Kassâb, Ebu Said el-Mihenî gibi mutasavvıflarla, Gazneli Sultan Mahmûd gibi devlet ricâliyle, İbni Sînâ gibi felsefe ve tıp otoriteleriyle çağdaştı ve bunlarla görüştü.

Ebu'l-Kasım Kuşeyrî, onun büyüklüğü hakkında şöyle demiştir: "**Harkân'a varınca Şeyh Ebu'l Hasen'in heybet ve haşmetinden fesahatım sona erdi, ifade gücüm kayboldu ve sanki dilim tutuldu. Neredeyse velâyet makamından azledildiğimi sandım**"

Şeyhülislâm Abdullah el-Ensârî el-Herevî de Harkânî'nin müridlerindendi. O şeyhi için şöyle demişti: "**Hadis, fıkıh ve diğer şer'î ilimleri pek çok hocadan okudum. Fakat tasavvuf-taki üstadım ise Ebu'l Hasen-i Harkânî'dir. O'nu görmeseydim mârifete eremezdim.**"

Çok kere yatsı namazı abdestiyle, sabah namazını kılan Ebu'l Hasen-i Harkânî hazretlerinin sabrı, sebâtı, keşfi, kerâmeti dillere destandı.

Rivâyet edilir ki; eserleri Avrupa üniversitelerinde altı yüz sene temel kitap olarak okutulan dâhi doktor İbni Sînâ, bir gün Harkân'a uğramış ve nâmı her tarafa yayılmış olan Ebu'l Hasen-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*)'yu ziyaret etmek istemişti. Evine uğradığında kendisi yoktu. Bunun üzerine; "Şeyh Efendiye ziyarete geldiğini, onu nasıl görebileceğini" hanımından sordu. Lakin son derece geçimsiz ve hırçın bir kadın olan hanımı, Ebu'l Hasen-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*) hakkında hiç de hoş olmayan, olur olmaz bazı şeyler söyledi. **"Mum dibine ışık vermez"** misali, kocasının mânevî büyüklüğünden habersiz olan kadın: "Bu adamda ne buluyorsunuz da geliyorsunuz anlamıyorum? Ziyaret edeceğiniz başka adam mı kalmadı?" diye bir de azarladı.

İbni Sînâ bu duruma şaşırды ise de, hüsn-ü zannını bozmadı, sordu soruşturdu ve onun odun kesmeye ormana gittiğini öğrendi. Onu görmek ümidiyle ormana doğru giderken, korkunç bir gürültüyle ormandan aşağı birinin geldiğini gördü. Aman Allah'ım! bir de ne görsün?.. Ebu'l Hasen-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*), bir arslana odunları yüklemiş, elindeki yılanı da kırbaç gibi şaklatarak hızla ormandan aşağı doğru geliyor. İbni Sînâ bu durumu görünce nutku tutuldu, ne diyeceğini, ne soracağını şaşırды. Ebu'l Hasen-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*) kendisine şaşkın şaşkın bakan İbni Sînâ'ya doğru dönüp buyurdu ki: "Biz evdeki canavara sabrettik, Hazret-i Allah (*Celle Celâlihü*)'da dağdaki canavarı emrimize verdi."

Sultan Mahmûd Gaznevî, tüm Asya'ya hâkim olduğu zaman Harkân şehrine yakın gelmişti. Onun nâmını, şöhretini, büyüklüğünü duyunca görmek ve kendisiyle sohbet etmek istedi. Bu sebeple birkaç adamını, Harkân'a göndermiş ve Şeyh hazretlerini huzuruna, yanına çağırmişti. Şeyh hazretleri, sultanın adamlarına bir özür beyan ederek gitmedi. Bu durum, Sultan Mahmûd Gaznevî'ye bildirilince bir hayli şaşırды. Zira saraya kim davet edilse koşarak giderdi. Üstelik muzaffer bir sultanla görüşmek de herkese nasip olacak bir şey değildi. Tüm bunları kafasından geçiren sultan; "Haydi kalkın! Biz ona gidelim, demek ki o, bizim sandığımız kimselerden değildir." diyerek, yakın adamlarıyla beraber bizzat Ebu'l Hasen-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*)'nun ayağına gitti. Şeyhin huzuruna varınca selâm verdiler. Ebu'l Hasen selâmlarını aldı. Oturmaları için onlara yer gösterip buyur etti. Fakat ayağa kalkmadı.

Bir müddet sohbet ettiler. Bu sohbet esnasın-

da söz Bayezidi Bistâmî hazretlerine geldi. Sultan Mahmûd Gaznevî, Ebu'l Hasen-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*)'ya sordu:

- Bayezid-i Bistâmî nasıl bir zattı?

- Bayezid-i Bistâmî (*Kuddise Sirruhü*) öyle büyük bir veli idi ki, onu görenler biiznillah hidâyete kavuşurdu. Sultan Mahmûd bu cevabı beğenmedi ve dedi:

- Bu nasıl cevaptır? Ebu Cehiller, Ebu Lehebler nice kereler Peygamberimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'i gördüler de, hidâyete gelmediler. Hâl böyle olunca, Bayezid'i görenlerin hidâyete geldiklerini nasıl söylüyorsun? O, Resûlüllah Efendimizden daha mı yüksek idi? Ebu'l Hasen-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*), sultana cevap verdi:

- Ebu Cehiller ve Ebu Lehebler bir kere bile Hazret-i Muhammed (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'i, O nuru, O Güzeller Güzeli'ni görmediler!

Onlar; Mekke'de kuru ekmek yiyen Âmine'nin yetimini gördüler ve o gözle baktılar. Şayet bir kere olsun Hz. Ebu Bekir (*Radyallâhü Anh*), Hz. Ömer (*Radyallâhü Anh*) gibi baksaydılar, çok büyük birer insan olurlardı.

Sultan Mahmûd Han bu cevabı çok beğendi, hayran kaldı. Ondan nasihat istedi. Ebü'l Hasen-i Harkânî ona nasihatlerde bulundu. Misafirlerine ikramda bulunup önlerine arpa unundan yapılmış bir yufka ekmeği koydu. Sultan arpa ekmeğine alışık olmadığı için lokmayı yutamadı. Bir müddet sonra duâ isteyip ayrılırken, şeyhin önüne bir kese altın koydu. Ebü'l Hasen-i Harkânî hazretleri: **"Arpa ekmeğini yerken lokmalar boğazında durdu. Korkarım, bu altınlar da bizim boğazımızda durur. Bu altınları önümden alın. Zira biz altınla, gümüşle olan alâkamızı çoktan kestik."** buyurdu. Sultan, çok ısrar ettiyse de, şeyh hazretleri altınları almadı. Bunun üzerine sultan kendisinden bir hatıra isteyince, ona hırkasını verdi. Nihayet ayrılma vakti gelince, Ebu'l Hasen-i Harkânî ayağa kalkıp, onları uğurladı. Bu hareket sultanı çok memnun etmişti. **"Geldiğimizde hiç iltifat etmemiştiniz, fakat şimdi ayağa kalkıp bizleri kapıya kadar uğurluyorsunuz. Hikmeti nedir?"** diye sordu. Ebü'l Hasen-i Harkânî hazretleri buyurdu ki: **"Siz buraya padişahlık gurusu ile gelmiştiniz. Oysa şimdi bir derviş gibi gidiyorsunuz."**

* Mustafa Özşimşekler Hocaefendi'nin Altın Silsile isimli kitabından alınmıştır.

SİNAMEKİ

İnsan hayatında sindirim kadar önemli bir husus da, sindirim artıklarının bedenden atılmasıdır. Eski çağlarda yaşamış tıp âlimlerinin ortaya attığı; **“bedenden 6 şey atılmazsa ölümü bekleyiniz.”** hükmü, asırlardır kabul edilen bir görüştür. İşte bağırsakları temizlemek bunun için çok önemli ve vazgeçilmez bir unsurdur. Bu yüzden bağırsakları, karaciğer ve safra kesesini her sene en az 2 defa temizlemek gerekir.

Yunus ERSİN
info@herbaldedavi.com

Sinameki bir müshil ilacıdır. Yani ishal etmek suretiyle bağırsak temizliğine vesile olur. Sine-makinin faydalarına geçmeden önce, bağırsakların fonksiyonlarıyla alakalı kısa bir malumat verelim.

Kalın bağırsağın görevleri: Kalın bağırsağın emme, boşaltma, ayırma, ısıtma, enerji oluşturma, faydalı bakterileri barındırma gibi birçok vazifeleri vardır. İnsanların genelinin zannettiği gibi kalın bağırsak sadece boşaltım organı değildir; aynı zamanda sadece bir gaita (dışkı) deposu da değildir.

Kalın bağırsaklarımız, vücudumuzu çalıştıran “7 salgı bezi”ni etkileyen görevleri olduğu gibi, cinsel organlarımızı, yumurtalık, kalp, dalak, akciğer, karaciğer ve prostata doğrudan etki etmektedir.

Bağırsaklarımızdaki sindirime yar-

dımcı olan yararlı bakteriler ve kılcak kan dolaşımı, sağlıklı yaşayabilmek için çok önemlidirler. Çünkü vitamin, mineral, aminoasit, enzim, glikoz, vb. besleyici maddelerin hazırlanması, hücrelere ulaşması ve de mikroplarla mücadele eden bağışıklık sistemi hücreleri, T ve B- hücreleri gibi savunma mekanizmalarının hücre aralarında dolaşması buna bağlıdır.

Kalın bağırsak hastalıkları: Kabızlık, gaz oluşumu, basur, tenye, kolit, ülser, boşaltım bozukluğu. Ayrıca bağırsak mantarları da her türlü hastalığı tetikleyen bir unsurdur. (Tüm tatlı çeşitleri ve antibiyotikler bağırsak mantarlarını çoğaltır.)

Kalın bağırsak rahatsızlıklarının sebep olduğu hastalıklar: Baş ağrısı, derinin sivilce ile kaplanması, ağızda iltihap, eklem iltihabı, karaciğer hastalıkları, sinüzit, astım, bronşit, ağız ve beden kokusu, alt karın bölgede ağırlık, karında şişme, ağrı, stres, iştahsızlık, prostat

rahatsızlıkları, düzensiz adet, karın hastalıkları, dil- de ve dudakta kabarıklıklar ve değişik oluşumlar.

Kalın bağırsak hastalıkları insan üzerinde devamlı bir rahatsızlık hissi vermektedir. İletişim bozuklu- ğu, ilgisizlik, uyuklama, malihülya (kara düşünce) rahatsızlıklarını yaşıyorsanız kalın bağırsağı temiz- lemeye ihtiyacınız var demektir.

Bağırsak parazitleri: Temizliğe dikkat edilme- yen, çiğ sebze ve meyvelerin yıkanmadan yendi- ği evlerde, hem yetişkinlerde, hem de çocuklarda görülebilen bağırsak parazitleri, çeşitli hastalıklara sebep olmaktadır. Bilim adamları bağırsak parazit- lerini cinslerine göre şu şekilde isimlendirmiştir:

Oksiyürler: İplik inceliğinde, sarımtırak beyaz renkte, boyları iki milimetre ile bir santimetre ara- sında değişen ve dışkı ile atılabilen bağırsak pa- razitleridir. Hastalık, oksiyür yumurtalarının ağız yoluyla alınması ile bulaşır. Yumurtalar dişi oksiyürler tarafından makat çevresine bırakılır. Makatta kaşıntı olmaya başlar. Çocuk, kaşındığı zaman tır- nak aralarına giren yumurtalar bir şey yerken ağız yoluyla tekrar bağırsaklara ulaşır.

Askarisler: Oksiyürlerden daha tehlikeli para- zitlerdir. Boyları 15 ile 40 santim arasında olduğu için, bunlara halk dilinde "bağırsak solucanları" adı verilir. Dişi solucanların yumurtaları dışkı ile atıldı- ğından bu hastalık, içine lağım suyu karışmış kirli sularla sulanan tarlalardaki sebzelere bulaşır. Çiğ olarak, hele yıkanmadan yenen sebzelerle birlikte ince bağırsağa ulaşan yumurtalar, burada açılarak larva (yavru) haline gelir. Larvalar bağırsak zarını delerek kana karışır. Kan dolaşımı ile akciğerlere kadar gelir; iltihaplara sebep olurlar. Askarisler, safra kesesine kadar ulaştıkları takdirde sarılık or- taya çıkar.

Askarisler yumurtlamak için tekrar bağırsaklara dönerler. Bazen yumrular halinde birleşerek bağırsak tıkanmalarına yol açarlar.

Tenyeler: Askarislerden daha uzun olup boyları 4 ile 10 metre arasında değişmektedir. Başları topluğne büyüklüğünde, gövdeleri yassı halkala- rın birbirine eklenmesi ile oluşmuştur. Tenyelerin varlığı, bu parçaların koparak dışkıya karışması so- nucu anlaşılır. Tenye yumurtaları da yine dışkı ile atılır. Yumurtalar büyükbaş hayvanların vücudunda yerleşir ve larva haline dönüşür. Dolayısıyla, insana da bu hayvanların etiyile bulaşır. İyi pişmemiş ya- hut çiğ olarak yenen etlerle insan vücuduna girer;

bağırsaklarda yerleşirler. Tenyeler, salgıladıkları zehirli maddelerle organizmayı etkiler, çeşitli ra- hatsızlıklara sebep olurlar.

Belirtileri: Dışkıda tenye parçalarına rastlanması. Baş dönmesi, karın ağrısı, kusma, ishal ve devamlı açlık duygusu.

Çengelli Kurtlar: Beyaz ya da sarımtırak renkte olan çengelli kurt, 8 mm. ile 1,5 m. arası boydadır. Yumurtaları pis sularda gelişir. Dolayısıyla çocuk- lara pis sulardan geçer. Onikiparmak bağırsağında yerleşir ve çoğalırlar. Kan emerek beslendiklerin- den bir müddet sonra kansızlık ve sindirim sistemi bozukluklarına sebep olurlar.

İşte bu saydığımız zararlılardan vücudumuzu temizlememiz gerekir, bu temizlik için en kolay ve sağlıklı yöntem sinameki kullanmaktır.

Vücudumuzun ürettiği toksinler (zehirli maddeler): İnsanlar yaşamlarını devam ettirebil- mek için besleniyor ve nefes alıyor. Fakat ne yazık ki yediğimiz gıdalar ve soluduğumuz hava sağlıklı değil. Hem de sanayileşmenin doğurduğu problemlerle insanlar hayat ritmini günlük yaşam için- de düzenleyemediğinden dolayı strese düşüyor. Bu durum, insanın vücudunu psikolojik sebepler ve bünyeye bağlı sebeplerle toksinler (zehirli mad- deler) içinde bırakıyor. İşte bu gibi nedenlerden dolayı, hastalanmamak veya hastalıklardan korun- mak için vücudumuzu temizlemeye mecburuz. 30 yaştan sonra vücudu temizleme ihtiyacı daha fazla artmaktadır. Bunun sebebi; bu dönemde koruma direncinin zayıflaması nedeniyle hastalık, rahatsız- lık ve diğer olumsuzlukların açığa çıkma oranının daha fazla olmasıdır.

Ayrıca doğru beslenmemenin yol açtığı problemler sebebiyle de, organlarımızın çok yönlü görev yapabilme özelliği azalmakta veya tamamen yok olmaktadır. Bu özelliklerin tekrar kazanılması için kalın bağırsak temizliği yapmak gerekir.

Yukarda saydığımız problemler sadece sanayi toplumu insanlarına mahsus değildir. Bir insan doğru beslendiğini ve tabii bir ortamda yaşadığını düşünebilir, ama beslenme ne kadar sağlıklı olsa bile yine de vücutta devamlı surette toksin oluşmaktadır.

İnsan hayatında sindirim kadar önemli bir husus da; sindirim artıklarının bedenden atılmasıdır. Eski çağlarda yaşamış tıp âlimlerinin ortaya attığı; "**be- denden 6 şey atılmazsa ölümü bekleyiniz.**"

hükmü, asırlardır kabul edilen bir görüştür. İşte bağırsakları temizlemek bunun için çok önemli ve vazgeçilmez bir unsurdur. Bu yüzden bağırsakları, karaciğer ve safra kesesini her sene en az 2 defa temizlemek gerekir. Yapılan organ temizliğiyle insan sağlığı korunur, savunma mekanizması güçlenir ve sahip olunan bazı hastalıklardan kurtulma söz konusu olabilir.

İnsan vücudunda (yaratılış kurallarına uygun olarak) temizleme sıralamasında ilk olarak kalın bağırsak, sonra karaciğer ve sonra da safra kesesi gelmektedir. Bu üç organın temizlenmesi hayatımızda karşılaştığımız hemen hemen bütün hastalıkların ortadan kaldırılmasında ve beden ritminin düzenlenmesinde mutlaka gereklidir.

Bu iş için her mevsim uygundur. Ancak en uygunu ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinin başlangıç zamanıdır. Ay hareketlerinin insan üzerindeki biyolojik ritme yaptığı etkiden dolayı, temizleme işleminin en uygun zamanı; yeni ay'ın ilk gününden, dolunay oluncaya kadarki zamandır. Temizleme işlemini sabahları 05.00-07.00 saatleri arasına veya akşamleyin güneş batımından hemen sonraya denk getirmek uygundur.

Tecrübeler göstermiştir ki bağırsak, karaciğer ve safra temizliği sonrasında kan değerlerinden başlayarak, bağışıklık sistemine kadar olağanüstü değişiklikler yaşanmaktadır. Bedenin 60 yılda 10 yaş gençleşmesine vesile olacak kadar fayda sağlandığı görülmüştür.

Bağırsak, karaciğer ve safra temizliği için tavsiye edilen en kolay yöntem sinameki kullanmaktır: Kuvvetli müshil olarak bilinen sinameki, bağırsakları uyararak 10 saat içinde boşalmalarını sağlar. Bağırsak parazitlerinin düşürülmesinde yardımcıdır. Bunun için sinamekinin tohumlarını taşıyan meyvesi, ılık suda 6-12 saat bekletildikten sonra çıkartılır, günde 2-3 kez 1'er bardak içilir. Ya da toz halindeki yapraklarından 2-3 tatlı kaşığı, 1 bardak kaynar suda 10-15 dakika demlenir. Günde 2-3 kez 1'er bardak içilebilir. Bu uygulama 8 gün veya en fazla 10 gün yapılabilir. Uzun kullanımlarda bağımlılık yapabilir.

Sinamekinin Başlıca Faydaları: Çok eski zamanlardan beri laksatif (bağırsağı gevşeterek, kabızlığı ortadan kaldırıcı) olarak kullanılan sinameki, bugün birçok laksatif mühtahzaratlarının içeriğinde yerini hala koruyor. Tıpta laksatif olarak kullanımına dair ilk kayıtlar 9. yüzyılda Arap doktorlarına aittir. Bağırsağın hareketlerini artırır, bağırsak içeriğinin dışarı doğru itilmesini kolaylaştırır. Halk arasında başta kabızlık, sonrada romatizma, karaciğer ve safra rahatsızlıkları, metabolizma bozukluğu, toplardamar zafiyeti gibi rahatsızlıklarla, fistül (sürekli akan çiban), basur veya bağırsak ameliyatlarından sonra problemsiz gaita (dışkı) yapmak için içilir.

Sinamekinin faydaları mutlaka "koruyucu tıp" kapsamında ele alınmalıdır. Yani sinameki, "hastalıkları tedavi edici" özelliğinden ziyade "hastalığı önleyici" özelliğiyle ön plana çıkmaktadır.

Yan etkileri: Mide bulantısı ve şiddetli ishal, idrarda kırmızı renk değişikliği (zararsızdır) görülebilir. Sinameki güçlü bir müshildir, aşırı miktarda kullanılırsa kusma ve bulantılara neden olabilir. Hamile kadınlar, 6 yaşın altındaki çocuklar, mide ağrısı olanlar, apandisit belirtileri olanlar, ishali olanlar, kalın bağırsak iltihabı olanlar, bağırsak ülseri olanlar kullanmamalıdır.

Önemli bir ikaz: Eczanelerde satılan bazı ishal yapıcı ilaçlar "fosfor" ihtiva ettiği için böbrek yetmezliği yaptığı bilindiğinden kullanılmamalıdır.

RAMAZAN VE ÂCİZLER

Toplumsal yaralarımızın pansumanı için elini uzatmayanların sonradan şikâyet etmeye de hakları yoktur. Son zamanlarda yaralı yanlarımızın epey bir yekûn tuttuğuna şahit oluyoruz. Aslında millet olarak bizler çok köklü bir geleneğin mirasçısı olmakla da kendimizi şanslı hissedebiliriz.

Bu Ramazan vesilesiyle, yaralanmış yanlarımızı pansuman etmenin yollarını aramalıyız. Günahkâra, âsiye, suçluya ve âcize el uzatmanın büyük bir sevap olduğununu, toplumun bütün kesimlerine hatırlatabiliriz.

Vazifemiz sadece günlük ibâdetimizi yapmak değildir. Bize yüklenmiş bir sosyal sorumluluk da vardır. Özellikle Müslümanlar olarak bu sorumluluk şuuru kazanmalıyız. “Komşusu açken tok yatmamak” gerektiğinin bilincinde bir toplum olarak, aynı zamanda komşumuzun bir sıkıntısına çare bulmaya çalışmak gibi bir yükün altında olduğumuzun da bilincine varmalıyız.

Sokaklarda yaşayan evsiz, yersiz yurtsuz kimselerin varlığı bizim vicdanımızı harekete geçirmelidir. Müslüman bu anlamda hassas bir yürek taşımakla mükelleftir. Gözümüzü kapatarak, olayı görmemek için başka kaçış yolları bulmaya çalışmanın bizim için doğru bir yol olmadığı herkesin bilmesi gereken bir şeydir.

Başkaları ne yaparsa yapsın, Müslüman kimliğine bürünmüş kimselerin sorumluluğu, ötekilere oranla daha fazladır. Sokaklarımızda çocuklarımız varsa, âcizlerimiz kendi hallerine terkedilmişse, fakir-fukaraya el uzatılmıyorsa, Müslümanlığımızı yeniden sorgulamamız gerekmiyor mu?

Ramazan bir fırsattır, bir bahanedir, bir vesiledir bu anlamda... Bu fırsatı mutlaka en iyi şekilde değerlendirmeliyiz.

Hiçbir şey yapamıyorsak, bir kişiye bir akşam iftar yemeği yedirebilirsek bu da önemlidir. Hatanın bir yüzü de şudur ki; bizler sadece dindar insanlara el uzatmak zorundaymışız gibi bir düşünceye kapılıyoruz. Hayır, asla böyle değildir. Müslüman'ın sorumluluğu sadece dindarlara yönelik değil, asilere, mücrimlere, günah içinde çırpınanlara da el uzatmaktır.

Ramazan aylarında, “körler sağırılar birbirini ağır-lar” misali, sadece zengin zengini, dindar dindarı ağır-lıyorsa burada yanlış işleyen bir şeyler yok mu sizce de?

Bir iş paylaşımı yapılarak herkese bu yükü paylaştırmak mümkündür. Çünkü bütün toplumu kucaklamak, bir vakfın, bir derneğin, ya da bir kesimin taşıyabileceği bir yük değildir. Bir araya gelip, herkes bir ucundan tutacak olursa, çözülemeyecek sorunlarımız olduğuna inanmıyorum.

Ortak bir sorun varsa bunun da çözümü mutlaka ortaklaşa bulunmalıdır.

Yüz yıllarca İslâm toplumlarında sermayenin birikmediğinden şikâyet edilip durulmuştur. Bunun iç yüzünü bilmeyenler, Müslümanların para kazanmayı bilmediğini filan zannetmektedir. Oysa hiç de öyle değildir. Müslümanlar para biriktirmeyi esas almamışlar, ellerine geçen paranın ihtiyaçtan fazlasını toplum yararına kullanmışlar. Loncalar vesilesiyle toplumda bir denge kurmayı amaçlamışlar. Hiç kimse piyasanın bütün alanlarına hâkim olmamış, herkes kendi mesleğiyle alakalı alanlarda çalışmıştır. İhtiyacından fazlasını toplum yararı için harcamayı dînî bir vecibe olarak kabul etmiştir.

Böyle bir toplumsal yapıda, sosyal yaralar da en aza indirilmiş oluyordu. Şimdilerdeyse bu gibi güzel hasletler maalesef unutulmaya yüz tutmuş gibi.

Burada bizler hiç kimseye “kazancının bir kısmını neden fakir-fukaraya, âciz ve muhtaçlara harcamıyorsun” diye sosyal bir baskı kurma hakkına sahip değiliz, ama en azından biraz da sosyal sorumluluklarını münasip bir lisanla hatırlatabiliriz.

Bu ülkede zekât müessesesini adamakıllı çalıştırmış olsaydık hiç bir mesele kalmayacaktı. Maalesef şikâyetçi olduğumuz kadar, bizler de problemlerin çözümü için icraat yapmış olsaydık, bir adım ileri gitme şansımız olacaktı.

Pek çok kimse işlerin rast gitmediğinden yakınıyor. “Bastığım toprak kuruyor” diyen esnaf arkadaşlarımız hayli çoğunlukta.

Şimdi kendi kendimize yeniden soralım: “Biz nerede yanlış yaptık da, Allah bastığımız toprağı kurutuyor?”

Mutlaka cevabın bir tarafında, toplumdaki bu fakir ve fukaranın, âciz ve çaresizlerin âhı olduğunu unutmamalıyım...

UMUT BULUT

Tesbih Namazı

Süleyman EMİN
bilgi@arifandergisi.com

Tesbih namazı; tevbenin, istiğfarın en büyüğüdür. Sadece kavfi olarak dille değil, bütün vücutla fiilen yapılan bir istiğfardır.

Dört rekât olan bu namazda üç yüz defa **“Sühhânallâhi velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhü vellâhu ekber”** diye tesbih edildiği için bu adı almıştır.

Bu namazı, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), amcası Hz. Abbas (Radiyallâhu Anh)’a öğretmiştir.

Abbas (Radiyallâhu Anh), bir gün Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)’e sordu:

“Yâ Nebîyallah, ben hayli yaşlandım, zamanımı geçirdim. Bana öyle bir şey öğret ki, bunca boşa geçen yıllardan sonra bir şeyler yapmış olarak huzurullâhta yerimi alayım!”

Bunun üzerine Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Ey Abbas! Amcacığım! Sana bir şey vereyim mi, sana bir bağışta bulunayım mı, sana bir özellik tanıyayım mı? Sana on özelliği olan şu namazı öğreteyim mi ki; onu edâ ettiğin zaman Allah senin günâhlarının ilkinde de sonunu da, eskisini de yenisini de, bilerek (kasden) yapılanını da bilmeyerek (hataen) yapılanını da, küçüğünü de büyüğünü de, gizlisini de açık olanını da (yani bütün günahlarını) affeder!..”

Ey amcacığım! Eğer güç getirebilersen her gün bu namazı bir defa kıl. Her gün kılamazsan her cuma bir defa kıl. Bunu yapamazsan ayda bir defa kıl. Bunu da yapamazsan senede bir, onu da yapamazsan hiç olmazsa ömründe bir defa olsun kıl!..”

Tesbih Namazının Kılınışı:

Dört rekât olan bu namazın her rekâtında yetmiş beş defa **“Sühhânallâhi velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhü vellâhu ekber”**

denir. Böylece dört rekâta toplam üç yüz defa bu tesbih söylenmiş olur.

Bu tesbih, namaz içinde şöyle okunur:

Niyet edilir, tekbir alınır ve namaza durulur.

* Sübhâneke okunduktan sonra on beş defa **“Sühhânallâhi velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhü vellâhu ekber”** denir. Sonra Fâtiha ve zamm-ı sûre okunur.

* (Zamm-ı sûreden sonra) Rükûdan önce on defa bu tesbih tekrar edilir.

* Sonra rükûya gidilir. Rükûda üç defa **“Sübhâne Rabbiye'l-Azîm”** dindikten sonra, on defa yine bu tesbih söylenir.

* Sonra rükûdan kalkılır ve (kavmede) on defa söylenir.

* Sonra secdeye gidilir. Secdede üç defa **“Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ”** denildikten sonra bu tesbih on defa tekrarlanır.

* Secdeden doğrulup oturulduğunda (celsede) on defa daha söylenir.

* İkinci defa secdeye gidilir ve üç defa **“Sübhâne rabbiye'l-A'lâ”** denildikten sonra yine on defa tekrar edilir.

(Böylece birinci rekâtte okunan tesbih adedi yetmiş beş olmuştur.)

Sonra ikinci rekâta kalkılır. Önce on beş kere **“Sühhânallâhi velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhü vellâhu ekber”** denir. Sonra aynen birinci rekâttaki şekliyle fatiha ve zamm-ı sûreyle devam edilerek ikinci rekât kılınır. Böylece tesbihlerin toplamı yüz elli olmuş olur. İkinci rekâtin sonunda tahiyâte oturulur ve selam verilir.

Üçüncü ve dördüncü rekâtlar da, aynen birinci ve ikinci rekâtlar gibi kılınır. Böylece dört rekâtte üç yüz defa tesbih okunmuş olur.

Tesbih namazının belli bir vakti yoktur. Kerahet vakitlerinin dışında her zaman kılınabilir. Bu namaz, kılınması teşvik edilmiş bir namazdır. Bunu alışkanlık haline getirmek müstehaptır.

Salebe'nin Helâki

Mustafa Ramazan BURSEVİ
bilgi@arifandergisi.com

Salebe b. Hatibi'l-Ensârî, Peygamber Mescidine devam eder, vaktinin çoğunu mescidde geçirirdi. Bundan dolayı Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) ona "Mescidin Güvercini" lakabını vermişti. İbâdet ve amel etmeye öylesine hevesli ve meraklı idi ki, güneşte ısınmış kızgın taşların ve toprağın üzerine çokça secde ettiği için, alnı devenin dizi gibi nasır tutmuştu.

Evelce mescidde uzun uzun vakit geçiren Salebe, ne olduysa bir zaman sonra erkenden aceleyle mescidden ayrılmaya başlamıştı. Bu durum Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in dikkatinden kaçmadı ve bir gün Salebe'ye:

- Ey Salebe! Sana ne oluyor da münafıklar gibi aceleyle mescidi terk ediyorsun? buyurdu. Bunun üzerine Salebe, Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e dedi ki:

- Ya Resûlellah! Öylesine fakirlik içindeyiz ki, evde şu üzerimde bulunan elbiseden başka giysimiz yok. Ve bu elbiseyi hanımım ile beraber giyiyoruz. Ben namazımı edâ eder etmez bir an önce eve gidiyorum ki, hanımım elbiseyi vereyim de, o da vakit geçmeden namazını edâ edebilsin... İşte acelem bundandır. Ne olur bizim için Allah'a duâ etseniz de, fakirlikten kurtulup zengin olsak.

Salebe böyle deyince, Efendimiz (Aleyhissalâtu Vesselam) ona:

- Sana yazık olur ey Salebe! Çünkü şükrünü edâ edebileceğin az mal, şükrünü edâ edemeyeceğin çok maldan daha hayırlıdır, buyurdu. Salebe zenginlik için ısrar etti:

- Ya Resûlellah! Bizim için duâ buyursanız da Cenâb-ı Hak bize ihsanda bulunsa...

Efendimiz onu bu ısrarından vazgeçirmek için:

- Ya Salebe! Sen Allah'ın Resülü gibi olmak istemez misin? Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, altın ve gümüşle yüklü dağların Benimle gelmelerini istesem, elbette Benimle koşarlardı. Ama Ben biliyorum ki dünya, âhîrette nasibi olmayanların nasibidir.

Efendimiz böyle buyurmasına rağmen, Salebe nedense anlamak istemedi ve ısrarında devam etti. Halbuki Allah Resülü (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) bir şey buyurduysa bunda mutlaka bir hikmet vardır. Zenginlik

için dua talebinde bulundun, Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) bu istekten vazgeçmeni istedi. Hadi bir kere daha söyledin, tekrar vazgeçmeni istedi. Hâlâ niye ısrar ediyorsun? Anlasana ki, zenginlik sana yaramayacak ve o istediğin mal seni helâk edecek. Eğer sana fayda getirecek bir şey olsaydı, Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şüphesiz hemen duâ ederdi.

Ama buna rağmen Salebe ısrarında devam edip tekrar üsteledi:

- Ya Resûlellah! Ne olur benim için duâ buyur da, Allah bize ihsanda bulunsun. Seni Hak Peygamber olarak gönderen Cenâb-ı Hak'a yemin ederim ki, beni mal ile rızıklandırmasını Allah'tan istersen, malımda hakkı olan hak sahiplerinin tüm hakkını mutlaka ödeyeceğim, diye ısrar etti. Bunun üzerine Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) ellerini açtı ve: "Ya Rabbi! Sen Salebe'ye ihsan eyle." diye üç defa duâ buyurdu.

Bir zaman sonra Mevlâ Teâlâ, Salebe'ye bir miktar koyun ihsan etti. O koyunlar doğurdular, arttılar ve hızla çoğaldılar. Hatta o kadar çoğaldılar ki, koyun sürüsüne Medine sokakları dar gelmeye başladı. Oraları dar gelince, sürüsünü Medine vadisine indirdi. Salebe, sürüsüyle meşguliyeti sebebiyle Mescid-i Nebevî'den de uzaklaşmak zorunda kalmıştı. Daha evvel beş vakit namazını Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in arkasında edâ ederken, şimdi ancak öğle ve ikindi namazlarını mescidde edâ edebiliyordu.

Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in duâsı bereketiyle Salebe'nin malı gün be gün artıyordu. Öylesine arttı, sürüleri öylesine çoğaldı ki, onlarla ilgilenip meşgul olmaktan, artık sadece cuma namazlarına cemaate iştirak etmeye başladı.

Sürüsü biraz daha artınca, bu kadar davarı Medine vadisi de almaz oldu. Böylece oradan göçmek ve sürülerini başka vadilere götürmek zorunda kaldı. Salebe artık cuma namazlarına da gelememeye başlamış ve Mescid-i Nebevî'den tamamen uzak kalmıştı.

Ne acı bir şeydir ki, Resûlüllah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Mescid-i Nebevî'nin imamı iken, herkes Onun arkasında namaz kılmak için can atıyorken, o mal, Salebe'yi Resûlüllah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'den ve Ashâb-ı Kiramdan uzaklaştırmıştı. Artık ne Mescidi Nebevî'ye gelebiliyor, ne de, Rasûlüllah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'i ve Ashâb-ı kiramı görebiliyordu.

Efendimiz bir gün Salebe'yi sordu. Ashâb-ı Kiram "Ya Resûlellah! Salebe'nin koyunları o kadar çoğaldı

ki, Medine'nin vadileri onun sürüsünü almadığı için, o da uzak vadilere göç etti." dediler. Bunun üzerine Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): "Yazık! Salebe'ye çok yazık." buyurdu.

Tabi âyetler nazil olmaya, emirler gelmeye devam ediyordu. Ashâb-ı Kiram bu âyet-i kerimeleri işittikleri gibi büyük bir aşk ve şevkle amel etmeye koyuluyorlardı. Ve nitekim malların zekâtıyla alakalı şu âyet nazil oldu: **"Onların mallarından bir zekât al ki, onunla kendilerini temize çıkarmış, mallarına da bereket kazandırmış olasın."** (Tevbe: 103)

Allâh-ü Teâlâ Hazretlerinden böyle bir emir gelince, Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), zekâtların tahsili için sahabeden bazıları görevlendirdi. Ve zekât âyetini yazdırıp, mü'minlerden zekât almaları için onları gönderdi. Bu tahsildarlar kime gittilerse, hangi kabileyeye uğradılarsa memnuniyetle karşılandılar. Herkes memnuniyetle ve gönül rızasıyla zekâtlarını takdim etti. Zekât memurları, dağların taşların bile almadığı kadar çok sürüleri olan Salebe'ye de uğradılar. Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in yazdırmış olduğu, içinde Allah'ın farz kıldığı zekât âyetinin de bulunduğu mektubu ona okuyarak durumu bildirdiler. Ve malının kırkta birini zekât olarak vermesini istediler.

Tabi bu durum Salebe'nin pek hoşuna gitmedi. Bu kadar malın kırkta biri kim bilir ne kadar çok tutacaktı. Gecesini gündüzünü birbirine katmış ve bu kadar mal biriktirmişti, şimdi bir çırpıda bunu vermek kolay mıydı? Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in sohbetlerinden, Ashâb-ı Kiram'dan, cemaatten, o atmosferden uzak kalan Salebe'ye, zekat emrine uymak çok zor geldi. İşin ciddiyetini de pek kavrayamadı ve çok ağır, söylenmemesi gereken bir söz sarfetti. Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in tahsildarlarına: "Sizin bu istediğiniz ancak bir haraçtır veya haracın bir benzeridir." dedi. Sonra da "Siz şimdi gidin de ben bunu iyice bir düşünüyüm." diye ilave etti.

Düşünecekmış... Hey gidi Salebe neyi düşüneceksin?

Elinde avucunda hiçbir şey yok iken, zenginlik için Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e yalvarmadın mı? Şayet Allah mal ihsan ederse "malımda hakkı olan hak sahiplerinin hakkını mutlaka ödeyeceğim" diye Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e söz vermedin mi? Sırtındaki elbiseden başka bir şeyin yok iken, şimdi sürülerini vadiler almıyor. Bu kadar yokluk içindeyken Allah sana böylesine bir zenginlik vermiş de, şimdi kalkmış "düşünüyüm" diyorsun. Verdiğin söz aklına bile gelmiyor.

Bu hadise üzerine Salebe'nin içine düştüğü bu korkunç durumu beyan eden âyetler nazil oldu. Mevlâ Teâlâ şöyle buyuruyordu: **"Onlar (münafıklar)dan**

kimi de, 'eğer Allah lütuf ve kereminden ihsan ederse, mutlaka zekâtını vereceğiz ve gerçekten sâlih kimselerden olacağız' diye Allah'a and içtiller. (Fakat) Allâh-u Teâlâ onlara lütfundan ve rince, onda cimrilik edip (Allah'ın emrinden) yüz çevirerek sözlerinden döndüler." (Tevbe: 75, 76)

Salebe'den eli boş dönen zekât tahsildarları, Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in huzuruna çıktıklarında, bu olan biteni anlatmak için daha ağızlarını bile açmamışlardı ki, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): **"Yazık! Salebe'ye çok yazık!"** buyurdu.

Bu olayın vehâmetini anlayan Hz. Ömer (Radiyallâhü Anh), derhal bineğine atladı ve uçarcasına Salebe'nin bulunduğu yere geldi. Onu buldu ve: **"Sana yazıklar olsun ey Salebe! Helâk oldun! Senin hakkında korkunç bir âyet nazil oldu."** dedi. Karşısında Hz. Ömer'i gören Salebe birden telaşlandı ve bu ikazla kafası dank etti. Sanki uykudan yeni yeni uyanır gibiydi. Neler söylemişti öyle. Zekât vermemek bir tarafa, ne kadar ağır laflar etmişti...

Hemen malının zekâtını hesapladı, ne tutuyorsa fazla fazla sürüsünden ayırdı ve onları da yanına katıp yola koyuldu. Süratle Medine'ye varıp Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in huzuruna çıktı. Özürler dileyip affını talep etti ve getirdiği zekâtını kabul buyurmasını istedi.

Efendimiz (Aleyhissâlatü Vesselam), Salebe'nin hiç beklemediği bir cevap verdi:

- Cenâb-ı Hak, senden zekâtı kabul etmememi emretti!

Salebe bu sözleri işitince olduğu yere çakıldı kaldı. Nefesi kesildi, göğsü daraldı, hıçkırıklar boğazında düğümlendi. Şimdi hakikatten helâk olmuştu. Ağladı, sızladı, dövündü, başına topraklar saçmaya başladı. Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), Salebe'nin getirdiği zekâtı kabul etmiyor, onun tarafına bile bakmıyordu.

Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), ömr-ü hayatında onun zekâtını kabul etmedi. Daha sonra Hz. Ebu Bekir (Radiyallâhü Anh) halife oldu. Bunun üzerine Salebe tekrar gelip zekâtını vermek istedi. Siddık-ı Ekber buyurdu ki:

- **"Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in almadığı bir zekâtı, Ben de almam!"**

Sonra Hz. Ömer (Radiyallâhü Anh) halife oldu. Onun hilafetinde de bir ümiyle geldi ve adeta bir servet derecesindeki zekâtını Hz. Ömer (Radiyallâhü Anh)'a takdim etti. O'da bu zekâtı kabul etmedi. Ve Salebe Hz. Osman (Radiyallâhü Anh)'ın hilafeti zamanında helâk olup gitti...